

UNIVERZA V MARIBORU
FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za prevodoslovje

DIPLOMSKO DELO

Nataša Šumak

Maribor, 2014

Univerza v Mariboru

Filozofska fakulteta

Oddelek za prevodoslovje

Diplomsko delo

PRIMERJAVA METOD POUČEVANJA PRI KONSEKUTIVNEM
TOLMAČENJU ANGLEŠČINE IN NEMŠČINE NA PODLAGI TEHNIK
ZAPISOVANJA

Graduation thesis

A Comparison of Teaching Methods for Consecutive Interpretation in
English and German on the Basis of Note-taking Techniques

Mentorica:
red. prof. dr. Karmen Teržan Kopecky

Kandidatka
Nataša Šumak

Somentor:
asist. dr. Simon Zupan

Maribor, 2014

Lektorica:

Helena Srnec, dipl. komp.

Prevajalka:

Nataša Šumak, študentka smeri Prevajanje in tolmačenje angleščina in nemščina

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici, red. prof. dr. Karmen Teržan-Kopecky in somentorju, asist. dr. Simonu Zupanu, za vso strokovno pomoč in koristne nasvete pri nastajanju diplomskega dela. Posebna zahvala gre mojim staršem ter vsem, ki so mi stali ob strani in me podpirali. Vsi, ki ste bili pripravljeni sodelovati v raziskavi: Petra Tkalec, Maruša Bračič, Katja Šešerko, Nina Marjanović, Neža Gajšek, Bojana Ancelj, Anja Postružnik in Matej Slemnik, brez vas mi ne bi uspelo. Hvala!

Univerza v Mariboru

Filozofska fakulteta

Koroška cesta 160
2000 Maribor, Slovenija
www.ff.um.si

IZJAVA

Podpisana Nataša Šumak, rojena 10.04.1987, študentka Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, smer Prevajanje tolmačenje angleščina in Prevajanje tolmačenje nemščina, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom *Primerjava metod poučevanja pri konsektivnem tolmačenju angleščine in nemščine na podlagi tehnik zapisovanja*, pri mentorici red. prof. dr. Karmen Teržan Kopecky in somentorju asist. dr. Simonu Zupanu, avtorsko delo.

V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Maribor, 16.05. 2014

UNIVERZA V MARIBORU

Filozofska fakulteta

IZJAVA O ISTOVETNOSTI TISKANE IN ELEKTRONSKE VERZIJE ZAKLJUČNEGA DELA IN OBJAVI
OSEBNIH PODATKOV DIPLOMANTOV

Ime in priimek diplomanta-tke: Nataša Šumak

Vpisna številka: 61244061

Študijski program: FF UNI PREV.TOLM.ANG IN PREV.TOLM.NEM

Naslov diplomskega dela: Primerjava metod poučevanja pri konsekutivnem tolmačenju
angleščine in nemščine na podlagi tehnik zapisovanja

Mentor: Karmen Teržan Kopecky

Somentor: Simon Zupan

Podpisani-a Nataša Šumak izjavljam, da sem za potrebe arhiviranja oddal elektronsko verzijo zaključnega dela v Digitalno knjižnico Univerze v Mariboru. Diplomsko delo sem izdelal-a sam-a ob pomoči mentorja. V skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem, da se zgoraj navedeno zaključno delo objavi na portalu Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru.

Tiskana verzija diplomskega dela je istovetna elektronski verziji, ki sem jo oddal za objavo v Digitalno knjižnico Univerze v Mariboru.

Zaključno delo zaradi zagotavljanja konkurenčne prednosti, varstva industrijske lastnine ali tajnosti podatkov naročnika: _____ ne sme biti javno dostopno do _____ (datum odloga javne objave ne sme biti daljši kot 3 leta od zagovora dela).

Podpisani izjavljam, da dovoljujem objavo osebnih podatkov vezanih na zaključek študija (ime, priimek, leto in kraj rojstva, datum diplomiranja, naslov diplomskega dela) na spletnih straneh in v publikacijah UM.

Datum in kraj:

Maribor, 16.05.2014

Podpis diplomanta-tke:

Nataša Šumak

Podpis mentorja _____
(samo v primeru, če delo ne sme biti javno dostopno):

Podpis odgovorne osebe naročnika in žig: _____
(samo v primeru, če delo ne sme biti javno dostopno)

POVZETEK

Pričujoče diplomsko delo povzema zgodovino ter razvoj tolmačenja in predstavi vrste tolmačenja s poudarkom na konsekutivnem tolmačenju. Izpostavi vlogo spomina pri procesu tolmačenja in osvetli različne tehnike zapisovanja pri konsekutivnem tolmačenju. V osrednjem delu je predstavljena podrobna analiza raziskave osmih sodelujočih tolmačev, primerjava napak pri tolmačenjih in tehnik zapisovanja med dvema programoma – *Prevajanje in tolmačenje -angleščina in -nemščina* ter končne ugotovitve oziroma problematika, ki smo jo izsledili pri študentih. Naša hipoteza je bila, da si zapiski glede na smer programa med seboj ne bodo podobni, kajti sodelujoči študenti so bili deležni različnih šol tehnik zapisovanja. Namen diplomskega dela je bil analizirati in primerjati različne metode tehnik zapisovanja pri predmetu Konsekutivno tolmačenje in ugotoviti, ali različnost uporabljenih metod na kakršenkoli način vpliva na kakovost tolmačenja. Za potrebe raziskave smo izbrali krajši članek, ki so ga študenti konsekutivno stolmačili iz tujega v materni jezik. Snemanje smo izvedli v fonolaboratoriju Filozofske fakultete UM. Naša raziskava je pokazala, da se študenti poslužujejo različnih metod zapisovanja. Študenti so dokazali, da je »prost pristop« tj. da si vsak tolmač izdelava sebi najlažji in najučinkovitejši sistem zapisovanja v praksi uspešen. Torej ni pravilnih ali napačnih načinov, kako zapisovati pri konsekutivnem tolmačenju. Vsak tolmač razvije lasten sistem zapisovanja, ki ga z leti izboljšuje. Rezultati raziskave so potrdili, da različni pristopi tehnik zapisovanja ne vplivajo na kakovost tolmačenja.

KLJUČNE BESEDE: tolmačenje, konsekutivno tolmačenje, spomin, tehnike zapisovanja pri konsekutivnem tolmačenju

ABSTRACT

The thesis summarizes the history and development of interpretation and presents modes of interpreting with a focus on consecutive interpreting. It highlights the role of memory in the process of interpretation and note-taking in consecutive interpreting. The central part comprises a detailed analysis of eight students, a comparison of errors and note-taking between the two programs - *Translation and interpretation –English and -German* as well as final conclusions and issues that were observed in the students. Our hypothesis was that notes between English and German students would differ, because participating students were taught different note-taking techniques. The aim of our research was to analyze and compare these different methods and establish whether different approaches to teaching note-taking technique for consecutive interpreting had an effect on the quality of interpretation. For the purpose of our study, a short article was selected that students had to interpret consecutively from foreign language into their mother tongue. Our research took place in the language laboratory at the Faculty of Arts, University of Maribor. Our study showed that students used different note-taking techniques. Students demonstrated that the “it-is-up-to-every-individual” approach, ie. that each interpreter develops his or her own most efficient technique, is successful in practice. So there are no correct or incorrect approaches to note-taking. Interpreters develop individual techniques that improve over time. The results of our research confirmed that different approaches to note-taking for consecutive interpreters do not have an effect on the quality of interpretation.

KEYWORDS: Interpretation, consecutive interpreting, memory, note-taking for consecutive interpreting

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
1.1 Namen oz. cilji dela.....	2
1.2 Hipoteza	2
1.3 Metodologija dela.....	2
2. TOLMAČENJE.....	3
2.1 Primerjava med prevajanjem in tolmačenjem	3
2.2 Zgodovina in razvoj tolmačenja	5
2.3 Vrste tolmačenja	7
3. KONSEKUTIVNO TOLMAČENJE	8
3.1 Simultano in konsekutivno tolmačenje.....	8
3.2 Teorija konsekutivnega tolmačenja.....	9
3.3 Spomin	11
4. TEHNIKE ZAPISOVANJA PRI KONSEKUTIVNEM TOLMAČENJU....	12
4.1 Kaj zapisati	15
4.2 Kako zapisati	17
4.3 V katerem jeziku pisati?.....	22
4.4 Kdaj zapisati	23
4.5 Kako prebirati zapiske?	23
5. EMPIRIČNI DEL	24
5.1 ANALIZA TOLMAŠKIH DEJANJ.....	27
5.1.1 PREVAJANJE IN TOLMAČENJE - ANGLEŠČINA	27
5.1.2 PREVAJANJE IN TOLMAČENJE – NEMŠČINA.....	40
5.2 NAPAKE PO KATEGORIJAH Prevajanje in tolmačenje – angleščina in - nemščina	43
5.2.1 IZPUSTI.....	45

5.2.2 DODAJANJA/NADOMESTITVE	51
5.2.3 NEPRAVILNE/NEPOPOLNE STAVČNE ZGRADBE	54
5.2.4 DRUGE NAPAKE	56
5.3 STATISTIČNA ANALIZA REZULTATOV IN KONČNI IZSLEDKI ANALIZE NA OBEH PROGRAMIH.....	61
5.3.1 TABELARIČNI PRIKAZ NAPAK PO KATEGORIJAH – Primerjava angleščina in nemščina	61
Tabela 1: Napake po kategorijah – Primerjava angleščina in nemščina .	61
Tabela 2: Primerjava števila napak po kategorijah Prevajanje in tolmačenje –angleščina ter Prevajanje in tolmačenje – nemščina	64
Tabela 3: Primerjava povprečnega števila napak po kategorijah v odstotkih in odstotna razlika med obema programoma.....	64
5.3.2 TABELARIČNI PRIKAZ TEHNIK ZAPISOVANJA – Primerjava angleščina in nemščina	65
Tabela 4: Način zapisovanja: diagonala – vertikalna - horizontala.....	65
Tabela 5: Jezik zapisovanja: izhodiščni jezik - ciljni jezik.....	68
Tabela 6: Raba kratic/okrajšav, simbolov, celih besed	70
Tabela 7: Primerjava rabe kratic/okrajšav, simbolov, celih besed Prevajanje in tolmačenje –angleščina ter Prevajanje in tolmačenje – nemščina.....	70
Tabela 8: Primerjava povprečne rabe kratic/okrajšav, simbolov, celih besed v odstotkih in odstotna razlika med obema programoma	71
6. ZAKLJUČEK	75
7. LITERATURA IN VIRI	77
8. PRILOGE	79

1. UVOD

»Tolmač je miselni akrobat, povsem domač v babilonski zmešnjavi jezikov, ki s svetlobno hitrostjo zlahka išče ustreznice vsaki besedi in v katerem koli jeziku.« (Prosojnica, Predavanje o vrstah tolmačenja). Poklic tolmača je eden izmed najstarejših poklicev na svetu, obenem pa tudi eden izmed najmlajših. Začetki tolmačenja segajo daleč v zgodovino, v obdobje, ko so se plemena začela bojevati in pogajati, povezovati in izmenjavati dobrine ter komunicirati med seboj. Tolmačenje, kot ga poznamo danes, pa se je začelo uveljavljati kot poklic šele proti koncu 19. in na začetku 20. stoletja. Skratka, če dve strani ne govorita istega jezika, je potreben tolmač, ki prenese sporočilo iz izhodiščnega v ciljni jezik. Tolmačenje pa ni zgolj ustno prevajanje besede za besedo, temveč gre za prenos sporočila in za premostitev jezikovnih in kulturnih preprek (Predavanje o vrstah tolmačenja).

V zgodovini je dolgo časa pomembno vlogo igralo predvsem konsektivno tolmačenje, ki ne zahteva nobene tehnične opreme in je po tej plati zelo praktično. Danes se v praksi zelo veliko uporablja tudi simultanka, vendar hkrati tudi konsektivna ni nepomembna. Pri konsektivni je eden glavnih izzivov tehnika zapisovanja, od nje je praviloma močno odvisna kakovost tolmačenja. To se še posebej vidi pri študentih, »tolmačih v nastajanju.« V diplomskem delu smo želeli ugotoviti, ali med študenti obstajajo razlike med »Nemci« in »Angleži« pri uspešnosti pri tolmačenju glede na različnost šol tehnik zapisovanja.

Diplomsko delo je razdeljeno na pet osrednjih poglavij, ta pa na več podpoglavij. Uvodnemu delu, kjer je predstavljen namen oz. cilji dela, predpostavke in metodologija dela, sledi drugo poglavje, kjer si bomo pogledali, kaj je tolmačenje, vrste tolmačenja in kako se je razvijalo skozi zgodovino. V tretjem poglavju je podrobneje razloženo konsektivno tolmačenje, predstavljena je razlika med dvema najpomembnejšima vrstama tolmačenja in vloga spomina pri konsektivnem tolmačenju. V četrtem poglavju najdemo izčrpen opis tehnik zapisovanja. V naslednjem,

petem poglavju, kjer se začne empirični del diplomskega dela, pa so predstavljeni rezultati analize zapiskov manjšega števila študentov tolmačenja, ki so bili deležni različnih šol tehnik zapisovanja. Zadnji del je sestavljen iz zaključka, seznama virov in literature ter prilog. Diplomski nalogi je priložen tudi DVD s posnetki izvornih govorov ter vseh tolmačenj.

1.1 Namen oz. cilji dela

Diplomsko delo bo v pomoč študentom tolmačenja in drugim, ki si želijo ustvariti podrobno sliko o tehnikah zapisovanja pri konsekutivnem tolmačenju ter so željni učinkovitih rešitev zapisovanja. Študenti tolmačenja lahko dobijo pregled nad tehnikami zapisovanja, drugi pa vpogled, kako se lahko naučijo tehnik zapisovanja in kako se jih poslužujejo študenti tolmačenja na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Predstavili bomo tudi problematiko, s katero so se soočili študenti med procesom tolmačenja, poskušali ugotoviti, zakaj je prišlo do napak in podati ustrezne rešitve. Na koncu bomo podali oceno, ali različne šole tehnik zapisovanja vplivajo na kakovost tolmačenja.

1.2 Hipoteza

Primerjali bomo različni šoli tehnik zapisovanja pri predmetu Konsekutivno tolmačenje angleškega in nemškega jezika. Glede na različnost pristopa pričakujemo zapisovanje na drugačen način. Zanima pa nas, ali različnost uporabljenih metod na kakršenkoli način vpliva na kakovost tolmačenja.

1.3 Metodologija dela

Sodelovali smo s študenti 2. letnika študijskega programa 2. stopnje *Prevajanje in tolmačenje - angleščina in - nemščina* Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Za tolmačenje smo izbrali krajši članek, ki so ga študenti konsekutivno stolmačili iz tujega v materni jezik. To pomeni, da smo študentom angleščine pripravili izvirnik v angleškem jeziku, študentom nemščine v nemškem, oboji pa so tolmačili v slovenščino. Študenti niso poznali nobenih podrobnosti besedila. Snemanje smo izvedli v fonolaboratoriju Filozofske fakultete UM. Pri tolmačenju smo članek

razdelili na tri krajše segmente, to pomeni, da smo snemanje vmes dvakrat zaustavili. Vsi študenti so uporabljali slušalke, mikrofona in beležko. Zbrane posnetke smo nato transkribirali s programom Transkriber, v naslednjem koraku je sledilo pretipkavanje zapiskov s programom Microsoft Word. Nato smo analizirali napake, ki so nastale med procesom tolmačenja in jih kategorizirali. Pri analizi zapiskov smo opisali fizično podobo zapiskov – način zapisovanja, velikost in razdelitev lista, preverjali pogostost rabe simbolov, skrajšanih besed, kratic, pozorni smo bili tudi na morebitni zapis po načelu osebek – povedek - predmet, zanimala nas je tudi smer zapisovanja (diagonalno, horizontalno, vertikalno), izbira jezika, v katerem so se tolmači odločili zapisovati. Pri analizi zvočnih posnetkov pa smo oprezali za morebitnimi vsebinskimi in pomenskimi anomalijami, uporabo mašil, izpusti, dodajanjem, napačno rabo časa, itd.

2. TOLMAČENJE

Kaj pomeni tolmačiti? V Slovarju slovenskega knjižnega jezika najdemo tri razlage: prevajati – tolmačiti pogovor, razlagati, pojasnjevati in interpretirati. Da bi lahko v celoti ovrednotili pojem tolmačenja, je smotrno, da najprej naredimo kratko primerjavo med prevajanjem in tolmačenjem, kajti nemalokrat se zgodi, da nepoznavalci zamenjujejo ti dve tesno povezani jezikoslovni disciplini.

2.1 Primerjava med prevajanjem in tolmačenjem

Tako prevajanje kot tolmačenje se ukvarjata s prenosom sporočila iz enega jezika v drugega, vendar se ti disciplini močno razlikujeta, predvsem v mediju: prevajanje je prenos pisnega besedila iz izvirnega jezika v ciljni jezik, medtem ko se pri tolmačenju vsebina povedanega ustno posreduje v ciljni jezik. Tolmačenje poteka v realnem času, osebno ali preko telefona, televizije. Prevajanje pa se ukvarja s pisano besedo in traja dlje časa, kar pa prevajalcu omogoči čas, da dostopa do različnih virov, kot so slovarji, glosarji, paralelna besedila itd. Tolmač mora imeti odlične spominske zmogljivosti, da lahko zagotovi visoko stopnjo točnosti. Nasprotno pa ima prevajalec čas, da oceni in pregleda vsako besedo in

stavek, preden dokonča svoj prevod, torej lahko doseže večjo stopnjo natančnosti in večjo zvestobo originalu. Tolmač mora govoriti tekoče oba jezika, tako izhodiščni kot ciljni jezik, da lahko takoj tolmači v obe smeri. Tolmači so visoko kvalificirani ljudje, kajti njihovo delo je zelo zahtevno. V idealnih razmerah delajo simultani tolmači v parih, ki se menjujejo na vsakih 20 minut. Prevajalec ne potrebuje tako tekočega znanja izvirnega jezika, kot ga potrebuje tolmač, saj so ključne sposobnosti prevajalca, da razume izvorni jezik in uporabi svoje kulturno in jezikoslovno znanje države ciljnega jezika, da ustvari zvest prevod. Oboji, tako prevajalci kot tolmači, se soočajo z izzivi, kako publiki približati pomen metafor in idiomov v ciljnem jeziku ter seveda tudi drugih jezikovnih pasti npr. terminov. Tolmači pa morajo dodatno zajeti še ton, ohraniti kakovost glasu ter druge značilnosti govorne besede. Kljub razlikam v sposobnostih prevajalcev in tolmačev, so oboji dvojezični ali večjezični strokovnjaki, ki prenašajo pomen besed ljudem, ki drugače ne bi razumeli informacij.

Ključne sposobnosti prevajalca so sposobnost razumevanja izvirnega jezika in kulture države, iz katere besedilo izvira, raba zbirke dobrih slovarjev in paralelnih besedil ter jasen in točen prenos pisnega besedila v ciljni jezik. Dober prevajalec mora imeti odlične analitične sposobnosti, predvsem pa sposobnost dobrega pisanja v ciljnem jeziku. Na koncu mora besedilo predložiti v jezikovni pregled ustrezno usposobljenemu lektorju, saj morajo biti dokumenti karseda brezhibni in točni.

Tolmačenje je zvest prenos sporočila oz. ideje iz enega jezika v drugega tj. izhodiščnega jezika v ciljni jezik. Tolmač mora aktivno obvladati svoj materni jezik ter tekoče govoriti dva jezika ali več, imeti mora dobro splošno razgledanost in mora si pridobiti znanje iz specifičnega področja vezanega na temo vsakokratnega tolmačenja. Delo tolmača je izjemno težavno in stresno, kajti velikokrat se zgodi, da so govori vnaprej pripravljene ter hitro prebrani, govorec ima lahko pomanjkljivo slovnico, tudi pritisk publike in okoljskih dejavnikov ni zanemarljiv. Tolmač se lahko pri

svojem delu zanese le nase. (www.languagescientific.com/interpreting-vs-translation-services.html)

2.2 Zgodovina in razvoj tolmačenja

Tolmačenje je staro toliko, kolikor so stiki med ljudmi različnih jezikov. V preteklosti niso razlikovali tolmačenja tako, kot ga razlikujemo danes – konferenčni tolmači, sodni tolmači, tolmači za potrebe skupnosti itd. Kategoriziramo jih lahko glede na različne vloge, ki so jih imeli – verski tolmači, tolmači v službi ekspedicije, tolmači v vojski ali tolmači v službi diplomacije. Naše prvotno znanje o tolmaških dejavnostih črpamo iz virov, kot so dnevniki, bibliografije tolmačev samih ali pa iz dokumentov, ki so se le slučajno dotaknili tolmačenja. Dobro je znano, da so Grki imeli le malo spoštovanja do jezikov drugih narodov, saj so jih imeli za barbarske. Tudi v starodavnem Egiptu in Rimu se elita ni hotela učiti jezikov, razen grščine. Kljub temu lahko najstarejši zapis o prisotnosti vloge tolmača najdemo že leta 3000 pr. Kr. v Egiptu, upodobljenega na hieroglifih. Kot medij komunikacije med ljudmi, ki so govorili različne jezike, se je uveljavila *lingua franca*, jezik, ki so ga govorci različnih jezikov uporabljali za medsebojno komunikacijo. V Evropi je bila to do 17. stoletja latinščina kot jezik cerkve, znanosti in diplomacije. Podobno vlogo sta odigrali tudi italijanščina in pozneje francoščina, v Afriki arabščina, v kolonijah pa angleščina, francoščina, portugalsščina in španščina. Čeprav so bili tolmači prisotni že v starodavnih časih, so jih pred časom renesanse le redko omenjali. Potreba po tolmačih je rastla in postala vse bolj uveljavljena šele v srednjem veku: francoski kronisti so na primer pisali o tolmačih med križarskimi vojnami. To se je še v večji meri pokazalo med renesanso, ko so se humanisti začeli navdihovati nad tujimi jeziki, kasneje pa, ko so se Evropejci podali na ekspedicije. (Delisle in Woodsworth, 1995)

Vse dokler niso uvedli posebne opreme namenjene za simultano tolmačenje, je bilo konsekutivno tolmačenje dominantno. Konsekutivno tolmačenje je odigralo najpomembnejšo vlogo v času Pariške mirovne konference in med sestankovanjem Društva narodov konec prve svetovne

vojne. Med pionirje konsektivnega tolmačenja štejemo Paula Mantouxa, Jeana Herberta, Roberta Confina in Madame Angeli, ki je lahko stolmačila celoten govor brez zapiskov. V literaturi najdemo tudi imeni Dona Marina, ki je delala za osvajalca Cortésa v Mehiki v 16. stoletju in Vernon Walters, ki je služil več predsednikom Združenih narodov v 20. stoletju. Bili so samouki, saj niso imeli formalne izobrazbe, veliko od njih si med tolmačenjem sploh ni delalo zapiskov, kajti zanašali so se samo na svoj spomin. Šepetano tolmačenje je bilo zelo verjetno prisotno že stoletja, čeprav ga včasih najdemo pod drugimi imeni. Je oblika simultane tolmačenja, pri katerem tolmač šepetaje poda ustrezen prevod drugemu posamezniku. Nad to vrsto tolmačenja se je med gledališko predstavo navdušil kralj Prusije Frederick, ko mu je tolmač prevedel verz iz latinščine v nemščino. Danes se šepetano tolmačenje uporablja na sestankih in drugih prireditvah, kjer ena ali dve osebi ne razumeta jezika večine. Konsektivno tolmačenje je postajalo čedalje bolj zamudno in nerodno, še posebej, kadar je bilo prisotnih več jezikov. V dobi Društva narodov so trije Američani iznašli rešitev – posebno opremo za simultano tolmačenje, ki je tolmaču omogočala, da je govoril skoraj istočasno z govorcem izhodiščnega besedila s pomočjo slušalk in mikrofona. Vseeno pa je ta oprema imela nekatere slabosti, kot je na primer žična napeljava ali namestitvev tolmačev v kletne prostore pod govorčevim odrom. Za prelomnico simultane tolmačenja lahko označimo Nürnberške procese od leta 1945 do 1946. Takrat so bili Združeni narodi priča učinkovitosti tega čudežnega sistema. Izbrali so štiri jezike, v katerih so tolmačili, angleščino, francoščino, ruščino in španščino (Delisle in Woodsworth, 1995).

Ideja »*tolmač se rodi, ne postane*« (Delisle in Woodsworth, 1995, str. 252) je prevladovala skoraj do modernih časov. Medtem ko je bilo učenje jezikov dostopno skozi zgodovino, lahko učenje tehnik tolmačenja zasledimo šele v začetku 20. stoletja. Do ustanovitve različnih šol so se tolmači učili tolmačenja v svojih službah ali s pomočjo posebnih programov, ki so jim jih nudili delodajalci. Univerzitetni programi šole

tolmačenja so kreacija 40ih let 20. stoletja – Univerza v Ženevi 1941, Dunaj 1943, Heidelberg 1950. Število šol od tistega časa skokovito narašča. Jezikovne kombinacije so se pomnožile v letu 1970, ko se je Evropska skupnost (sedaj Evropska unija) povečala. Najpomembnejši dejavnik v razvoju te stroke je bila oprema za simultano tolmačenje, ki je zahtevala izobraževanje. Napredna tehnologija nam je omogočila, da lahko analiziramo delo tolmača in nadziramo napredek študentov. (Delisle in Woodsworth, 1995)

2.3 Vrste tolmačenja

Pogledali smo si kratko zgodovino in razvoj tolmačenja, sedaj pa se bomo preusmerili na vrste tolmačenja. Tolmačenje delimo na konferenčno in nekonferenčno tolmačenje. Kraljica vseh tolmačenj je konferenčno tolmačenje, ki ga delimo na simultano in vse redkeje konsektivno tolmačenje ter na šepetano tolmačenje. K nekonferenčnemu tolmačenju pa štejemo tolmačenje za potrebe skupnosti, tolmačenje v občinah, poslovno tolmačenje.

Za potrebe naše študije je pomembno le konferenčno tolmačenje, zato se bomo osredinili le na to vrsto tolmačenja. Konferenčno tolmačenje poteka v konferenčnem okolju, to pomeni, da se izvaja v konferenčnih dvoranh, kjer se odvijajo mednarodna srečanja, kongresi, konference. Lahko je organizirano za veliko število udeležencev (zasedanja Evropskega parlamenta), lahko pa poteka v manjšem krogu ljudi (ožja srečanja, bilateralna srečanja). Konferenčni tolmač mora obvladati razna področja znanja (politika, diplomacija, ekonomija, kultura, medicina, pravo itd.). Poteka v treh oblikah. Najbolj razširjeno je simultano tolmačenje.

Pri simultanem tolmačenju tolmač posluša govorca prek slušalk in hkrati preko mikrofona prenese sporočilo izhodiščnega jezika v ciljni jezik. Simultani tolmači običajno delajo v skupinah po dva tolmača v zvočno izolirani kabini. Tolmača se na vsakih 20 minut izmenjata. Udeleženci v dvorani si izberejo ustrezn kanal in poslušajo tolmačenje v izbranem

jeziku. Zadnje čase pa se uveljavlja tudi simultano tolmačenje na daljavo – tolmačenje videokonferenc in spletnih konferenc, ko tolmač in udeleženci niso v istem prostoru, temveč so povezani s pomočjo komunikacijskih tehnologij (Jones, 2002).

Konsekutivno tolmačenje je vrsta tolmačenja, pri katerem tolmač sedi ali stoji zraven govorca in posluša govor v izhodiščnem jeziku ter ga nato, ko govorec zaključi z določenim segmentom besedila, prenese v ciljni jezik, ponavadi s pomočjo posebnih tehnik zapisovanja. Govorec in tolmač se tako izmenjujeta (Jones, 2002).

Šepetano tolmačenje ali *chuchotage* («šušotaža») je posebna oblika simultanega tolmačenja, pri katerem tolmač sedi ali stoji ob udeležencih in jim šepetaje simultano tolmači. Ta oblika se uporablja, kadar v dvorani ni opreme za simultano tolmačenje in je namenjeno le za manjše število udeležencev, ki sedijo ali stojijo skupaj ali blizu. Ponavadi ga uporabljamo pri sestankih, kjer le nekaj udeležencev ne razume jezika večine. Pogosto ga uporabljamo namesto konsekutivnega tolmačenja, saj za šepetano tolmačenje porabimo manj časa. Včasih tolmač šepetalec uporabi slušalke in na ta način bolje sliši izvirnega govorca (Jones, 2002).

3. KONSEKUTIVNO TOLMAČENJE

V drugem poglavju smo si pogloblje pogledali primerjavo med dvema tesno povezanimi jezikoslovnima disciplinama prevajanjem in tolmačenjem, zgodovino in razvoj tolmačenja ter vrste tolmačenja. Sedaj pa se bomo osredinili na konsekutivno tolmačenje. Beseda bo tekla o različnih definicijah konsekutivnega tolmačenja, poudarjene bodo razlike med simultanim in konsekutivnim tolmačenjem. Izpostavili bomo tudi vlogo spomina pri konsekutivnem tolmačenju.

3.1 Simultano in konsekutivno tolmačenje

Večinoma razlikujemo dve glavni vrsti tolmačenja: simultano in konsekutivno tolmačenje. Simultano tolmačenje uporabljamo tam, kjer so na voljo tehnične naprave (tolmaške kabine, mikrofoni, slušalke itd.).

Kakor že samo ime pove, gre pri simultanem tolmačenju za skoraj istočasno tolmačenje izhodiščnega govora v ciljni govor. Tolmač zaostaja za govorcem stavek ali dva. Pri konsekutivnem tolmačenju poteka izmenjava govora tolmača z govorcem izhodiščnega besedila. Govorec najprej pove stavek ali dva, zlasti odstavki do 15 ali 20 minut niso nobena redkost, nato počaka na ustrezen prevod tolmača. Razlike med dvema najpomembnejšima vrstama tolmačenja najdemo med drugim v opisu Roderick Jonesa, konferenčnega tolmača Evropske unije. »Konsekutivni tolmač posluša skupek govornikovih besed ali vsaj določen odstavek in nato obnovi govor s pomočjo zapiskov, ki si jih je zabeležil med poslušanjem. Tolmač tako govori konsekutivno z originalnim govorcem, odtod ime« (Jones, 2002, str. 5). Drugo vrsto tolmačenja, simultano, je opisal z naslednjimi besedami: »Tukaj tolmač posluša začetek govornikovih besed, nato začne tolmačiti, medtem ko se govor nadaljuje, tolmači preko celotnega govora in konča skoraj istočasno z originalom. Tolmač govori simultano z originalom, odtod spet ime« (Jones, 2002, str. 5).

Iz zgornjih navedb lahko razberemo, da je ključna razlika med konsekutivnim in simultanim tolmačenjem količina časa, ki preteče med dostavo izhodiščnega govora in dostavo tolmačenja. Medtem ko mora simultani tolmač ciljni govor tvoriti v nekaj sekundah po tem, ko besedilo sliši, brez večjih časovnih zamikov, ima konsekutivni tolmač prednost, da si lahko med poslušanjem daljšega odseka besedila dela zapiske, ne smemo pa pozabiti na dejstvo, da si mora zapomniti daljše odseke. Ne glede na način tolmačenja pa se mora tolmač najprej skoncentrirati in aktivno poslušati govornika, si zapomniti sporočilo, razumeti pomen sporočila, logično analizirati povedano in šele takrat ustrezno obnoviti govor v ciljnem jeziku.

3.2 Teorija konsekutivnega tolmačenja

Po Gilliesu lahko govor pri konsekutivnem tolmačenju traja minuto do dvajset minut, tolmač pa se zanaša na kombinacijo zapiskov, spomina in splošnega znanja, da poda prevod originala. Tolmač najprej posluša

sporočilo govorca v izhodiščnem jeziku in šele nato, ko govorec konča z zaključeno celoto besed ali stavkov, prenese enako sporočilo v ciljni jezik. Govorec besedila in tolmač se tako izmenjujeta. Ker pa tolmač čaka, preden poda sporočilo govora v ciljni jezik, to dodatno bremeni njegov spomin. Zato je prvi pogoj za uspešnost tolmača odličen spomin. Pridobljeno informacijo mora najprej shraniti in jo nato ponovno priklicati iz spomina. Zaradi omejene prostornine spomina si tolmač ne more zapomniti vsega, kar sliši. Odlični pripomočki za kasnejši priklic informacij so posebne tehnike zapisovanja. Zapiski so za konsekutivnega tolmača bistvenega pomena, vendar ne morejo nikoli nadomestiti funkcije spomina. Uspešnost prevoda v ciljnem jeziku je tako odvisna od kombinacije spomina in tehnik zapisovanja. Tolmač je pri konsekutivnem tolmačenju izpostavljen močnemu pritisku publike, saj je za razliko od simultanega tolmačenja, kjer tolmači sedijo v zvočno izoliranih kabinah, vsem na očeh. Zaradi tega je zelo pomembno, da ima tolmač primerno govorico telesa ter očesni kontakt z udeleženci, nenazadnje se mora tudi primerno obleči. (Gillies, 2005)

Konsekutivno tolmačenje je bilo vse do Nürnberških procesov vrsto let najbolj iskana vrsta tolmačenja. Danes pa je to vrsto tolmačenja večinoma nadomestilo simultano tolmačenje - to vrsto tolmačenja lahko zasledimo na vseh vrstah sestankov, od poslovnih dogovorov do večjezičnih konferenc. Zaradi moderne zvočne opreme je ta metoda časovno manj zamudna, na večjezičnih konferencah pa omogoča, da lahko udeleženci govorijo v številnih jezikih brez prekinitve. Kljub temu je konsekutivno tolmačenje še vedno prioritarno v določenih situacijah, ko gre za dogodke z manjšim številom udeležencev ali kadar moderna oprema ni na voljo. To so na primer intervjuji, poslovna kosila, zaupne obravnave, vsebinsko strokovni sestanki, javni nastopi uglednih oseb ali pravni postopki. Konsekutivno tolmačenje je primerno le, kadar tolmačenje poteka v dveh jezikih tj. izhodiščnem in ciljnem jeziku. Kadar pa poteka tolmačenje med več jeziki, je ustrežnejše simultano tolmačenje.

3.3 Spomin

Spomin oziroma mentalna sposobnost sprejemati, shranjevati in ohranjati informacije, ki jih lahko po potrebi znova prikličemo in ustrezno uporabimo, je pri procesu tolmačenja izjemnega pomena. Lahko bi rekli, da je pri procesu tolmačenja najpomembnejši delovni spomin, vendar tudi dolgoročni ni zanemarljiv, kajti v dolgoročnem spominu posedujemo znanje o drugih, sorodnih temah, ki nam v danem trenutku lahko razbremenijo delovni spomin.

Delovni spomin

Kot navaja avtorica prispevka v Zdravstvenem vestniku iz leta 2006, Saša Šešok, sta kratkoročni in delovni spomin tesno povezana, saj se oba nanašata na »trenutni« spomin, vendar strokovnjaki poudarjajo, da ju je potrebno razlikovati. Ločujejo pasivnejši kratkoročni spomin od aktivnejšega delovnega spomina, saj kratkoročni spomin le zadržuje informacije, delovni pa informacije zadržuje in z njimi hkrati upravlja. Delovni spomin vsebuje naše zavedanje oziroma vse informacije, o katerih trenutno razmišljamo. V delovnem spominu se odvijajo spoznavni procesi, na primer mišljenje in odločanje. V njem nastajajo miselne strategije za reševanje problemov. Trajanje delovnega spomina je omejeno na 15 do 30 sekund, razen če osebe gradivo ponavljajo (Šešok, 2006, str. 102). Jaušovec pravi, da ima delovni spomin omejen obseg – 7 plus minus 2 (chunka). Podatke hrani, dokler smo nanje pozorni, z obnavljanjem jih skušamo ohraniti v tem delu spomina. Če iz okolja ni novih informacij, podatki sami razpadejo v okoli 18 sekundah (Jaušovec, 1994, str. 17). Ponavljanje gradiva je pomembno ne le zaradi tega, ker s tem preprečimo hitro pozabljanje gradiva, temveč tudi zato, ker omogoči kakovostno vkodiranje informacij v dolgoročni spomin.

Po Gilu je delovni spomin najpomembnejši pri procesu tolmačenja. Verjame, da je tolmačenje dejavnost, ki je osredinjena na delovni spomin in vključuje kodiranje informacije iz izhodiščnega besedila, shranjevanje informacije, priklic informacije in dekodiranje informacije v ciljni jezik.

Čeprav tolmač razume sporočilo govora, si vsega ne more zapomniti, kajti značilnost delovnega spomina je, da obdrži informacije le za določen čas. Kognitivni znanstveniki so dokazali, da si skoraj vsi govorniki vseh jezikov, zapomnijo okrog sedem stvari, plus ali minus dve. (Gile, 1995)

Dolgoročni spomin

Saša Šešok pravi, da prehajajo informacije iz delovnega spomina v dolgoročni spomin s pomočjo mentalnega procesa, ki se imenuje ponavljanje. S ponavljanjem se podaljša trajanje spominske sledi, lahko se ohranja tudi več ur. Ponavljanje ne zagotavlja, da bo dana informacija shranjena, ampak to možnost samo poveča. Dolgoročni spomin ima skoraj neomejeno zmogljivost ohranitve informacij. Hranil naj bi vse podatke, s katerimi smo se v življenju srečali, vendar vseh podatkov nismo sposobni priklicati. Ebbinghaus je odkril, da se velik del informacij v dolgoročnem spominu sorazmerno hitro izgubi (v prvi uri), zatem pa se pozabljanje stabilizira na mnogo počasnejšo hitrost. Na splošno pa dolgoročni spomin zelo počasi propada, nekateri spomini sploh nikoli ne zapustijo spominskega skladišča. V dolgoročnem spominu so podatki med seboj povezani, kar omogoča, da jih po potrebi prikličemo.

Medtem ko je spomin za tolmače odločilnega pomena, služijo zapiski kot odlična pomoč spominu. Čeprav ima tolmač zelo izurjen spomin, je skoraj nemogoče, da bi si vse povedano tudi zapomnil. Iz tega razloga se konsekutivni tolmači poslužujejo različnih tehnik zapisovanja, ki jih bomo podrobneje razložili v naslednjem poglavju.

4. TEHNIKE ZAPISOVANJA PRI KONSEKUTIVNEM TOLMAČENJU

Gillies Andrew pravi, da če tolmač razmišlja preveč o tem, kako bi nekaj zapisal, bo zaradi tega manj pozorno poslušal (Gillies, 2005, str. 7). Med študenti »tolmačih v nastajanju« naj bi bilo bolj pogosto to, da nekaj preslišijo, kot pa da nečesa ne razumejo. Ne slišijo pa zaradi tega, ker namenijo preveč pozornosti temu, da bi razvozlali izhodiščno besedilo ali

si zabeležili povedano. Preobremenitev nas za trenutek naredi gluhe. Tolmač si ne more zapomniti vsega, kar je govorec povedal, še posebej, če so v govoru omenjena lastna imena, datumi, sezname, tehnični izrazi itd. Poleg odličnega znanja maternega jezika in vsaj enega tujega in s tem povezanega kulturnega odzadja, je za uspešnost konsektivnega tolmačenja potrebno obvladati kar nekaj veščin. Tolmač si beleži glavne ideje govora, ki mu kasneje služijo kot iztočnice ali signali, ki prikličejo določeno informacijo iz spomina. Zapiskov ne sme prebirati, kajti govor v ciljnem jeziku mora biti čim bolj tekoč, naraven in spontan. Poleg glavnih idej si tolmač beleži tudi povezave med njimi, saj si na ta način govor lažje in bolj jasno vizualizira (Gillies, 2005). Tehnike zapisovanja pri konsektivnem tolmačenju so se uveljavile, ko je Rozan leta 1956 podal sedem osnovnih temeljev. Za glavne avtorje prvotne strokovne literature o tehnikah zapisovanja veljajo naslednji raziskovalci: Danica Seleskovitch, predstavnica pariške šole; Jean-François Rozan, Jean Herbert in Gérard Ilg, predstavniki ženevske šole; Heinz Matyssek, predstavnik šole v Heidelbergu in Henri van Hoof, predstavnik šole v Bruslju. Svoje izkušnje so podali v empiričnih člankih in s tem pripomogli k nadaljnjemu raziskovanju in razvoju tehnik zapisovanja pri konsektivnem tolmačenju. »Tolmač bi se naj pri tehnikah zapisovanja držal treh osnovnih načel: ekonomičnosti, hitrega branja zapiskov in individualnosti« (Albl-Mikasa, 2007, str. 29). Da bi zmanjšali napor procesiranja delovnega spomina, naj so zapiski karseda kratki. Pritisk na spomin lahko zmanjšamo v primeru, če tolmač nima večjih problemov ob pogledu na zapiske in jih lahko prebere že ob prvem pogledu. Tehnike zapisovanja niso določene s pravili, dopustno je vse, kar pomaga funkciji spomina.

Jones navaja, da je proces konsektivnega tolmačenja sestavljen iz treh operacij: razumevanja, analiziranja in preoblikovanja. »Te operacije morajo biti pravilno izvedene, drugače še najboljši zapiski na svetu ne naredijo dobrega tolmača« (Jones, 2002, str. 39). Razumevanje se ne nanaša le na gole besede, ampak na ideje, kajti ideje so tiste, ki so pomembne za uspešen prenos govora izhodiščnega jezika v ciljni jezik.

Da bi si izdelovanje zapiskov olajšali, bi morali po mnenju Gilliesa, to aktivnost avtomatizirati. »Avtomatizirati določeno aktivnost pomeni znova in znova uporabljati dosleden sistem za opravljanje naloge na način, ki bo zahteval manj intelektualnega napora, s čimer bo na voljo več časa in kapacitet za druge naloge« (Gillies, 2005, str. 7). Ko smo nekaj avtomatizirali, pomeni, da porabimo manj truda in manj spominskih aktivnosti za dokončanje neke stvari. Če na primer razmišljamo o pravilih slovnice, preden nekaj povemo v tujem jeziku, to pomeni, da tega nismo avtomatizirali. Če pa govorimo tekoče in se v mislih ne ustavljamo pri določenih besedah, lahko rečemo, da smo nekaj avtomatizirali. Če nam v primeru beleženja zapiskov nekdo pove, da zapisujemo povezovalce med besedami v rob na levi strani, bomo to takoj razumeli, vendar dokler ne bomo vadili na desetine govorov in nam njihovo pisanje ne bo postalo čisto naravna stvar, se bomo vedno znova ustavljali in premišljali, skratka povezovalcev ne bomo zapisovali avtomatizirano. (Gillies, 2005)

Gillies A. opisuje zapis glavne ideje kot O-P-P skupino, osebek-povedek-predmet. Zapiski morajo biti urejena celota, iz katere je takoj razvidno, kaj so glavne ideje, kaj sekundarni elementi in katere so logične povezave med njimi. Tolmač mora imeti priročno beležko, saj nikoli ne ve vnaprej, ali bo med samim procesom tolmačenja sedel ali stal, biti mora več hitrega beleženja. Priporočljivo je, da je beležka majhna in da so listi speti, kajti vsak list posebej bi hitro povzročil nezaželjen nered. Navaja tudi, da dajejo tolmači prednost različnim pisalnim blokom, papirju in pisalom. Beležka velikosti 10 x 15 cm je najbolj primerna zaradi tega, ker je dovolj velika za jasne zapiske in dovolj majhna, da jo lahko nosimo s seboj. Priporočljivo je, da ima beležka spiralo, kajti na ta način z lahkoto obračamo strani, jih nikoli ne izgubimo, strani ne morejo izpasti ali se pomešati. Beležka je naj na trdi podlagi, saj tolmač, kadar si zapisuje, pogosto stoji,. Strani naj so enobarvne, najboljše bele ali s tankimi črtami ali kvadrati, kajti to, kar tolmač zapiše, mora biti na papirju, ki ga uporablja, jasno vidno. Tolmač naj beleži le na eni strani lista, drugače postane nejasen vrstni red strani. Kemični svinčnik naj piše hitro, gladko, jasno in tiho. Nekateri tolmači

uporabljajo tudi svinčnike, nalivna peresa pa niso priporočljiva, saj pišejo počasi in se lahko razmažejo po listu papirja. Priporočljivo je, da ima tolmač več kulijev, v primeru, če kateremu zmanjka polnila. Črnilo se mora jasno videti na papirju, ki ga tolmač uporablja. (Gillies, 2005)

Če želimo, da zapiski postanejo uporabno sredstvo za pomoč pri konsektivnem tolmačenju, si mora tolmač odgovoriti na tri glavna vprašanja: »kaj zapisati, kako zapisati in kdaj zapisati« (Jones, 2002, str. 41-65). Dobri zapiski naj bi bili čim krajši, s simboli in kraticami. Zapiski bi naj bili logično in nedvoumno diagonalno zapisani, s črtami, ki ločujejo ideje in uporabnim levim robom.

4.1 Kaj zapisati

Študenti tolmači se na samem začetku učenja konsektivnega tolmačenja nagibajo k besedam zapisanim v izhodiščnem jeziku, saj se težko osredinjajo na pomen govora. Trudijo se obdržati skoraj vsako besedo, ki jo slišijo v izhodiščnem jeziku, posledično pa to pomeni dodatno bremenitev njihovega delovnega spomina. Preveč pozornosti namenijo iskanju ustrezne besede v ciljnem jeziku, tako pa zamudijo pomen prihajajočega sporočila. Zapisali bi naj iztočnice, ki so pomembne, da si zapomnijo informacije govora. Zapiske lahko primerjamo z ogrodjem govora, ki ga sestavljajo glavne ideje in povezave med njimi. Nikakor pa ne smejo biti organizirani na enak način, kot je original. (Jones, 2002)

Glavne ideje

Prvo, kar naj tolmač zapiše, so glavne ideje. Nemogoče je, da bi si lahko zapisali vse, kar je povedal govorec izhodiščnega besedila, kajti pišemo občutno počasneje, kot nam nekdo govori. Tolmač mora biti sposoben prepoznati in ohraniti pomembne ideje ter izpustiti vse, kar ni bistveno za razumevanje originalnega govora. Če tolmač zabeleži glavne ideje v zapiskih, lahko zlahka sledi strukturi govora in težko zgreši pomembne ideje, ostaja pa zvest originalu. (Jones, 2002)

Povezovalci

Identificiranje ideje je za tolmača velik korak k razumevanju in preoblikovanju govora. Tudi povezave med posameznimi idejami so še kako pomembne, saj določajo celoten pomen govora, torej naslednje, kar naj tolmač zapiše, so povezovalci med glavnimi idejami. Priporočljivo je, da jih tolmač zapiše z večjimi črkami kot ostale besede, da jih kasneje, ko podaja govor v ciljnem jeziku, lažje prebere. Besedne zveze, s katerimi so ideje med seboj povezane, so npr. torej, zatorej, zato, zaradi tega, ker, čeprav, četudi itd. (Jones, 2002)

Nebesedilne informacije

Obstajajo pa tudi elementi, ki si jih tolmač težje zapomni ali pa si z njimi noče dodatno obremenjevati spomina. To so številke, lastna imena, sezname ali terminologija. Teh elementov ne moremo priklicati na osnovi analitičnega razmišljanja, če si jih hočemo zapomniti, nam ne preostane nič drugega, kot da jih vedno znova ponavljamo. To pa seveda ne pride v poštev, kajti če je tolmač preveč obremenjen s ponavljanjem teh elementov, trpita poslušanje in preoblikovanje v ciljni jezik. Za tolmača je zelo pomembno, da zapiše vse številke. Torej, če tolmač zasledi, da bo govorec podal številke ali če zasliši številke, naj pusti vse ostalo in se posveti zapisu številke. Če tolmač okleva, ali si naj številke zapiše ali se posveti zaključevanju prejšnjega stavka, je velika verjetnost, da bo številko preslišal in pozabil. Zelo pomembno je tudi, da si tolmač zapiše lastna imena, kajti lastna imena niso omejena samo na osebna imena, vključena so tudi geografska imena, imena organizacij in podjetij, lahko zapisana celo v akronimih. Lahko se zgodi, da tolmač ne ve, kako se ime napiše (ime v japonščini ali kitajščini). V tem primeru naredi čim bolj natančen fonetični zapis imena. Kadar začne govorec naštevati seznam, običajno pospeši hitrost govorjenja. Tolmač naj uporabi enako tehniko kot pri številih, t.j. pusti vse ostalo in si zapiše vse naštetu. Če slučajno kateri element izpusti, lahko govorce po manjkajoči informaciji vpraša kasneje. (Jones, 2002)

4.2 Kako zapisati

Najpomembnejše pri dobrih zapiskih je, da se tolmač najprej odloči, kaj bo zapisal, nato pa sledi odločitev, kako bo to zapisal. Zapiski so tolmaču v pomoč le, kadar so jasno ločeni in logično organizirani, saj na ta način tolmaču pomagajo, da se izogne vsem nevšečnostim pri kasnejšem prebiranju informacij iz zapiskov. Okrajšave in simboli so v zapiskih zelo uporabni, saj aktivirajo informacije z najmanj truda. (Jones, 2002)

Diagonalni zapis

Diagonalni zapis je leta 1956 predstavil Rozan. V literaturi lahko beremo tudi o navpični ureditvi, vendar je izraz diagonalni zapis med profesionalnimi tolmači bolj uveljavljen. Zapiski bi naj jasno odražali strukturo govora in pomagali tolmaču, da preoblikuje besedilo izhodiščnega jezika v besedilo ciljnega jezika. Najprej mora tolmač zapisati glavne ideje po načelu osebek-povedek-predmet, saj so to najpomembnejši elementi stavka, ki vsebujejo skoraj vse pomenske informacije stavka. Te tri komponente morajo biti na listu papirja jasno ločene z diagonalno osjo, zapisane z leve proti desni in od zgoraj navzdol:

Evropska unija

se odziva

na prošnje

To seveda ne pomeni, da mora tolmač zapisati le osebek, povedek in predmet; če hoče, lahko v zapiske doda tudi druge informacije (Gillies, 2005). Ideje moramo med seboj jasno ločiti, zato je priporočljivo, da za vsakim dokončanim stavkom potegnemo horizontalno črto. Na eni strani beležke naj sta diagonalno zapisani dve O-P-P skupini, največ tri, kajti v primeru večih, bo tolmač zapisano težko prebral.

Če tolmač beleži diagonalno, lažje prebere zapisano, kajti ideje izstopajo, če je na listu manj zapisanega. Zapiski v diagonalnem zapisu so zgoščeni, jedrnat in pregledni. Struktura govora je vidna že na prvi pogled, kar je skoraj nemogoče, če tolmač zapisuje, kot pišemo običajno, tj.

horizontalno. Naše oči se premikajo od leve proti desni in od zgoraj navzdol, tako začetek vsake ideje, kar je najpogosteje tudi najpomembnejši del, najdemo levo na listu. Če tolmač zapisuje diagonalno, se osredinja na ideje in ne le na gole besede, kar je pogosto pri horizontalni obliki, kjer tolmača pogosto zamika, da bi zapisal vse možne besede. Informacije pri diagonalnem zapisu so organizirane logično in jasno, tolmač lahko nemudoma jasno razbere povezave med idejami. Vse naštetu kaže na to, da ima tolmač pri diagonalnem zapisu večji in bolj jasen pregled nad zapiski. Izjema pri diagonalnem zapisu je seznam, ki ga zapisujemo vertikalno. (Jones, 2002)

Levi rob

Način, kako so ideje med seboj povezane, je enako pomemben kot ideje same. V pomenskem smislu je ideja ena enota. Šele takrat, kadar so ideje med seboj povezane, tvorimo besedilo v celoti. Zato tolmač pri zapisovanju nikakor ne sme zanemariti vloge povezovalcev, kot so na primer: torej, po drugi strani, in, vendar, ali itd. Kadar začnemo z novo idejo, nas diagonalni zapis spodbuja, da premaknemo oči na levo stran lista. Priporočljivo je, da pri levem robu pustimo en centimeter ali dva prostora in tako zagotovimo, da jih ne pomešamo z ostalimi elementi v zapiskih. Tako je skrajni levi rob praktično mesto za zapisovanje povezovalcev, saj na ta način izstopajo in jih zlahka prepoznamo. V levi rob zapisujemo tudi stališča in mnenja. Zaradi pogostosti uporabe povezovalcev je priporočljivo, da imamo za njih poseben sistem simbolov. Jones pravi, da je smiselno imeti tudi desni rob, kajti vsakemu tolmaču se je že kdaj zgodilo, da je nekaj preslišal in si tega ni mogel zapisati. V tem primeru si je manjkajoče potrebno jasno označiti in najenostavneje je, da si narišemo velik križ v desni rob na mestu, kjer informacija manjka. (Jones, 2002)

Kratice in simboli

Največja prednost rabe kratic in simbolov je njihova ekonomičnost, saj tolmaču prihranijo čas pri zapisovanju. Če tolmač namesto besede uporabi simbole ali kratice se izogne prevodu besede za besedo, kajti simbol predstavlja idejo. Do sedaj so strokovnjaki izvedli že več poizkusov, da bi ustvarili popoln sistem kratic in simbolov za konsekutivno tolmačenje. Kot navaja Jones je Rozan v njegovem delu *Prise de notes* zagovarjal minimalistični pogled, kjer naj bi tolmač delal z dvajsetimi simboli, od teh pa naj bi bilo le deset nujno potrebnih. Druge šole so se nagibale k maksimalističnemu pristopu in razvile izčrpne sisteme simbolov, vrsto let ga je poučeval Heinz Matyssek v Heidelbergu in o njem pisal v svojem delu *Handbuch der Notizentechnik für Dolmetscher* iz leta 1989. (Jones, 2002)

Priporočljivo je, da je raba simbolov in kratic avtomatizirana, kajti vsaka nova kreacija lahko med samim procesom tolmačenja zahteva preveč napora in odvrne tolmača od pozornega poslušanja in analiziranja originala, saj se ob tem koncentrira le na vprašanje, kako govorčeve besede preoblikovati v simbole. Najbolje je, da vsak tolmač razvije lasten sistem kratic in simbolov, kajti le, kadar si predhodno razvije svoj sistem, bodo kratice in simboli za tolmača nedvoumni ter smiselni. Tolmaču mora biti pomen kratic in simbolov ob prebiranju zapiskov nemudoma jasn. (Jones, 2002)

Kratice

Kratice pomagajo tolmaču hitreje zapisovati in tako prihraniti čas, ki ga porabi za druge aktivnosti v procesu tolmačenja. Kratice morajo biti za tolmača dovolj jasne, da jih ob prebiranju nemudoma razume, kajti pod časovnim pritiskom tolmač nima časa ugotoviti pomena. Kratica je lahko za druge brezpomenska, vendar mora imeti pomen za tolmača, ki jo uporablja. Za rabo kratic obstaja mnogo načel in pravil. Doslednost kratic

je eno izmed najpomembnejših. Če tolmač izbere »pop« za »popularen«, potem mora najti drugo kratico za »populacijo«, na primer »pop/ja«.

Delovno okolje tolmača je raznoliko, saj veliko časa preživi na konferencah, kjer teče debata o raznovrstnih temah s številnimi predstavniki, ki prihajajo iz različnih mednarodnih ali lokalnih organizacij, združb itd. Zaradi tega mora imeti tolmač neko splošno znanje o teh skupinah. Dolžnost tolmača je, da si njihova okrajšana imena zapomni. Naslednja tabela prikazuje nekaj splošnih kratic, ki bi jih vsak tolmač moral poznati.

EU	Europäische Union / European Union	Evropska unija
WTO	Welthandelsorganisation / World Trade Organization	Svetovna trgovinska organizacija
UNICEF	Kinderhilfswerk der Vereinten Nationen / The United Nations Children's Fund	Sklad Združenih narodov za otroke
NATO	Des Nordatlantikvertrags / North Atlantic Treaty Organization	Organizacija severnoatlantskega sporazuma
UNESCO	Organisation der Vereinten Nationen für Erziehung, Wissenschaft und Kultur / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo
VN / UN	Vereinten Nationen / United Nations	Organizacija združenih narodov
WHO	Weltgesundheitsorganisation / World Health Organization	Svetovna zdravstvena organizacija

Seznam kratic mednarodnih organizacij

Simboli

Čeprav se kratice v tolmaških zapiskih zelo pogosto pojavljajo, lahko tolmača z lahkoto napeljejo, da razmišlja v smislu besed in ne idej, kar pa škodi tolmačenju. S tega vidika je raba simbolov bolj zaželena, saj tolmača spodbujajo k zapisovanju idej. »Simbol je kakršenkoli znak v zapiskih, naj je to slika, kratka beseda ali le črka, ki predstavlja idejo« (Gillies, 2005, str.

234). V primerjavi z besedami, simbole lažje in hitreje zapišemo. Tako kot kratice, si je tudi simbole potrebno vnaprej pripraviti. Priporočljivo je, da tolmač uporablja samo tiste simbole, ki jih je že usvojil in jih lahko nemudoma interpretira. Simboli morajo biti dosledni, saj mora simbol tolmača v trenutku asociirati na njegov pomen, v nasprotnem primeru je boljše, da se tolmač simbolom izogne. Na spletni strani *Interpreter Training Resource* so prikazani naslednji primeri simbolov:

	posledice		sestaneq
	demokracija		industrija
	problem		energija
	vpliv		politika
	država		vedeti
	poslušati/slišati		odločiti se
	pridružiti se		sprememba

Primeri simbolov na spletni strani *Interpreter Training Resource*

Pravila, koliko simbolov naj tolmač uporablja, ni, kajti vsak tolmač bo v praksi to ravnovesje poiskal sam. Nekateri trdijo, da je pametno uporabljati čim več simbolov, saj tolmaču pomagajo, da z njimi hitreje in učinkoviteje zapisuje. Spet drugi na rabo simbolov ne dajejo večjega poudarka. Tolmač ima največjo korist od sistema zapisovanja s pomočjo kratic in simbolov le, kadar je sistem logično povezan, nedvoumen in zasnovan po lastni presoji. Kaj bo tolmaču raba kratic in simbolov, če mu ne pomagajo, da delo bolje opravi? (Jones, 2002)

4.3 V katerem jeziku pisati

Študentje »tolmači v nastajanju« se nenehno sprašujejo, ali naj zapisujejo v izhodiščnem ali v ciljnem jeziku. Ta tema je bila predmet raziskave mnogih strokovnjakov in raziskovalcev. Mnenja o tem, v katerem jeziku naj bi tolmač zapisoval, so deljena. Izhodiščni jezik je jezik, v katerem je govor podan in iz katerega se tolmači v drug jezik. Ciljni jezik pa je jezik, v katerega se tolmači iz izhodiščnega jezika.

Zapisovanje v izhodiščnem jeziku spodbujajo naslednji avtorji: Ilg 1988, Alexieva 1993 in Gile 1995, medtem ko Herbert 1952, Rozan 1956, Seleskovitch 1957 in Laplace 1990 trdijo, da je boljša odločitev zapisovanja v ciljnem jeziku (Dam, V.). Tisti, ki priporočajo zapisovanje v ciljnem jeziku, navajajo v glavnem dva razloga. Prvi razlog je, da če tolmač zapisuje v izhodiščnem jeziku, se znajde v veliko večji skušnjavi, da zapiše besede in ne idej. Zapisovanje v izhodiščnem jeziku spodbuja intelektualno lenobo, saj tolmač govorniku le pasivno sledi ter zapisuje zgolj besede. Ko pride do tolmačenja govora, lahko tolmač naleti na problem, saj verjetno ni usvojil idej in ni v položaju, da bi lahko govor preoblikoval v ciljni jezik. Če pa se tolmač nekako prisili in zapisuje v ciljnem jeziku, potem je primoran uporabljati mentalne procese, ki se odvijajo pri tolmačenju, saj predeluje informacijo že med samim poslušanjem. (Jones, 2002)

Tisti, ki dvomijo o koristih zapisovanja v ciljnem jeziku, zagovarjajo svoje stališče s tem, da se mora tolmač pri zapisovanju v ciljnem jeziku ukvarjati z več aktivnostmi naenkrat – poslušanje, razumevanje in analiziranje. Ta aktivnost preoblikovanja izhodiščnega jezika v ciljni jezik pa razdvoji tolmačevo zbranost. Če tolmač zapisuje v izhodiščnem jeziku, se med zapisovanjem ne obremenjuje z vprašanji o prevodu in ima večje zagotovilo, da ima ob koncu govora popolne zapiske. Zapiski v izhodiščnem jeziku so v prednosti tudi, če govorec uporabi določeno besedo ali besedno zvezo specifično za kulturo izhodiščnega jezika, ki jo tolmač lahko posreduje le z opisom ali razlago v ciljnem jeziku. Na ta

način je zapis bolj učinkovit ter ekonomičen, saj poskrbi za boljši prenos sporočila. (Jones, 2002)

4.4 Kdaj zapisati

Med procesom tolmačenja se mora tolmač ves čas odločati. Kdaj začeti zapisovati je ena od pomembnih odločitev, h kateri mora tolmač pravilno in pametno pristopiti. Preden tolmač idejo zapiše, jo mora razumeti, obenem pa ne sme preveč zaostajati za govorcem izhodiščnega besedila. To pa ne pomeni, da mora vsako izrečeno besedo takoj zapisati. Priporočljivo je, da tolmač začne beležiti čim prej, brez čakanja na zaključeno pomensko enoto. Tolmač začne beležiti, kadar lahko zazna pomen stavka, ki ga govorec izhodiščnega besedila še ni zaključil. Ni potrebno, da tolmač zapiše vse v enakem vrstnem redu kot je govoril govorec, kajti tolmač zapiskov ne predstavi v točno določenem vrstnem redu kot je bilo podano besedilo. Zato tolmaču, preden začne beležiti, ni potrebno čakati, da govorec zaključi s stavkom. Tolmač si ne sme privoščiti, da govori dlje od govorca izhodiščnega besedila, zato je pričakovano, da začne s prevodom takoj, ko govorec konča. Če je tolmač preveč zaposlen z beleženjem, bo zamudil s prevodom, kar pa ni zaželeno. Tolmač nemudoma neha z zapisovanjem in začne podajati ideje v ciljnem jeziku, kadar govorec konča z določenim segmentom. (Jones, 2002)

4.5 Kako prebirati zapiske?

Če je tolmač preveč preobremenjen z zapiski in posledično nima dovolj očesnega stika z udeleženci, se nevede sooča s težavami slabše komunikacije. Tolmač se mora tukaj postaviti v vlogo javnega govorca, ki mu zapiski služijo le kot opomnik, kaj sledi v govoru. Mora se naučiti le bežno pogledati zapisano in oblikovati govor v ciljnem jeziku, medtem ko gleda publiko. Pianist, ki je vadil skladbo, je v podobni situaciji kot konsekutivni tolmač: ve, kaj bi rad igral, list skladbe pa služi le kot opomnik. Obstaja posebna tehnika, ki jo tolmači lahko razvijejo, podobna pa je pianistu, ki bere note, medtem ko igra. Medtem ko tolmač govori,

bere zapiske že vnaprej, v mislih si pripravi naslednji odstavek in tako zagotovi neprekinjen ter ustrezen prevod. (Jones, 2002)

5. EMPIRIČNI DEL

V hipotezi, ki smo jo postavili v uvodu, smo predvidevali, da si zapiski glede na smer programa med seboj ne bodo podobni, kajti sodelujoči študenti so bili deležni različnega pristopa tehnik zapisovanja. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje - angleščina* je bil poudarek na načinu zapisovanja po načelu osebek – povedek – predmet, pri katerem zapisujemo povezovalce med posameznimi idejami v levi rob lista, priporočena izbira pa je zapis v ciljnem jeziku. Pri poučevanju na študijski smeri *Prevajanje in tolmačenje – nemščina* pa je bil velik poudarek na rabi simbolov, kjer ne samo, da je bila uporaba priporočljiva, še več, bila je obvezna. Profesorica je spodbujala in zagovarjala zapis v ciljnem jeziku. Glede na našeta dejstva pričakujemo, da bomo pri analiziranju naleteli na različnost načinov zapisovanja, naša glavna naloga pa je, da te načine med seboj primerjamo, zapišemo končne izsledke raziskave in podamo oceno, ali različnost tehnik zapisovanja vpliva na kakovost tolmačenja.

Peto poglavje je osrednji del tega diplomskega dela, v katerem je predstavljena podrobna analiza raziskave osmih sodelujočih študentov »tolmačev v nastajanju«, metodologija dela, primerjava napak pri tolmačenjih in različnih tehnik zapisovanja med dvema programoma – *Prevajanje in tolmačenje - angleščina in - nemščina* ter končne ugotovitve oziroma problematika, ki smo jo izsledili pri študentih »tolmačih v nastajanju« glede na smer programa, ki so ga obiskovali. Posnetke tolmačenj smo poslušali, jih transkribirali ter pregledali zapiske tolmačev in jih primerjali z izvirnim govorom. Na ta način smo želeli ugotoviti, ali različne šole tehnik zapisovanja vplivajo na kakovost tolmačenja sodelujočih tolmačev.

V empiričnem delu diplomskega dela smo sodelovali s študenti 2. letnika študijskega programa 2. stopnje *Prevajanje in tolmačenje - angleščina in - nemščina* Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Čeprav smo si prizadevali, da bi bil vzorec za raziskavo čim večji, pa na žalost to ni bilo mogoče, kajti na smeri *Prevajanje in tolmačenje - angleščina* je v šolskem letu 2012/2013 vpisanih sedem študentk, na smeri *Prevajanje in tolmačenje - nemščina* pa le štirje, od katerih sta dva na izmenjavi v tujini. Tako je bila študija izpeljana z osmimi študenti, saj so bili vsi pripravljeni sodelovati. Ena študentka je vpisana na oba programa. Ker je bil na smeri *Prevajanje in tolmačenje - nemščina* ob njej vpisan samo še en študent, smo se dogovorili, da bo v raziskavi sodelovala pri tolmačenju na tej smeri.

Študentje so pred izvedbo eksperimenta v približno letu in pol v okviru študija organizirano (v predavalnici) opravili okrog 100 ur vaj iz konsektivnega tolmačenja. Približno polovica vaj je bila namenjena tolmačenju v slovenski, druga pa tolmačenju v tuji jezik (retour). Snemanje smo izvedli v fonolaboratoriju Filozofske fakultete UM, in sicer v dveh delih. V prvem smo 03.04.2013 snemanje izvedli s študenti smeri *Prevajanje in tolmačenje - angleščina* (šest študentk), v drugem delu, ki je potekalo 10.04.2013, pa smo snemanje izvedli še z dvema študentoma (študentka in študent) smeri *Prevajanje in tolmačenje - nemščina*. Tolmače smo označili s šiframi Tolmač 1, Tolmač 2, Tolmač 3 itd. zaradi ohranitve anonimnosti vseh sodelujočih študentov, ki so izkazali svojo dobro voljo in bili pripravljeni prostovoljno sodelovati pri tej študiji. Zvočni zapisi so priloženi ob koncu diplomskega dela.

Za tolmačenje smo izbrali krajši članek s spletne strani Evropske komisije, *A stronger safety net for those in need* (20.02.2013). Pridobljeno 22.02.2013, s http://ec.europa.eu/news/employment/130220_en.htm, *Mehr Schutz und Sicherheit für Bedürftige* (20.02.2013). Pridobljeno 22.02.2013, s http://ec.europa.eu/news/employment/130220_de.htm. Glede na število ur vaj, ki so jih obiskovali študenti, smo predvidevali, da jih večji del naj ne bi imel posebnih težav z razumevanjem govorov in s

terminologijo. Članek o socialni državi in zaščiti najšibkejših z naslovom *Za večjo socialno varnost najrevnejših* (A stronger safety net for those in need; Mehr Schutz und Sicherheit für Bedürftige) je bil objavljen dne 20.02.2013.

Pred našim tolmačenjem, o katerem bomo razpravljali v tem diplomskem delu, so tolmači smer *Prevajanje in tolmačenje - angleščina* že tolmačili dva govora, ki sta bila prav tako predmet študije druge študentke. Ta govor jim je lahko služil kot neke vrste ogrevanje. Tema govora je bila v času študije aktualna. Članek govori o pomoči državam EU pri učinkovitejši porabi proračunskih sredstev za zaščito najrevnejših prebivalcev.

Pri tolmačenju smo članek razdelili na tri krajše segmente, to pomeni, da smo snemanje vmes dvakrat zaustavili. Vsi študenti so uporabljali slušalke, mikrofona in beležko. Zbrane posnetke smo nato transkribirali s programom Transcriber (transkripti so v prilogi). V naslednjem koraku je sledilo pretipkavanje zapiskov s programom Microsoft Word, tudi te pretipkane zapiske najdemo v prilogi na koncu diplomskega dela, za ilustracijo smo priložili tudi skenirane originalne zapiske tolmačev. Ko je bilo to opravljeno, smo analizirali napake pri posameznih zvočnih posnetkih in ustreznih transkripcijah. Kasneje smo se lotili analize zapiskov tolmačev. Najprej smo vse to naredili za smer *Prevajanje in tolmačenje - angleščina* in nato za smer *Prevajanje in tolmačenje - nemščina*. Pri analizi zapiskov smo opisali fizično podobo zapiskov – način zapisovanja, velikost in razdelitev lista, preverjali pogostost rabe simbolov, skrajšanih besed, kratic, pozorni smo bili tudi na morebitni zapis po načelu osebek – povedek - predmet, zanimala nas je tudi smer zapisovanja (diagonalno, horizontalno, vertikalno) in izbira jezika, v katerem so se tolmači odločili zapisovati. Pri analizi zvočnih zapisov pa smo oprezali za morebitnimi vsebinskimi in pomenskimi anomalijami, uporabo mašil, izpusti, dodajanjem, napačno rabo časa, itd.

5.1 ANALIZA TOLMAŠKIH DEJANJ

V prvem delu naše študije bomo podali splošna opažanja analize prevodov za vsako smer programa posebej. Najprej smo se lotili vsebinske analize prevodov (torej analiziranja zvočnih zapisov in transkripcij). Kasneje smo prešli na analizo tehnik zapisovanja (posvetili smo se preučevanju zapiskov). Pri vsakem tolmaču lahko v prilogi najdemo ustrezen transkript govora, pretipkane zapiske, kakor tudi originalne skenirane zapiske. Sledijo izsledki analize na obeh programih ter statistična analiza rezultatov napak po kategorijah in tehnik zapisovanja ter primerjava med programoma. Zbrani statistični podatki bralcu diplomske naloge prikazujejo kakovost posameznega tolmačenja.

5.1.1 PREVAJANJE IN TOLMAČENJE - ANGLEŠČINA

Vsebinska analiza prevodov

Tolmač 1 (Priloga 1)

Pri tolmačenju opazimo pomensko napačne stavke ter izpuste. Na samem začetku je izpuščeno, koliko let gospodarske krize je več milijonov ljudi potisnilo v finančne težave. V prvem stavku zasledimo posledice finančne krize, ena izmed njih je tudi socialna izključenost, ki pa je tolmač 1 ni vključil v svoje tolmačenje.

Izvirnik: Five years of economic crisis has left millions more people in financial distress, or in danger of poverty and social exclusion.

Prevod: Gospodarska kriza je pregnala milijone ljudi v finančne težave in tudi v revščino.

V prvem stavku drugega odstavka avtor govori o priporočilih, ki temeljijo na ukrepih, ki so jih izvedle nekatere države in ki so dokazano koristili tako ljudem kot celotnemu gospodarstvu. Te države vlagajo v storitve za krepitev znanja in spretnosti ter pomoč ljudem, da izkoristijo priložnosti. Če primerjamo originalno besedilo s tolmačenjem, zasledimo, da sta ta dva stavka pomensko zgrešena.

Izvirnik: The advice is based on the strategies taken by countries that have yielded proven benefits to people and economic growth as a whole. They are investing in services to strengthen skills and help people take advantage of opportunities.

Prevod: Navodila so nastala predvsem iz strani držav. Držav, ki zagotavljajo gospodarsko rast in tudi določene koristi. Tako se s tem vlaga v določene sposobnosti in pa usluge, ki jih lahko nudijo.

Tudi prva dva ukrepa, ki jih zajemajo priporočila, sta pomensko zgrešena. Govorita namreč o izpolnjevanju potreb ljudi v kritičnih trenutkih v življenju, da bi bilo treba storiti več, da bi zmanjšali tveganje za povečanje socialnih razlik in se izognili višjim socialnim izdatkom v prihodnosti. Usmerili naj bi se na tiste ljudi, ki pomoč dejansko potrebujejo, to pa bi naredili s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore.

Izvirnik: More can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future.

Prevod: Vlagajo več v zmanjšanje in tveganje gospodarskega zloma.

Izvirnik: Targeting those in real need by simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support.

Prevod: Pomagajo tistim malo manj srečnim, torej posebna pravila za pomoč.

Pomensko napačni prevod opazimo tudi pri »welfare system«, tolmač 1 uporablja izraz finančna sredstva, čeprav se ta izraz v besedilu nanaša na sistem socialne varnosti.

Izvirnik: The Commission will monitor EU countries as they adjust their welfare systems, and, if necessary, make recommendations to particular countries.

Prevod: Komisija bo prav tako nadzirala tudi finančna sredstva in naslavljala določene države in delala druga priporočila.

V predzadnjem stavku zadnjega odstavka spet zasledimo izpust, avtor našteva druge predloge Komisije za reševanje družbenih in gospodarskih izzivov Evrope. Tolmač 1 je uporabil samo enega od treh naštetih. Izpustil je predloge na področju zaposlovanja in zaposlovanja mladih.

Izvirnik: The package supports other Commission proposals to address Europe's social and economic challenges, including those on employment, youth employment, and pensions.

Prevod: Upoštevati tudi druge predloge komisije, ki bo naslavljala evropsko gospodarstvo in pa tudi druge izzive, kot je na primer upokojitev.

Kadar poslušamo posnetek tolmačenja tolmača 1 lahko rečemo, da je tolmačenje tekoče, izgovorjava razumljiva, ton pa umirjen in prijeten.

Tolmač 2 (Priloga 2)

Pri prevodu opazimo nekaj manjših izpustov in nedokončana stavka. V prvem odstavku so izpuščene informacije, kot so: glavni vzrok, zakaj je več milijonov ljudi pristalo v finančnih težavah - zaradi petletne gospodarske krize (*Izvirnik:* Five years of economic crisis has left millions more people in financial distress. *Prevod:* V Evropi narašča število revnih ljudi.), zakaj bo vlada težko pomagala ljudem - zaradi preobremenjenih sistemov socialne varnosti v državah članicah (*Izvirnik:* Most national welfare systems are stretched to their limits and governments are having difficulty helping the increasing number of people who need support. *Prevod:* In vlada bo težko pomagala ljudem, ki pomoč potrebujejo.)

V drugem odstavku zasledimo naslednje izpuste: da države, ki so izvedle ta priporočila, vlagajo v storitve za krepitev znanja in spretnosti ter pomoč ljudem, da izkoristijo priložnosti, da imajo nižjo stopnjo revščine in bolje izobraženo delovno silo.

Izvirnik: They are investing in services to strengthen skills and help people take advantage of opportunities. These countries generally have lower rates of poverty, a better educated workforce, higher employment and better economic conditions.

Prevod: Tu država vlaga v EU institucije in pomaga ljudem. Tako imajo večjo zaposljivost in tudi boljše gospodarstvo.

Pri drugem koraku je izpuščen del, kako se usmerjati na tiste ljudi, ki pomoč dejansko potrebujejo, in sicer s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore (*Izvirnik:* Targeting those in real need by simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support. *Prevod:* Določiti je treba tiste, ki so najbolj potrebni pomoči.). Tudi pri naštetem seznamu, kako izboljšati vključevanje ljudi v družbo, opazimo izpust informacij, kot so dostopnejšo otroško varstvo, usposabljanje in pomoč pri iskanju zaposlitve in stanovanjske podpore.

Izvirnik: Improving people's integration into society and the job market – providing more affordable childcare and education, training and job-search assistance, housing support and accessible healthcare, for example.

Prevod: Treba je izboljšati integracijo ljudi v družbo, to je na primer izboljšanje izobrazbe, podpora v zdravstve, v zdravstvu in tako naprej.

V zadnjem odstavku tolmač ne dokonča stavka: vendar pa lahko pri tem naredimo še več..manjka podatek, zakaj je treba narediti več - da bi ljudje tudi pozneje v življenju imeli več priložnosti (*Izvirnik:* More must be done to improve people's opportunities later in life. *Prevod:* Vendar pa lahko pri tem naredimo še več.) V zadnjem stavku opazimo samo podatek, da bo EU pomagala in določenim državam podala priporočila. Avtorjeva beseda pa teče o tem, da bo Komisija spremljala ukrepe držav članic EU pri prilagajanju sistemov socialne varnosti in po potrebi pripravila priporočila

za posamezne države. (*Izvirnik*: The Commission will monitor EU countries as they adjust their welfare systems and, if necessary, make recommendations to particular countries. *Prevod*: Evropska unija pa bo državam tudi pomagala pri tem in podala priporočila.) Na splošno je tolmačenje drugega besedila bolj povezano, tekoče. Stavki so večinoma smiselno zaključeni.

Tolmač 3 (Priloga 3)

Pri tolmačenju smo zasledili pomensko napačno prevedene besede in izpuščene informacije. Tolmač je naslov »*A stronger safety net for those in need*« prevedel kot »*Boljše in varnejše povezave*«, kar je pomensko zgrešeno, kajti besedilo govori o večji socialni varnosti najrevnejših. V prvem stavku vidimo, da je tolmač povzel naštete besede govorca in povedal, da gospodarska kriza povzroča velik stres pri ljudeh - avtor besedila je namreč govoril o finančnih težavah ljudi, revščini in socialni izključenosti, vse to povzroča velik stres pri ljudeh. (*Izvirnik*: Five years of economic crisis has left millions more people in financial distress, or in danger of poverty and social exclusion. *Prevod*: Gospodarska kriza povzroča velik stres pri ljudeh.). Strategija povzemanja je pri tolmačenju zelo uporabna metoda, saj tolmač prihrani čas.

Napačno preveden je del o komisiji, ki je izdala navodila, kako varčevati pri ljudeh v stiski, pravilen prevod je ravno nasprotnega pomena – kako bi lahko le najboljše zaščitili najrevnejše.

Izvirnik: To address the problem, the Commission is providing guidance on how EU countries can best use their welfare budgets to protect people in need and strengthen social cohesion.

Prevod: Da bi rešili to težavo, je komisija izdala navodila, kako pomagati ter varčevati pri ljudeh v stiski.

V drugem odstavku naletimo na napačno povezavo med stavki, in sicer te države, ki so izvedle priporočila, imajo nižjo stopnjo revščine, bolje izobraženo delovno silo ter višjo stopnjo zaposlenosti in boljše

gospodarske razmere. V prevodu pa je govora, da morajo zmanjšati stopnjo revščine ter povečati zaposlenost pri ljudeh. Pri naštetih stvareh zasledimo tudi 3 izpuste.

Izvirnik: These countries generally have lower rates of poverty, a better educated workforce, higher employment and better economic conditions.

Prevod: Zmanjšati morajo stopnjo revščine ter povečati zaposlenost.

V zadnjem odstavku najdemo dve napaki, ki sta najverjetneje povezani s tolmačevim nerazumevanjem govora – dodan je podatek, da paket vključuje prevoz. Tolmač omeni informacijo, da je vlaganje učinkovit način za premostitev revščine, tukaj izpusti podatek, da je to vlaganje v otroke in mlade, ki je učinkovito pri odpravljanju prenašanja revščine med generacijami.

Izvirnik: The package includes recommendations for tackling child poverty and for a more integrated approach to child-friendly social investment. Investing in children and young people is an effective way to break the cycle of poverty and social exclusion that can be passed on from one generation to the next.

Prevod: Prav tako vključuje prevoz in vlaganje, vlaganje je namreč učinkovit način za premostitev revščine ter izključenost iz družbe.

V zadnjem stavku tolmač pove, da bo Evropska unija nadzorovala številne države ter jim svetovala, izpuščen je podatek o nadzoru prilagajanja sistemov socialne varnosti. (*Izvirnik:* The Commission will monitor EU countries as they adjust their welfare systems and, if necessary, make recommendations to particular countries. *Prevod:* Evropska unija bo tako nadzorovala številne države ter jim svetovala.). Posnetek tolmačenja je zelo tekoč, stavki so smiselno zaključeni. Omenimo morda samo to, da v zadnjem odstavku preveč krat zapored uporabi besedo Evropska unija.

Tolmač 4 (Priloga 4)

Pri analizi najpogosteje opazimo izpuste. V prvem odstavku naletimo na preveč pogovorno oblikovan in preveč poenostavljen stavek: »Tudi socialna pomoč, ni je dovolj za vse.« Ne zasledimo podatka, da je večina sistemov socialne varnosti v državah članicah preobremenjenih, zato države težko zagotavljajo pomoč revnim ljudem. (*Izvirnik*: Most national welfare systems are stretched to their limits and governments are having difficulty helping the increasing number of people who need support. *Prevod*: Tudi socialna pomoč ni je dovolj za vse.).

V drugem odstavku je izpuščen celoten prvi stavek, ki govori o priporočilih, ki temeljijo na ukrepih, ki so jih izvedle nekatere države in ki so dokazano koristili tako ljudem kot celotnemu gospodarstvu (*Izvirnik*: The advice is based on the strategies taken by countries that have yielded proven benefits to people and economic growth as a whole). Pohvalili bi izbor strategije opisovanja v drugem odstavku za izraz »these countries«, ki je preveden, kot »države, ki nimajo več takšnih težav«. Tukaj se vidi, da je tolmač povedano razumel, saj je naredil logično povezavo s prejšnjimi informacijami in lepo na kratko povzel. Ko nadaljujemo z analiziranjem drugega odstavka spet zasledimo izpust opisa celotnega prvega ukrepa, naveden je le ukrep, manjka pa njegov opis – da bi bilo treba storiti več, da bi zmanjšali tveganje za povečevanje socialnih razlik in se v prihodnje izognili višjim socialnim izdatkom. Pri drugem ukrepu spet manjka opis, na kakšen način bi se usmerili na tiste, ki pomoč dejansko potrebujejo – torej s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore.

Izvirnik: Responding to people's needs at critical moments in life – more can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future. *Prevod*: Se odzivati na zahteve ljudi in že vnaprej pripraviti razne ukrepe

Izvirnik: Targeting those in real need by simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support. *Prevod*:

Ugotoviti kdo pravzaprav potrebuje pomoč in to tudi učinkovito pomoč ponuditi.

V zadnjem odstavku, ko avtor besedila govori o vlaganju v otroke in mlade, je tolmač dodal informacijo, da s tem, ko vlagamo v otroka, otroku omogočimo boljše življenje. Izpustil pa je podatek, da je potrebno storiti več, da bi ljudje tudi kasneje v življenju imeli več priložnosti.

Izvirnik: Investing in children and young people is an effective way to break the cycle of poverty and social exclusion that can be passed on from one generation to the next. More must be done to improve people's opportunities later in life.

Prevod: Vlaganje v otroka pravzaprav zaključi krog, začarani krog revščine in izključenosti, ki se pravzaprav prenaša iz ene generacije v drugo. S tem mu lahko omogočimo boljše življenje.

Na splošno lahko povzamemo, da je tolmačenje razumljivo, med besedami so krajši premori, vendar so ideje zaključene in stavki dokončani. Občasno zasledimo le nekaj ponavljanj (veliko stopnjo..visoko stopnjo, tudi..tudi, ki to pomoč potrebujejo..ki to potrebujejo) in na trenutke preveč pogovorno oblikovane stavke.

Tolmač 5 (Priloga 5)

Pri analiziranju druge, nepoznane teme, smer tolmačenja slovenščina – angleščina opazimo strategijo združevanja, pomensko napačne prevode, napačne povezave med stavki in izpuste. Tolmač 5 se je odločil, da naslov teme združi s prvim stavkom, vendar pri tem izpusti določene informacije, pove na primer, da so se znašli v finančni stiski, ne omeni pa razloga (petletna gospodarska kriza) ter da so se znašli na robu revščine ter da je v EU čedalje več brezdomcev.

Izvirnik: A stronger safety net for those in need. Five years of economic crisis has left millions more people in financial distress, or in danger of poverty and social exclusion. Homelessness has grown across the EU.

Prevod: Močnejša varnostna mreža naj bi omogočala pomoč tistim ljudem, ki so se znašli v finančni stiski ali so jih celo izločili iz družbe.

Že takoj v naslednjem stavku zasledimo napačno preveden del stavka, kjer avtor govori o sistemih socialne varnosti v državah članicah, ki so preobremenjeni (*Izvirnik:* Most national welfare systems are stretched to their limits. *Prevod:* Opazili smo, da se pritiska na omejitve). Razlog temu je najverjetneje nerazumevanje izvirnega besedila. Tolmač se je odločil za rabo trpnika, čeprav je v slovenskem jeziku priporočljiva raba tvornika. V kasnejšem stavku opazimo dve napaki – izpust in napačno povezavo. Tolmač pove, da so Evropske države namenile proračun za pomoč in ojačitev kohezije, čeprav je v originalnem besedilu govora o smernicah, ki jih je pripravila komisija, kako lahko države članice kar najbolje uporabijo proračunska sredstva za zaščito najrevnejših.

Izvirnik: To address the problem, the Commission is providing guidance on how EU countries can best use their welfare budgets to protect people in need and strengthen social cohesion.

Prevod: Da bi se soočili s tem problemom so Evropske države namenile proračun za pomoč in ojačitev socialne kohezije.

V drugem odstavku spet zasledimo pomensko napačen prevod – *Izvirnik:* They are investing in services.. *Prevod:* Raziskali so ponudbo storitev... Očiten problem je v besedi »*investing*«, ki v tem kontekstu ne pomeni raziskati ampak vlagati v storitve. Do nejasnosti in izpusta pride tudi pri prvem ukrepu priporočil, kjer gre za to, da bi bilo potrebno narediti več, da bi zmanjšali tveganje za povečevanje socialnih razlik in se izognili višjim socialnim izdatkom v prihodnosti.

Izvirnik: More can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future.

Prevod: ...bodo pomagali zmanjšati zlom v družbi in izboljšati finančno izboljšanje.

Tretji ukrep je podan skoraj v celoti, manjka le podatek, da moramo izboljšati vključevanje ljudi v družbo z dostopnim zdravstvenim zavarovanjem in stanovanjsko podporo.

Izvirnik: Improving people's integration into society and the job market – providing more affordable childcare and education, training and job-search assistance, housing support and accessible healthcare, for example.

Prevod: Tretja pa je izboljšanje na trgu dela z varstvom otrok, izobrazbo, usposabljanjem, iskanjem služb in pomoč v gospodinjstvu.

V naslednjih stavkih so zajete skoraj vse informacije, opazimo le manjši izpust, da je vlaganje v otroke in mlade učinkovito pri odpravljanju prenašanja revščine med generacijami. (*Izvirnik:* Investing in children and young people is an effective way to break the cycle of poverty and social exclusion that can be passed on from one generation to the next. *Prevod:* Zato si prizadevajo za investiranje v mlade, otroke in mladostnike.)

Pri tolmačenju je preveč napetosti v glasu tolmača, vzrok temu je najverjetneje, pritisk, ki nastane, kadar tolmač brska po spominu in išče ustreznice, ki jih bo podal v ciljnem jeziku. Morda je problem tudi v tem, da se je tolmač odločil za mešan sistem zapisovanja, kjer prevladujejo besede v izvornem jeziku, zaradi tega je dodatno bremenil svoj spomin in porabil dosti več časa za ustrezen prevod. Verjetno se tudi tukaj skriva razlog, zakaj toliko premorov pri tolmačenju. Na trenutke je tolmačenje nejasno, misli so nezaključene, tolmač preveč jeclja in predolgo razmišlja o besedah.

Tolmač 6 (Priloga 6)

Pri drugem tolmačenju nepoznane teme iz angleškega v slovenski jezik smo zasledili napake, kot so dodane besede, izpusti ter napačna raba časa. V prvem stavku tolmač pove, da »brezdomje pomeni, da je milijone ljudi, živi v revščini«. Te informacije pri govorniku originalnega govora ne zasledimo, to pomeni, da je tolmač v svoje tolmačenje ta podatek dodal, izpustil pa informacije, ki jih je povedal govorec – izpusti stavek o petletni gospodarski krizi, ki je več milijonov ljudi potisnilo v finančne težave ali pa so se zaradi nje znašli na robu revščine in socialne izključenosti. Priča naslednjemu dodajanju smo takoj v naslednjem stavku, ko tolmač pove, da »je pomoči zelo veliko«, čeprav ni govora o tem, izpusti pa resničen podatek, da »je večina sistemov socialne varnosti v državah članicah preobremenjenih« (*Izvirnik: Most national welfare systems are stretched to their limits.*). Največ napak pri tem tolmačenju je povezanih z izpusti. Tolmač pove, da »bo komisija pomagala državam, ki potrebujejo pomoč, da bi zagotovili močnejšo socialno kohezijo«, izpusti pa podatek, da »bo komisija pripravila smernice o tem, kako lahko države članice kar najbolje uporabijo proračunska sredstva za zaščito najrevnejših« (*Izvirnik: The Commission is providing guidance on how EU countries can best use their welfare budgets to protect people in need.*). Izpuščen je tudi delni opis prvega ukrepa – da bi bilo treba storiti več za zmanjševanje tveganja za povečanje socialnih razlik (*Izvirnik: More can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future.*). Izpust je moč opaziti tudi pri opisu naslednjega, drugega ukrepa – tolmač omeni, da moramo ciljati na tiste, ki našo pomoč potrebujejo, ne pove pa na kateri način, torej s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore (*Izvirnik: By simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support.*). V zadnjem stavku tolmač uporabi napačen čas, namesto v prihodnjiku (Evropska komisija bo spremljala.), tolmači v sedanjiku (*Izvirnik: The Commission will monitor.. Prevod: Evropska komisija pa nadzoruje..*). Na splošno lahko

povemo, da je tolmačenje razumljivo, dokaj tekoče z manjšimi premori med posameznimi idejami.

Analiza tehnik zapisovanja

Tolmač 1 (Priloga 1)

Pri zapisovanju je tolmač porabil tri strani, vsak odsek govora je zapisal na svojo stran, stran je razdelil na levo in desno polovico s skrajnim levim robom, vsako zaključeno misel je ločil z vodoravno črto. Jezik zapisovanja je ciljni jezik, v tem primeru slovenščina. Zasledimo štiri simbole +, ∩, □, ↗. Matematični simbol za plus in presek je uporabil za veznik »in«, navpično puščico za besedno zvezo »for those in need«, torej za najrevnejše ljudi, simbol kvadratka pa je uporabil za države EU. Odločil se je za vertikalni način zapisovanja, čeprav se je na trenutke spet nagibal k diagonalnemu zapisu.

Tolmač 2 (Priloga 2)

Pri zapisovanju je tolmač 2 zapisoval na A4 črtasti format, kjer je list predhodno razdelil na levo in desno polovico. Vodoravnih črt med posameznimi odseki govora tukaj nismo zasledili, najdemo jih le ob koncu zapiskov. Način zapisovanja je vertikalni in horizontalni, zapiski so v ciljnem jeziku. Pretežni del je zapisan s posameznimi besedami, kratici sta le dve (EK za Evropsko komisijo in EU). Preseneti nas dejstvo, da tolmač ni konstanten pri rabi kratice, saj je npr. za besedno zvezo Evropska komisija uporabil tudi kratico EC. Opazili smo naslednje simbole – pri simbolu ∩ je iz konteksta razvidno, da gre za ljudi, navzgor obrnjena puščica ↗ ponazarja naraščanje in dvig, matematični znak plus (+) je namesto veznika »in«.

Tolmač 3 (Priloga 3)

Pri zapisovanju je fizična podoba zapiskov - črtast A5 format, list razdeljen na levo in desno polovico z levim robom, ideje ločene z vodoravno črto in po tolmačenju križno prečrtane. Tolmač je porabil dve strani, zapisoval je v ciljnem jeziku, vertikalno. Zapiski so sestavljeni iz posameznih besed, sledijo skrajšane besede. Zasledimo rabo šestih simbolov: simbol ∩ se

navezuje na ljudi, kvadrat je uporabil za poimenovanje držav, matematični znak plus je namesto veznika »in«, navzgor in navzdol obrnjeni puščici ponazarjata rast in padec, prečrtan enačaj pa simbolizira neenakost stanja.

Tolmač 4 (Priloga 4)

Za zapisovanje je tolmač 4 uporabil format črtastega papirja A4, ki ga je s pisalom že vnaprej razdelil na levo in desno polovico. Horizontalno črto je potegnil le ob koncu tolmačenja, torej ločevanja med odseki tukaj ni. Tolmač je za zapisovanje porabil slabi dve strani. Odločil se je za vertikalni in horizontalni način zapisovanja, in sicer je zapisoval v ciljnem jeziku. Največ je posameznih besed, sledijo okrajšave. Kratica in simbol pa sta samo po en primer – EU in matematični simbol +, ki spet ponazarja veznik »in«.

Tolmač 5 (Priloga 5)

Za zapis tolmačenja je uporabil črtast papir formata A5, list je razdelil na levo in desno polovico s skrajnim levim robom. Ideje je ločil z vodoravno črto, stran pa ob koncu tolmačenja prečrtal z eno diagonalno črto. Porabil je dve strani in pol. Zapisoval je vertikalno v izvornem jeziku (v angleščini), le naslov in ena beseda sta v ciljnem jeziku. Največji del zapiskov predstavljajo posamezne besede, sledijo okrajšave, nekaj je simbolov (γ^5 , \uparrow , \circ , \parallel , \backslash , $\left\langle \right\rangle$). S pomočjo transkripcije smo dešifrirali simbol γ^5 in ugotovili, da simbolizira vlade, simbola s tremi črticami žal nismo uspeli dešifrirati, tretji simbol nakazuje vse več ljudi, ki potrebujejo pomoč, zadnji pa simbolizira paket. Ta simbol nekakšne »odprte škatle« je tolmač uporabil dvakrat, zraven pa pripisal še besedo, ki naj bi jo ta simbol predstavljal, in sicer je prvič pripisal besedo predlogi, drugič pa angleško sopomenko »proposal«. Zakaj se je odločil pripisati enkrat besedo v ciljnem jeziku in drugič v izvornem jeziku, nam ni znano.

Tolmač 6 (Priloga 6)

Pri zapisovanju je tolmač uporabil format, ki ni ne A5 in ne A4, ampak nekaj vmesnega. Tolmač je porabil štiri strani, način zapisovanja je diagonalni. Jezik, v katerem je zapisoval, pa je ciljni (slovenščina). Pretežni del zapiskov predstavljajo posamezne besede, nekaj je okrajšanih besed, kratici sta zgolj dve (EU in EC) in le peščica simbolov

(✓, □, \$, &). Puščica simbolizira padec oziroma rast ter logično povezavo, pravokotnik simbolizira države, ameriški znak za dolar ponazarja izdatke, stroške, zadnji simbol pa je uporabljen namesto veznika »in«.

5.1.2 PREVAJANJE IN TOLMAČENJE – NEMŠČINA

Vsebinska analiza

Tolmač 1a (Priloga 1a)

Pri tolmačenju so najpogostejše napake izpusti, dodajanje besed in pomensko napačno oblikovani stavki. Že pri samem naslovu »*Mehr Schutz und Sicherheit für Bedürftige*« opazimo dve napaki – dodajanje in izpust. Ena izmed ustreznih različic prevoda naslova se glasi »*Večja socialna varnost najrevnejših*«. Tolmač 1a je poimenoval naslov »*Zaščita in varnost v Evropski uniji*«, kjer je dodal besedo Evropska unija in pozabil omeniti, čigava varnost, torej varnost najrevnejših. Tolmač 1a je v prvem odstavku dodal kar cel stavek – »*Zelo se zavzemajo, da bi ustvarili socialno državo, ki bi pomagala tistim, ki pomoč potrebujejo.*« Še nekaj izpustov, ki jih zasledimo v tolmačevem prevodu besedila: v drugem odstavku na začetku je izpustil podatek, da »*države vlagajo v storitve za krepitev znanja in spretnosti ter pomoč ljudem, da izkoristijo priložnosti.*« (Izvirnik: Diese Länder investieren in Sozialdienste, die die Fähigkeiten und Qualifikationen der Menschen stärken und ihnen ermöglichen, ihre Chancen zu nutzen.) Izpust opazimo tudi nekaj stavkov kasneje, in sicer, da se bodo »*usmerjali na tiste ljudi, ki pomoč dejansko potrebujejo, in sicer s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore.*« (Izvirnik: Gezielte Politik für die wirklich Bedürftigen durch Vereinfachung der Regeln und effizientere Unterstützungsleistungen.) V

eno izmed zadnjih večjih napak lahko uvrstimo pomensko napačno prevedene stavke. Ena izmed njih je prevod besede »*Obdachlosen*«, tolmač 1a je govoril o brezposelnih, medtem ko beseda teče o brezdomcih. V drugem odstavku prevoda je tolmač 1a govoril o tem, da bodo ljudem skušali pomagati tako, da bodo izboljšali delovno silo in povečali število zaposlenih in gospodarski položaj v državi. Medtem ko avtor besedila zatrjuje, da imajo države, v katerih že izvajajo ta priporočila, nižjo stopnjo revščine, bolje izobraženo delovno silo ter višjo stopnjo zaposlenosti in boljše gospodarske razmere. (*Izvirnik: Im Allgemeinen haben die betreffenden Länder geringere Armutsraten, besser ausgebildete Arbeitskräfte, höhere Beschäftigung und eine bessere Wirtschaftslage.*) Tudi v zadnjem odstavku zasledimo pomensko napačen prevod – avtor besedila govori, da je vlaganje v otroke in mlade učinkovito pri odpravljanju prenašanja revščine med generacijami in socialne izključenosti. Tolmač 1a pa govori o investicijah, ki zagotavljajo medgeneracijsko sodelovanje in so medgeneracijski ukrep, ki lahko v prihodnje izboljša življenje mladostnikov. (*Izvirnik: Investitionen in Kinder und Jugendliche sind ein besonderes wirksames Mittel, den generationenübergreifenden Kreislauf von Armut und sozialer Ausgrenzung zu durchbrechen und die Chancen im späteren Leben zu verbessern.*)

Govorni posnetek tolmača 1a je na trenutke nerazumljiv, kadar išče primerne ustreznice za nadaljevanje stavka, pogosto ponavlja iste besedne zveze, kot na primer »*ljudi bodo skušali, ljudem bodo skušali..*«, besedo »*čezgeneracijsko*« uporabi kar trikrat zapored in se na koncu popravi v »*medgeneracijsko*«. Druge ponovitve: »*vlada, vlade..*«, »*te investicije, te investicije*«, »*s povečanjem, s povečanjem..*« itd. Premori med govorom so zelo kratki, občasno se mu besede zatikajo.

Tolmač 2a (Priloga 2a)

Pod drobnogledom tolmačenja zasledimo izpuste in dodajanja. V prvem odstavku sicer tolmač 2a omeni, da se vlade v državah članicah soočajo z

vse večjimi težavami, izpusti pa del, da le s težavo zagotavljajo pomoč ljudem, ki jih ogroža revščina. (*Izvirnik*: In den meisten Ländern ächzen die Sozialsysteme unter den neuen Belastungen, und die Regierungen haben Schwierigkeiten, der wachsenden Zahl hilfsbedürftigen Menschen gerecht zu werden.) V drugem odstavku, ko je govora o strategijah držav članic, naletimo na dodane elemente v prevodu – »*da gre predvsem za boljše vključevanje v družbo ter za gospodarsko rast.*« V tem odstavku zasledimo še več izpustov, in sicer pri seznamu - od štirih naštetih stvari izpostavi le dve, izpusti dostopnejšo otroško varstvo ter usposabljanje in pomoč pri iskanju zaposlitve. (*Izvirnik*: erschwinglichere Kinderbetreuung und Bildungsangebote, Hilfen bei Ausbildung und Arbeitsplatzsuche, Wohnungsförderung und Zugang zur Gesundheitsfürsorge). V zadnjem odstavku sta spet prisotna izpust in dodajanje - doda informacijo, da gre predvsem za možnosti zaposlitve za mlade tudi preko meja. Tolmač sicer pove, da bo Evropska komisija, če bo potrebno, svetovala posameznim državam članicam, izpusti pa del, kjer je povedano, pri čem jim bo svetovala (*»bei der Anpassung ihrer Sozialsysteme«* - pri prilagajanju sistemov socialne varnosti.)

Posnetek tolmačevega prevoda je razumljiv, tekoč, smiselno povezan, brez večjih premorov. Podvajajo se le določene besede, na primer »*..boljše, boljši kadri..*«, »*..v teh državah, v teh državah..*«

Analiza tehnik zapisovanja

Tolmač 1a (Priloga 1a)

Za zapis je Tolmač 1a porabil dve črtasti strani formata A5 in en predalček na tretji strani. List papirja je razdelil na dve polovici, posamezne ideje pa je ločil z horizontalno črto. Zapisoval je diagonalno (seznam je napisal vertikalno) v slovenskem jeziku, to je v našem primeru ciljni jezik, z eno izjemo, ki je zapisana v izvirnem jeziku (beseda Ratschlag). Verjetno se te besede pod časovnim pritiskom tolmač ni mogel spomniti, zato je posegel po zasilni rešitvi. Večino zapiskov predstavljajo okrajšave, sledijo posamezne besede, dosti je simbolov in le ena kratica (EU). Simboli so

naslednji: \emptyset , ↗, →, =, ≠, <, $\boxed{\text{drž}}$. Prvi simbol predstavlja ljudi, drugi simbolizira okrepitev gospodarskega položaja, tretji navezavo ene stvari na drugo, enačaj predstavlja stanje enakosti, prečrtan enačaj stanje neenakosti, < simbolizira besedo »proti«, kratica drž v kvadratu pa predstavlja države.

Tolmač 2a (Priloga 2a)

Tolmač 2a za zapisovanje uporabil papir formata A5. Črtaste liste je že vnaprej razdelil na levo in desno polovico s skrajnim levim robom. Ideje govora delijo vodoravne črte, tako, da je nastalo več »predalčkov«. Tolmač je zapisoval v diagonalni in vertikalni obliki, porabil pa je tri strani in en predalček na četrti strani. Določeni predalčki so prečrtani (trije od devetnajstih). Zapiske je ustvaril v mešanem sistemu zapisovanja, v treh jezikih – nemščina, slovenščina in angleščina. Največji del zapiskov sestoji iz simbolov in okrajšav, nekaj je posameznih celih besed in zgolj dve kratici (EK in EU). Vseh simbolov je 30, omenimo le nekaj izmed njih: \emptyset , ↗, \square^{SS} , B^0 , α , ε , π , $\$$, ω , +, $\boxed{\text{EU}}$. Opisali bomo le nekatere izmed njih - prvi simbol predstavlja, kot je razvidno iz konteksta, gospodarsko krizo in posledice, puščice ponazarjajo rast, padec ali navezavo ene ideje na drugo, kvadrat z dvema majhnima črkama s simbolizira države članice, veliko tiskano črko B z majhnim krogcem je tolmač uporabil za izraz »pomoči potrebne« itd.

5.2 NAPAKE PO KATEGORIJAH Prevajanje in tolmačenje – angleščina in - nemščina

Pri splošnem pregledu smo pridobili površinski pogled na podobnosti in razlike, ki so se pojavile pri obeh smereh. Ugotovili smo, da se napake ponavljajo, zato smo se odločili, da se v našem drugem delu študije osredinimo na razvrščanje napak v posamezne kategorije in izvedemo analizo na posamičnih primerih, ki so v teh kategorijah najbolj izstopali. Analizirali smo tolmačeve zapiske ter transkripcijo govora primerjali z

izhodiščnim besedilom ter tako podali ustrezen komentar na kakovost tolmačenja.

Pri vrstah napak smo se ravnali po pristopu, ki ga je uporabil avtor Henri C. Barik (1994, str. 121). Barik zagovarja, da se tolmačeva verzija lahko razlikuje od avtorjeve v glavnem na tri načine: tolmač lahko izpusti nekaj materiala izvirnega jezika, lahko doda nekaj informacij, lahko pa zamenja nekatere prvine govora in tako ustvari malce prirejen ciljni govor. Te kategorije smo za potrebe naše raziskave malo prilagodili in tako dobili štiri vrste napak:

Izpusti. Izraz, pomembna informacija ali podatek je pri tolmačenju izhodiščnega jezika popolnoma izpuščen.

Dodajanja/nadomestitve. V tej kategoriji tolmač doda nekaj materiala k izhodiščnemu govoru ali ga nadomesti s kako drugo besedo ali celo s stavkom. Včasih to ne vpliva na pomen izrečenega, spet drugič se obravnava kot resna napaka.

Nepravilna/nepopolna stavčna zgradba. Ta kategorija vsebuje nedokončane stavke, napačno zaporedje stavčnih členov itd.

Druge napake. Sem sodijo vse druge možne napake, ki jih ne moremo uvrstiti k nobeni od prej naštetih kategorij – napačna raba časa, napačno prevedeni izrazi itd. (Lah, 2008).

Kategorije smo razvrstili po pogostosti ugotovljenih napak tolmačev. Najprej smo se lotili smeri *Prevajanje in tolmačenje –angleščina*. Izbrali smo tolmače, pri katerih smo ugotovili največje odstopanje v določeni kategoriji napak. Najprej je podan odsek izhodiščnega besedila, sledijo zapiski tolmača ter njegovo tolmačenje, na koncu pa smo analizirali zapiske ter podali komentar, zakaj so se pojavila določena odstopanja od izvirnika na podlagi tehnik zapisovanja. Ponekod smo poskušali predlagati

boljšo rešitev prevoda. Ko smo analizirali napake pri angleški smeri, smo na enak način to naredili še za smer *Prevajanje in tolmačenje –nemščina*.

5.2.1 IZPUSTI

Pri analizi napak po kategorijah smo ugotovili, da je bila najpogostejša vrsta napake izpust. Ponekod so tolmači izpustili le nekaj besed, zasledimo pa tudi izpuščene celotne stavke govora. Izpusti pri začetnikih so posledica tolmačevega preobremenjenega spomina, saj prejema večjo količino informacij, kot jo lahko shrani v svoj delovni spomin. Izpusti so lahko tudi znak nepoznavanja teme. Lahko pa enostavno kopica neznanih informacij zasede preveč prostora, informacije se posledično izgubijo, saj se preprosto ne ohranijo dovolj časa v tolmačevem delovnem spominu. Izpuščena informacija ali morda celo večji del stavka je lahko bistvenega pomena za razumevanje ciljnega besedila, saj si poslušalec tega manjkajočega dela večinoma ne more sam dopolniti (Lah, 2008). V naši študiji so sodelovali študentje »tolmači v nastajanju«, zato ta kategorija napak ni presenetljiva, saj njihov delovni spomin za namene tolmačenja še ni dovolj dobro izurjen. Študenti najverjetneje niso mogli obdelati informacij, ker so preveč časa namenili iskanju ustreznice pri predhodnem izrazu oz. iskanju ustreznega pomena. Prav tako pa je najpogostejša strategija »dohitevanja« govorca izpuščanje besedila (Jones 2002, str. 112).

Prevajanje in tolmačenje –angleščina

Tolmač 3

Izvirnik:

»The advice is based on the strategies taken by countries that have yielded proven benefits to people and economic growth as a whole. They are investing in services to strengthen skills and help people take advantage of opportunities. These countries generally have lower rates of poverty, a better educated workforce, higher employment and better economic conditions.«

Zapiski:

Tolmačenje:

»Torej ta navodila temeljijo na strategiji, ki uspešno deluje pri državah, ki jemljejo tako gospodarstvo kot družbo kot celoto. Razviti morajo sposobnosti in izkoristiti dane priložnosti. Zmanjšati morajo stopnjo revščine ter povečati zaposlenost.«

Analiza:

Tolmač 3 je zapisoval v ciljnem jeziku v vertikali. Večinoma je izpisal celotne besede, zasledimo le štiri skrajšane besede, štiri simbole in nobene kraticice. Simbol kvadratka s številko 3 v zgornjem desnem kotu je uporabil za države, matematični znak plus je uporabil namesto veznika »in«, s puščicama pa je hotel ponazoriti nižjo in višjo stopnjo. Pri rabi simbola + ni bil dosleden, saj tega simbola v naslednjem stavku ne opazimo več. Tolmač se je delno zanašal samo na zapiske in ne toliko na spomin, kajti v prvem stavku si je narobe zapisal glagol »jemljejo«, zaradi tega je pri kasnejšem tolmačenju prišlo do pomenske anomalije, saj države ne jemljejo gospodarstva in družbe kot celoto, ampak ta priporočila koristijo tako ljudem kot celotnemu gospodarstvu. Pri drugem stavku si je tolmač pozabil zapisati osebek in pravilen glagol. Pri tolmačenju je dobesedno prebral iz zapiskov, da morajo razviti sposobnosti in izkoristiti priložnosti. Izpustil pa je ostale informacije, ki naredijo stavek smiselni – te države vlagajo v storitve za krepitev znanja in spretnosti ter pomoč ljudem,

da izkoristijo priložnosti. Pri zadnjem stavku je ubral enako strategijo kot v prejšnjem, torej prebral je le zapisano, zato kasneje pri tolmačenju ni točno vedel, kako te informacije povezati, tako je izpustil nekaj besedila. Namreč v izvorniku je govora, da imajo te države na splošno nižjo stopnjo revščine, boljše izobraženo delovno silo ter višjo stopnjo zaposlenosti in boljše gospodarske razmere. Teh podatkov pri tolmaču enostavno ni.

Tolmač 4

Izvornik:

»The advice focuses on: Responding to people's needs at critical moments in life – more can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future. Targeting those in real need by simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support.«

Zapiski:

To odv.
- odziv na
ljudi
- vnaprej
ukrepi
- manj soc.
- ugotovili kdo pot.
pomoč in to
učinkovito

Tolmačenje:

»Torej moramo predvsem spremljati različne ukrepe kot na primer odziv, se odzivati na zahteve ljudi in že vnaprej pripraviti razne ukrepe in tudi ugotoviti kdo pravzaprav potrebuje pomoč in to tudi učinkovito pomoč ponuditi.«

Analiza:

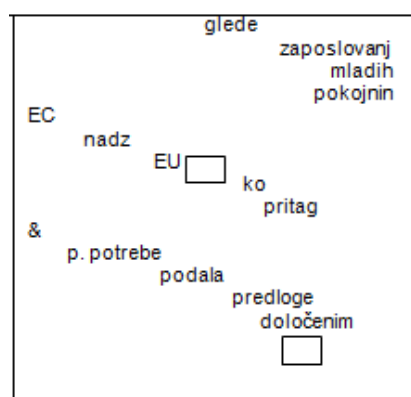
Tolmač 4 je zapisoval vertikalno v ciljnem jeziku, uporabil je zgolj cele in skrajšane besede. Ker rabe simbolov ali kratic ne zasledimo, predvidevamo, da je veliko časa namenil izpisovanju besed, posledično je veliko besedila izpuščenega – torej, da se moramo odzivati na ljudi v kritičnih trenutkih v življenju; treba bi bilo storiti več, da bi zmanjšali tveganje za povečevanje socialnih razlik in se izognili višjim socialnim izdatkom v prihodnosti. Tolmač je drugi ukrep omenil, ni pa opisal, na kakšen način bi lahko ponudili pomoč – torej s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore.

Tolmač 6

Izvirnik:

»The package supports other Commission proposals to address Europe's social and economic challenges, including those on employment, youth employment, and pensions. The Commission will monitor EU countries as they adjust their welfare systems and, if necessary, make recommendations to particular countries. «

Zapiski:

Tolmačenje:

»No poleg vseh predlogov pa podamo tudi predlog glede zaposlovanja mladih, za splošno zaposlovanje ter pokojnin. Evropska komisija pa nadzoruje prav vse države Evropske unije, ko vse to...vpeljujejo ter poskrbi za predloge določenim državam. «

Analiza:

Tolmač 6 je zapisoval diagonalno v ciljnem jeziku, največ je celih besed, dva simbola, dve kratici in dve skrajšani besedi. Kratico EC je uporabil za »European Commission« oziroma Evropsko komisijo, EU pa za »European Union« ali Evropsko unijo. Za veznik je uporabil simbol imenovan ampersand, za države pa majhen kvadrataček. Pohvalimo lahko dejstvo, da je simbol očitno že avtomatiziral, saj ga je konstantno uporabljal. Izpustil je začetek izvirnika, da so priporočila v skladu z drugimi predlogi Komisije za reševanje družbenih in gospodarskih izzivov Evrope. Zadnji stavek je zelo nerodno formuliran, določeni odseki so sicer omenjeni, manjkajo pa prave povezave med besednimi zvezami, ki so v našem primeru ključnega pomena za pravilni prenos izvirnega besedila. Izpuščena je informacija, pri čem bo Komisija spremljala ukrepe držav članic EU, torej pri prilagajanju sistemov socialne varnosti in bo po potrebi pripravila priporočila za posamezne države.

Prevajanje in tolmačenje –nemščina

Tolmač 1a

Izvirnik:

»Gezielte Politik für die wirklich Bedürftigen durch Vereinfachung der Regeln und effizientere Unterstützungsleistungen. Bessere Integration in die Gesellschaft und in den Arbeitsmarkt, zum Beispiel durch erschwinglichere Kinderbetreuung und Bildungsangebote, Hilfen bei Ausbildung und Arbeitsplatzsuche, Wohnungsförderung und Zugang zur Gesundheitsfürsorge.«

Zapiski:

učin.	pomoč
	int. v družbo
izb.	oskrb. ♀ stanovanja zdrav. oskrb.

Tolmačenje:

»Skušali pa bodo tudi omogočiti boljšo integracijo v družbo in pa tudi poskrbeti za boljšo oskrbo starejših in mladih, kot tudi zato, da bodo poskrbeli za stanovanja za revne in pa tudi za zdravstveno oskrbo.«

Analiza:

Tolmač 1a je zapisoval v ciljnem jeziku, njegov začetni diagonalni zapis je prešel v vertikalnega. Pretežni del sestoji iz skrajšanih besed, uporabil je dva simbola. Prvi stavek je zaradi pomanjkljivega sistema zapisovanja v celoti izpuščen, kajti tolmač si je zapisal samo »učin. pomoč«, besedi mu kasneje očitno nista priklicali preostalih informacij iz spomina. Govorec izhodiščnega besedila je povedal, da je eden izmed ukrepov usmerjenost na tiste ljudi, ki pomoč dejansko potrebujejo, in sicer s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore. Te informacije so pri tolmačenju izpuščene. Pri drugem ukrepu opazimo napačno povezavo – tolmač je uporabil vezalno priredje, čeprav je v izhodiščnem besedilu najprej omenjen ukrep izboljšati vključevanje ljudi v družbo, potem pa so podane ustrezne rešitve, kako to doseči, npr. z zagotavljanjem dostopnejšega otroškega varstva in izobraževanja, usposabljanja in pomoči pri iskanju zaposlitve itd. Torej namesto vezalnega priredja bi moral uporabiti strategijo opisovanja. Naštete rešitve je tolmač izpustil, dodal pa je podatek o boljši oskrbi starejših in mladih.

Razlog, zakaj je ta podatek dodal, se mogoče skriva v izboru simbola Q , ki ga v tistem hipu ni vedel natančno ubesediti.

5.2.2 DODAJANJA/NADOMESTITVE

Druga najpogostejša vrsta napake na obeh programih so dodajanja, kjer so študenti dodali nekaj materiala k izhodiščnemu besedilu ali ga nadomestili s kako drugo besedo ali celo s stavkom. Včasih to ne vpliva na pomen izrečenega, spet drugič se obravnava kot resna napaka.

Prevajanje in tolmačenje –angleščina

Tolmač 6

Izvirnik:

»Five years of economic crisis has left millions more people in financial distress, or in danger of poverty and social exclusion. Homelessness has grown across the EU. Most national welfare systems are stretched to their limits and governments are having difficulty helping the increasing number of people who need support.«

Zapiski:

Tolmačenje:

»Brezdomje pomeni, da je milijone ljudi živi v revščini. In to brezdomstvo se širi tudi po Evropski uniji. Pomoči je zelo veliko, ampak vlade zelo težko zagotavljajo pomoč za tiste ljudi, ki so tega potrebne.«

Analiza:

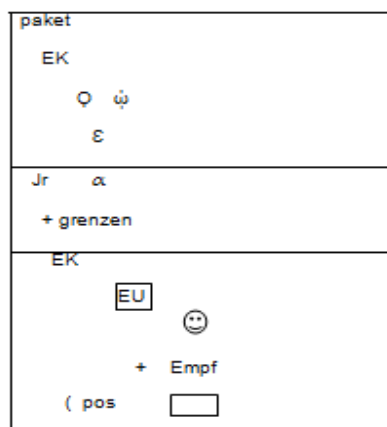
Tolmač 6 je zapisoval diagonalno v ciljnem jeziku. Največ je celih besed, ena skrajšana »mili« za milijon, ena kratica EU in pet simbolov. Navzdol obrnjena puščica pomeni povezavo med besednimi zvezami, pomena navzgor obrnjene puščice na tem mestu ne moremo razvozlati in tudi kasnejše velike tiskane črke »š« ne, saj je v tolmačenju ta del izpuščen in tudi v izhodiščnem besedilu ni neke logične povezave med tem simbolom in stavkom. Krogec z vratom ponazarja »ljudi, ki jih ogroža revščina«. V prvem stavku zasledimo izpust »Pet let gospodarske krize je več milijonov ljudi potisnilo v finančne težave ali pa so se zaradi nje znašli na robu revščine in socialne izključenosti.« Namesto tega je tolmač dodal podatek, da »brezdomje pomeni, da milijone ljudi živi v revščini«. Dodal je tudi informacijo, da »je pomoči zelo veliko«. V originalnem besedilu je bilo govora o »preobremenjenosti večine sistemov socialne varnosti v državah članicah«.

Prevajanje in tolmačenje –nemščina

Tolmač 2a

Izvirnik:

»Das Paket unterstützt andere Vorschläge der Kommission hinsichtlich der sozialen und wirtschaftlichen Herausforderungen Europas, zum Beispiel zu Beschäftigung, Beschäftigung von Jugendlichen, und Pensionen und Renten. Die Kommission wird die EU-Länder bei der Anpassung ihrer Sozialsysteme beobachten und gegebenenfalls Empfehlungen für einzelne Länder aussprechen.«

Zapiski:

Tolmačenje:

»Ta paket torej vsebuje tudi priporočila Evropske komisije na področju sociale in gospodarstva v Evropi. Torej, da se ti področji izboljšata. Gre predvsem za možnosti zaposlitve za mlade, tudi preko meja. Evropska komisija, da bo nadzorovala oziroma spremljala dejavnosti držav članic Evropske unije in če bo to potrebno tudi svetovala posameznim članicam.«

Analiza:

Tolmač 2a je zapisoval diagonalno v hibridu treh jezikov – v slovenščini, nemščini in angleščini. Večina je zapisana v simbolih, nekaj je skrajšanih besed in dve kratici. Nekaj simbolov je enakih kot pri drugih tolmačih – kvadrat ponazarja državo, krogec z očmi pomeni spremljati oz. nadzorovati, krogec z vratom označuje ljudi, grška črka epsilon gospodarstvo. Nova simbola sta ψ in grška črka alfa, pomen teh dveh simbolov nam ni čisto jasen. Kot dodatek tolmača k originalnemu besedilu opazimo stavek »Torej, da se ti področji izboljšata.« V zapiskih ni opaziti nobene povezave s tem dodanim stavkom. Tolmač je dodal tudi informacijo, da »so možnosti zaposlitve tudi preko meja«. V zapiskih je to označeno kot »+grenzen«. V originalnem besedilu so namreč omenjeni predlogi na področju zaposlovanja, zaposlovanja mladih in pokojnin, nikjer ni omenjena možnost zaposlitve tudi preko meja. Ostali predlogi so v

tolmačenju izpuščeni, izpuščen pa je tudi del v nadaljevanju, in sicer tolmač pove, da »bo EU spremljala dejavnosti držav članic«, pozabi pa omeniti pri čem, torej »pri prilagajanju sistemov socialne varnosti«.

5.2.3 NEPRAVILNE/NEPOPOLNE STAVČNE ZGRADBE

Tretja vrsta napake so bile nepravilne/nepopolne stavčne zgradbe, pokazatelj tega so nedokončani stavki. Pogosti so tudi premori v tolmačenjih, kar nakazuje, da so imeli študenti na trenutke težave s sledenjem izhodiščnemu govoru. Pojavljali so se tudi nepovezani in nepravilno oblikovani stavki v ciljnem jeziku, kar ni povsem nepričakovano glede na dejstvo, da so tolmačili iz jezika z drugačno stavčno strukturo (v nemščini je glagol v nasprotju s skladnjo slovenskega jezika, praviloma na koncu stavka pri odvisnikih).

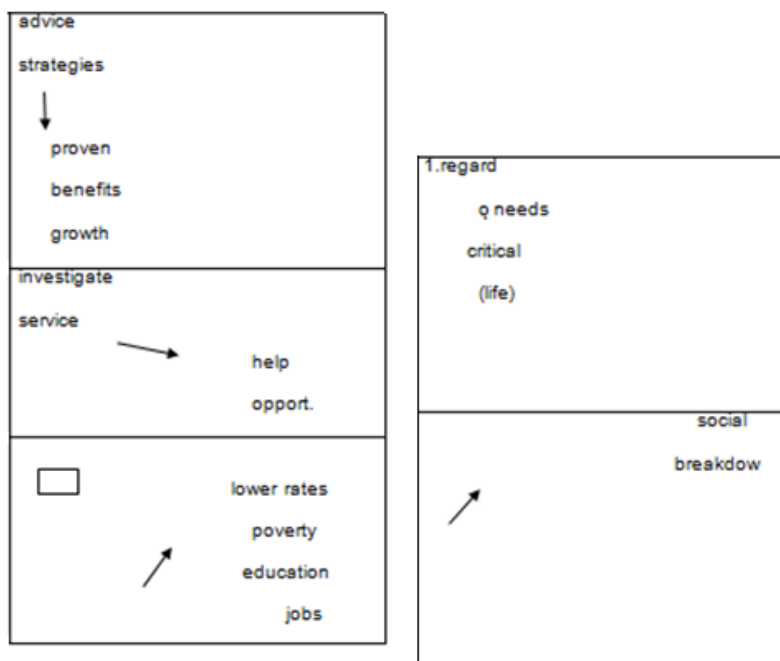
Prevajanje in tolmačenje –angleščina

Tolmač 5

Izvirnik:

»The advice is based on the strategies taken by countries that have yielded proven benefits to people and economic growth as a whole. They are investing in services to strengthen skills and help people take advantage of opportunities. These countries generally have lower rates of poverty, a better educated workforce, higher employment and better economic conditions. The advice focuses on: responding to people's needs at critical moments in life – more can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future.«

Zapiski:

Tolmačenje:

»Predlagali so nekatere strategije, ki so...ki so pokazale izboljšanje in rast. Raz..Raziskali so ponudbo storitev in, ki bi lahko pomagale in ponudile priložnost za izboljšanje. V državah..v teh državah so namreč opazili, da so imeli manjše, manjšo..odstotek revščine, vedno boljše izobrazbo in boljše ponudbe služb. Zato so..Zato so v okviru tega izpostavili tri točke, in sicer najprej da se..odzovejo na...ljudi s temi potrebami, ki so v kritično skupino, v njihovih kritičnem obdobju v življenju. Tako bodo...pomagali bi jim zmanjšati.. zlom v družbi in izboljšanje druž..in finančno izboljšanje.«

Analiza:

Tolmač 5 je zapisoval vertikalno v izhodiščnem jeziku. Največ je celih izpisanih besed, sledijo simboli (navzgor in navzdol obrnjene puščice, ki ponazarjajo povezave med besednimi zvezami in izboljšanje ter simbol kvadratka, ki prikazuje države in simbol krogca z vratom za ljudi). Zakaj je v tem odseku, kljub izčrpnim in natančnim zapiskov, toliko ponavljanj in nedokončanih stavkov ter izpustov, lahko le predvidevamo. Najverjetneje

zaradi izbora jezika, v katerem se je odločil zapisovati tolmač. Namreč, če tolmač zapisuje v izhodiščnem jeziku, govorniku le pasivno sledi, kadar pa pride do tolmačenja, naleti na problem, saj najverjetneje ni usvojil idej in ni v položaju, da bi lahko govor preoblikoval v ciljni jezik, kot to zagovarjajo nekateri teoretiki.

5.2.4 DRUGE NAPAKE

Najmanj pogoste napake v naši raziskavi so druge napake, v našem primeru predvsem napačna raba časa in tudi napačno prevedeni izrazi. Zakaj je prišlo do napačnega tolmačenja izrazov, bi lahko pojasnili na dva načina. Včasih tolmači slišijo besedo, vendar je niso zmožni pravilno predelati, ker ni bilo dovolj razpoložljivih virov za proces poslušanja in analiziranja in je zaradi tega v procesu produkcije prišlo do napačnega tolmačenja. Tukaj pride do preobremenjenosti delovnega spomina, saj si posameznik ne more zapomniti toliko informacij, ali pa enostavno nima dovolj časa, da bi jih predelal ter ločil na bolj in manj pomembne. Lahko pa je ravno obratno – da je bilo za proces poslušanja in analiziranja sicer dovolj virov, zmanjkalo pa jih je za proces produkcije. To problematiko lahko opazimo predvsem pri tolmačenju dveh jezikov z različnimi stavčnimi strukturami, kot so na primer angleščina, nemščina in slovenščina. V obeh tujih jezikih, še zlasti pri nemščini, so glagoli na drugačnem položaju v stavku (glagol je v nasprotju s skladnjo slovenskega jezika, praviloma na koncu stavka pri odvisnikih), zato mora tolmač čakati, preden sliši glagol, da lahko pri svojem tolmačenju uporabi ustrezni glagol. Izkušeni tolmači skušajo, glede na povedano, že vnaprej predvideti, kakšen glagol bo govorec uporabil, kar pa je izredno zahtevna naloga za nekoga, ki še nima veliko izkušenj s tolmačenjem (Lah, 2008).

Prevajanje in tolmačenje –angleščina

Tolmač 1

Izvirnik:

»Responding to people's needs at critical moments in life – more can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future. Targeting those in real need by simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support.«

nasl   1. na potrebe ljudi   v str. do   (več   ∩ zm. tveganje   zlom)   2.pom. v pot   pol pravih.   + nuditi   poti p.

Zapiski:

Tolmačenje:

»Pomagajo pomoči potrebnim ljudem. Vlagajo več v zmanjšanje in tveganja gospodarskega zloma. Pomagajo tistim malo manj srečnim, torej posebna pravila za pomoč.«

Analiza:

Tolmač 2 je zapisoval vertikalno v ciljnem jeziku. Največ je skrajšanih besed, sledijo cele, uporabil je dva simbola – matematični simbol za presek in seštevanje, oba simbola je uporabil namesto veznika »in«. Glavna napaka pri tem odseku je pomensko napačen prevod. Pri prvem stavku je prišlo do te napake zaradi pomanjkljivih zapiskov in kasnejše napačne interpretacije zapiskov. Besede »več ∩ zm. tveganje zlom« je enostavno povezal in stolmačil kot »vlagajo več v zmanjšanje in tveganja

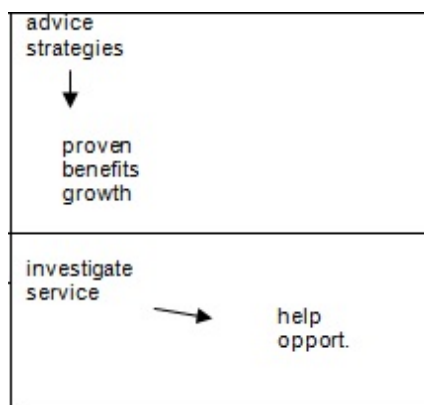
gospodarskega zloma«. Elegantnejša rešitev bi bila: »Treba bi bilo storiti več, da bi zmanjšali tveganje za povečevanje socialnih razlik in se izognili višjim socialnim izdatkom v prihodnosti.« Vidimo, da si je tolmač zapiske pravilno nastavil, vendar jih je kasneje napačno interpretiral. V drugem stavku je zapisanega ogromno, povedanega pa bore malo. Zabeležene besede nimajo smiselne povezave z izhodiščnim besedilom, tudi pri tolmačenju ugotovimo, da se tolmač pri kasnejšem prebiranju ni znašel ter prevod priredil po svoje. Avtor govori o tem, da bi se naj usmerili na tiste ljudi, ki pomoč dejansko potrebujejo, tolmač je povedal, da pomagajo tistim malo manj srečnim, torej posebna pravila za pomoč. Ta zadnji del stavka nima nobene logične povezave s prvim, besede so kar nametane skupaj, kar nas glede na neurejene zapiske na tem delu, ne preseneča. V originalnem besedilu je predstavljen pristop, na kakšen način bi se usmerili na tiste, ki potrebujejo pomoč – s poenostavitvijo pravil in učinkovitejšim zagotavljanjem ustrezne podpore.

Tolmač 5

Izvirnik:

»The advice is based on the strategies taken by countries that have yielded proven benefits to people and economic growth as a whole. They are investing in services to strengthen skills and help people take advantage of opportunities.«

Zapiski:

Tolmačenje:

»Predlagali so nekatere strategije, ki so...ki so pokazale izboljšanje in rast. Raziskali so ponudbo storitev in, ki bi lahko pomagale in ponudile priložnost za izboljšanje.«

Analiza:

Tolmač 5 je zapisoval v vertikalnem načinu v izhodiščnem jeziku. Vse besede so zapisane v celoti, le ena je skrajšana. Uporabil je simbol puščice, ki nakazuje povezavo med zapisanimi besedami. Glavna napaka so napačno prevedeni izrazi in posledično napačen pomen stavka, razlog temu je najverjetneje preveliko zanašanje na pomanjkljive zapiske in premalo na spomin, mogoče je kriv tudi izbor jezika, v katerem je tolmač zapisoval. V prvem stavku avtor govori o ukrepih, ki so jih izvedle nekatere države in ki so dokazano koristili tako ljudem kot celotnemu gospodarstvu. Tukaj je pomenska anomalija več kot očitna, če primerjamo tolmačenje Tolmača 5. V drugem stavku je tolmač narobe zapisal glagol, namesto »investing« (vlagati) je zapisal »investigate« (raziskovati) in seveda je posledično opaziti pomensko odstopanje prevoda od originala, kajti avtor pravi, da te države vlagajo v storitve za krepitev znanja in spretnosti ter pomoč ljudem, da izkoristijo priložnosti. Zadnji del je pri tolmačenju v celoti izpuščen.

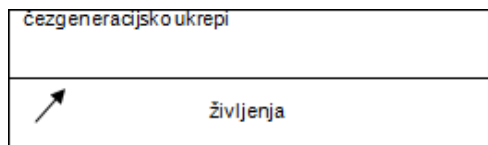
Prevajanje in tolmačenje –nemščina

Tolmač 1a

Izvirnik:

»Investitionen in Kinder und Jugendliche sind ein besonders wirksames Mittel, den generationenübergreifenden Kreislauf von Armut und sozialer Ausgrenzung zu durchbrechen und die Chancen im späteren Leben zu verbessern.«

Zapiski:

Tolmačenje:

»Te investicije med drugim zagotavljajo tudi čezgeneracijsko, čezgeneracijsko sodelovanje in so torej čezgeneracijski, medgeneracijski ukrep, ki lahko v...torej v prihodnje izboljša življenje mladostnikov.«

Analiza:

Tolmač 1a je zapisoval horizontalno v ciljnem jeziku, izpisane so tri cele besede in en simbol (navzgor obrnjena puščica, ki ponazarja izboljšanje). V tem odseku opazimo pomensko razhajanje med originalom in tolmačenjem, nekaj besedila je tudi izpuščenega. Tolmač se je več kot očitno zelo upiral na zapisano, ki pa je bilo na tem delu pomanjkljivo. Mogoče je tolmačenje slabše tudi zaradi ponavljanja besede »čezgeneracijsko« medtem, ko je brskal po spominu za ustreznejšo različico. Na koncu je besedo zamenjal z veliko boljšim medgeneracijskim ukrepom, vendar mu je proces iskanja vzel preveč časa in je zato v zadnjem delu s tolmačenjem nekoliko »pohitel« ter izpustil informacije. Boljša rešitev bi bila: »Vlaganje v otroke in mlade je učinkovito pri odpravljanju prenašanja revščine med generacijami in socialne izključenosti. Treba je narediti več, da bi ljudje tudi pozneje v življenju imeli več priložnosti.«

5.3 STATISTIČNA ANALIZA REZULTATOV IN KONČNI IZSLEDKI ANALIZE NA OBEH PROGRAMIH

S tem podpoglavjem zaključujemo našo analizo in predstavljamo ugotovitve, do katerih smo prišli ob preučevanju različnih zapiskov ter tolmačenj. Predvidevali smo, da si zapiski med »Angleži« in »Nemci« med seboj ne bodo podobni, kajti sodelujoči študenti so bili deležni različnih šol

tehnika zapisovanja. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje - angleščina* je bil poudarek na diagonalnem načinu zapisovanja po načelu osebek – povedek – predmet, pri katerem zapisujemo povezovalce med posameznimi idejami v levi rob lista. Posamezne ideje med seboj jasno ločimo s črtami. Priporočena izbira pa je zapis v ciljnem jeziku. Pri poučevanju na študijski smeri *Prevajanje in tolmačenje – nemščina* pa je bil velik poudarek na rabi simbolov, kjer ne samo, da je bila uporaba priporočljiva, še več, bila je obvezna. Profesorica je spodbujala in zagovarjala zapis v ciljnem jeziku. Glede na našeta dejstva smo pričakovali, da bomo pri analiziranju naleteli na različnost načinov zapisovanja. Naša glavna naloga pa je primerjati načine zapisovanja in podati oceno, ali različne šole tehnik zapisovanja vplivajo na kakovost tolmačenja.

Sledi statistična analiza rezultatov napak po kategorijah in tehnik zapisovanja ter primerjava med programoma. Zbrani statistični podatki bralcu diplomske naloge prikazujejo kakovost posameznega tolmačenja.

5.3.1 TABELARIČNI PRIKAZ NAPAK PO KATEGORIJAH – Primerjava angleščina in nemščina

Tabela 1 prikazuje primerjavo rezultatov posameznih tolmačev na obeh programih glede na najpogostejše kategorije napak. Na angleški smeri smo tolmače označili s T_1 do T_6 , na nemški pa T_{1A} in T_{2A} .

Tabela 1: Napake po kategorijah – Primerjava angleščina in nemščina

	Prevajanje in tolmačenje angleščina						Prevajanje in tolmačenje nemščina	
	T_1	T_2	T_3	T_4	T_5	T_6	T_{1A}	T_{2A}
A	11	14	15	14	19	13	8	7
B	10	4	5	2	6	6	4	5
C	1	2	2	5	11	4	3	1
D	5	2	7	1	4	4	5	1

Spremenljivka X prikazuje posamezne tolmače T_1 – T_6

Spremenljivka Y prikazuje kategorije napak: A – izpusti; B – dodajanja/nadomestitve; C – nepravilna/nepopolna stavčna zgradba; D – druge napake

Splošna opažanja A kategorije – izpust. Ob primerjavi tolmačenj in nadaljnje primerjave z izvirnim govorom na obeh programih smo ugotovili, da so imeli študenti največ težav z izpuščanjem določenih informacij ali celotnih stavkov, kar pomeni, da so imeli težave pri tolmačenju izhodiščnega besedila v ciljni jezik. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – angleščina* so študenti skupaj naredili kar 86 izpustov, kar je v povprečju 14 izpustov na tolmača. Število vseh besed v govoru je 332, dolžina govora pa 3 minute 50 sekund. Da je bila najusodnejša vrsta napake izpust, nas ne preseneti, saj gre za »tolmače v nastajanju« in ne za že izurjene tolmače, ki imajo za potrebe tolmačenja zelo dobro izurjen spomin. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – nemščina* je bilo skupaj 15 izpustov (povprečno 8 izpustov na tolmača). Dolžina govora na nemški smeri je bila 3 minute in 27 sekund, skupaj 314 besed.

Splošna opažanja B kategorije – dodajanja/nadomestitve. Druga najpogostejša vrsta napake na obeh programih so bila dodajanja ali nadomestitve, pri čemer tolmač doda nekaj materiala k izhodiščnemu govoru ali ga nadomesti s kako drugo besedo ali celo s stavkom. Včasih to ne vpliva na pomen izrečenega, spet drugič se obravnava kot resna napaka. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – angleščina* je bilo skupaj 33 dodanih elementov, kar povprečno znaša 6 dodanih elementov na tolmača. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – nemščina* sta tolmača naredila 9 nadomestitev/dodatkov, povprečno torej 5 na tolmača.

Splošna opažanja C kategorije – nepravilna/nepopolna stavčna zgradba. Pokazatelj te vrste napake so nedokončani stavki. Pogosti so tudi krajši (3 sekunde) in daljši (25 sekund) premori v tolmačenjih, kar nakazuje, da so imeli študenti težave s sledenjem izhodiščnemu govoru. Pojavljali so se tudi nepovezani in nepravilno oblikovani stavki v ciljnem jeziku, kar ni povsem nepričakovano glede na dejstvo, da so tolmačili iz jezika z drugačno stavčno strukturo (v nemščini je glagol v nasprotju s

skladnjo slovenskega jezika, praviloma na koncu stavka pri odvisnikih). Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – angleščina* je skupno 25 enot, ki sodi k nepravilni oz. nepopolni stavčni zgradbi, povprečje na tolmača znaša 4 enote. Na tem mestu moramo izpostaviti Tolmača T₅, ki je v tej kategoriji naredil največ napak v primerjavi z ostalimi študenti (11). Primeri nedokončanih stavkov: *Tako bodo (...) pomagali bi jim zmanjšati (...)* (Tolmač T₅) ali *No (...) tema tega (...) pa (...) poznamo pa več različnih elementov, torej prvič* (Tolmač T₆) in primer nepravilno oblikovanega stavka: *Tudi socialna pomoč ni je dovolj za vse* (Tolmač T₄). Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – nemščina* zasledimo le 4 dodatke/nadomestitve, kar je v povprečju 2 na tolmača. Primer nepravilno oblikovanega stavka – Tolmač T₂: *Tako, da se več dela vloži, da preprečimo socialni propad ter višje stroške v prihodnosti*. Tukaj moramo omeniti, da so bili študenti na nemški smeri uspešnejši v primerjavi s študenti na angleški smeri in to kar za 50%.

Splošna opažanja D kategorije – druge napake. V tej kategoriji smo združili napačno rabo časa in napake semantike - napačno prevedene izraze. Zakaj je prišlo do napačnega tolmačenja izrazov, Lah Tina pojasnjuje na dva načina. Včasih tolmač informacije ne more ustrezno predelati, delovni spomin je preobremenjen. Zaradi pomanjkanja virov za proces poslušanja in analiziranja posledično pride v procesu produkcije do napačnega tolmačenja. Včasih pa imamo dovolj razpoložljivih virov za proces poslušanja in analiziranja, zmanjka pa jih za proces produkcije (Lah, 2008). Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – angleščina* je drugih napak 23, povprečno 4 napake na tolmača. Na smeri *Prevajanje in tolmačenje – nemščina* pa jih je skupno 6, pri tem moramo izpostaviti, da je Tolmač T_{2A} naredil le 1 napako v tej kategoriji, ostalih 5 pa Tolmač T_{1A}.

Tabela 2: Primerjava števila napak po kategorijah Prevajanje in tolmačenje –angleščina ter Prevajanje in tolmačenje – nemščina

	Prev. in tolm. ang	Prev. in tolm. nem
A	86	15
B	33	9
C	25	4
D	23	6

Spremenljivka X prikazuje skupno število napak po programu

Spremenljivka Y prikazuje kategorije napak: A – izpusti; B – dodajanja/nadomestitve; C – nepravilna/nepopolna stavčna zgradba; D –druge napake

Tabela 2 prikazuje skupen seštevek napak posameznih tolmačev na obeh programih Prev. in tolm. ang in Prev. in tolm. nem.

Tabela 3: Primerjava povprečnega števila napak po kategorijah v odstotkih in odstotna razlika med obema programoma

	Prev. in tolm. ang v povprečju	Prev. in tolm. nem v povprečju	Razlika med Prev in tolm. nem ter Prev. in tolm. ang v %
A	14,3 %	7,5 %	47,5 % manj napak
B	5,5 %	4,5 %	18,2 % manj napak
C	4,2 %	2,0 %	52,4 % manj napak
D	3,8 %	3,0 %	21,1% manj napak

Spremenljivka X prikazuje povprečno število napak po programu v odstotkih in odstotno razliko med skupinama

Spremenljivka Y prikazuje kategorije napak: A – izpusti; B – dodajanja/nadomestitve; C – nepravilna/nepopolna stavčna zgradba; D – druge napake

Tabela 3 prikazuje povprečno število napak po kategorijah v odstotkih in končno odstotno razliko med *Prevajanjem in tolmačenjem –angleščina* ter *Prevajanjem in tolmačenjem –nemščina*. Kot je razvidno iz zgornje tabele številka 3, so se študenti na smeri *Prevajanje in tolmačenje –nemščina* boljše odrezali, saj so v povprečju naredili 34,8 % manj napak.

Sledi tabelarni prikaz tehnik zapisovanja. Skušali bomo primerjati načine zapisovanja in ugotoviti korelacijo med tehniko zapisovanja in uspešnostjo tolmačenja, ter podati oceno, ali različne šole tehnik zapisovanja vplivajo na kakovost tolmačenja.

5.3.2 TABELARNI PRIKAZ TEHNIK ZAPISOVANJA – Primerjava angleščina in nemščina

Tabela 4: Način zapisovanja: diagonala – vertikalna - horizontala

Prevajanje in tolmačenje angleščina

Prevajanje in tolmačenje nemščina

	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆
A	X	X	X	X	X	
B	X					X
C		X		X		

	T _{1A}	T _{2A}
A	X	X
B	X	X
C		

Spremenljivka X prikazuje posamezne tolmače

Spremenljivka Y prikazuje način zapisovanja: A – vertikalna; B – diagonala; C - horizontala

Prevajanje in tolmačenje – angleščina. Pri študentih smo opazili vse tri vrste načinov zapisovanja. Študenta T1 in T6 sta uporabila priporočan diagonalni način zapisovanja z izjemo seznama napisanega v vertikali. Študenta T2 in T4 sta zapisovala v mešanici horizontale in vertikale. Študenta T3 in T5 pa sta se odločila samo za vertikalni način zapisovanja. Jones pravi, da pri vertikalnem načinu zapisovanja tolmača pogosto

zamika, da bi zapisal vse možne besede. Pri horizontalnem načinu pa tolmača zamika, da napiše preveč besed, ideje med seboj niso vidno ločene in so po strukturi preveč podobne besedam, ki jih je uporabil govorec, kar pa pogosto vodi h temu, da tolmač pri reprodukciji ustnega govora uporabi preveč podobne besede oz. strukturo kot govorec. Najbolj pregleden način zapisovanja bi naj bil, po Jonesu, diagonalni način, saj tolmača prisili, da ideje govora med seboj pregledno loči in se izogne zmedi pri kasnejšem »prebiranju« zapiskov. Kot drugi razlog navaja, da je začetek vsake ideje jasno označen s pomikom nazaj k levemu robu strani (Jones, 2002). Pri vseh tolmačih z izjemo T4 zasledimo priporočeno uporabo skrajnega levega roba. Preseneti pa nas dejstvo, da je samo T5 uporabil dejansko funkcijo roba. Namreč levi rob je običajno mesto, kjer zapisujemo povezovalce med idejami in je tudi odlično mesto, kamor zapisujemo mnenja. Pri diagonalnem zapisu tolmač pomakne oči nazaj k levemu robu, saj se tam praviloma začne vsaka nova ideja, zato je logično, da pred vsako idejo tolmač zapiše tudi povezavo med idejami (Jones, 2002). Priporočenega analiziranja po načelu osebek – povedek – predmet sta se držala samo študenta, ki sta zapisovala diagonalno. Po Jonesu je eno izmed glavnih vprašanj, na katerega mora pri analizi govora odgovoriti vsak tolmač, »kdo kaj reče/naredi?« (Jones, 2002). Ideje bi naj bile med seboj jasno ločene s črto, kar so se držali trije študenti (T1, T3, T5) od šestih, torej polovica.

Prevajanje in tolmačenje –nemščina. Oba študenta sta se odločila za diagonalni način zapisovanja ter seznam zapisan v vertikali. Jones pravi, da je izjema pri diagonalnem načinu zapisovanja le seznam, ki ga tolmač naj zapiše vertikalno. Vsakemu tolmaču se kdaj v karieri zgodi, da kakšno besedo presliši, zato Jones priporoča, da si mora tolmač narediti jasno označbo na mestu, kjer beseda manjka, da lahko kasneje po njej povpraša govorca. Najenostavnejša rešitev je, da tolmač zapiše velik križ v desni rob lista na enakem mestu kot manjka določena beseda (Jones, 2002). Pri smeri Prevajanje in tolmačenje – nemščina pri Tolmaču T1A levega roba ni bilo opaziti in tudi zapisa po načelu osebek-povedek-

predmet ne. Tolmač T2a je levi rob sicer nakazal, vendar v njega ni zapisal nobenih povezovalcev, analiziranja govora po načelu osebek-povedek-predmet se je tolmač večji del zapiskov držal. Ideje so pri obeh študentih jasno ločene s horizontalno črto.

Primerjava tabelaričnih prikazov po vrstah napak v povezavi s tehnikami zapisovanja: način zapisovanja

Ob primerjavi tabelaričnih prikazov po vrstah napak v povezavi s tabelaričnim prikazom tehnik zapisovanja: način zapisovanja smo ugotovili, da so študenti, ki so uporabili diagonalni način zapisovanja, naredili manj napak v kategoriji izpustov in nepravilne/nepopolne stavčne zgradbe v primerjavi z drugimi študenti. Nekateri teoretiki zagovarjajo diagonalni zapis po analizi osebek-povedek-predmet, tudi študenti na angleški smeri bi se naj posluževali takšnega načina zapisovanja. Jones pravi, da mora tolmač najprej zabeležiti glavne ideje po načelu osebek-povedek-predmet, saj so to najpomembnejši elementi stavka, ki vsebujejo skoraj vse pomenske informacije stavka. Te tri komponente morajo biti na listu papirja jasno ločene z diagonalno osjo, zapisane z leve proti desni in od zgoraj navzdol. Ideje pa morejo biti med seboj jasno ločene s horizontalno črto (Jones, 2002). Pridobljeni rezultati iz naše raziskave tej trditvi pritrjujejo. Tolmač 2_A, ki je zapisoval diagonalno po načelu osebek-povedek-predmet je govor najuspešneje stolmačil in med vsemi sodelujočimi študenti naredil najmanj napak v kategoriji izpusti in nepravilne/nepopolne stavčne zgradbe. Tudi na angleški smeri sta tolmača T₁ in T₆, ki sta zapisovala diagonalno, naredila najmanj izpustov na angleški smeri. Pri tolmačih, ki so zapisovali bodisi v vertikali bodisi v horizontali, je tolmačenje občutno slabše, saj so izpustili dosti informacij besedila, veliko stavkov je ostalo nedokončanih.

Tabela 5: Jezik zapisovanja: izhodiščni jezik - ciljni jezik

Prevajanje in tolmačenje angleščina

	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆
A					X	
B	X	X	X	X		X

Prevajanje in tolmačenje nemščina

	T _{1A}	T _{2A}
A		X
B	X	X

Spremenljivka X prikazuje posamezne tolmače

Spremenljivka Y prikazuje jezik zapisovanja: A – izhodiščni jezik ; B – ciljni jezik

Prevajanje in tolmačenje –angleščina. Vsi študenti z izjemo Tolmača T₅ so zapisovali v priporočenem ciljnem jeziku. Na tem mestu moramo omeniti, da je tolmačenje Tolmača T₅, ki se je odločil za zapisovanje v izhodiščnem jeziku, občutno slabše v primerjavi z ostalimi študenti. Tolmačenje je ne-tekoče, misli so nedokončane, na trenutke mu zelo težko sledimo, saj izgubi rdečo nit govora, besede ponavlja in o njih predolgo razmišlja, opaziti je tudi napetost v intonaciji tolmača.

Prevajanje in tolmačenje –nemščina. Tolmač T_{1A} je zapisoval v ciljnem jeziku z eno izjemo v izhodiščnem jeziku (Ratschlag). Te besede se verjetno trenutno ni mogel spomniti, zato je posegel po tej rešitvi. Tolmačka T_{2A} obeh smeri pa se je odločila za mešan sistem v treh jezikih (slovenščini, angleščini in nemščini). Pri analiziranju nismo opazili, da bi bilo zaradi te odločitve tolmačenje slabše kakovosti. Pomembno je, da tolmač zapiske hitro »bere« in če mu to uspe z uporabo različnih jezikov hkrati, lahko to samo pohvalimo.

Primerjava tabelaričnih prikazov po vrstah napak v povezavi s tehnikami zapisovanja: jezik zapisovanja

Znanstveniki so sicer deljenega mnenja – tisti, ki zagovarjajo zapis v ciljnem jeziku, pravijo, da če tolmač zapisuje v izhodiščnem jeziku, se

znajde v skušnjavi, da zapiše besede in ne idej, tolmač govorcju le pasivno sledi ter zapisuje zgolj besede, kadar pa pride do tolmačenja, naleti na problem, saj najverjetneje ni usvojil idej in ni v položaju, da bi lahko govor preoblikoval v ciljni jezik. Če pa zapisuje v ciljnem jeziku, informacije predeluje že med samim poslušanjem. Tisti znanstveniki, ki se nagibajo k zapisovanju v izhodiščnem jeziku, zagovarjajo svoje stališče s tem, da se mora tolmač ukvarjati z več aktivnostmi hkrati – poslušanje, razumevanje in analiziranje, kar pa vpliva na tolmačevo zbranost (Jones, 2002). Iz naše študije je razvidno, da so imeli študenti, ki so izbrali zapisovanje v ciljnem jeziku, manj težav pri prenosu sporočila iz izhodiščnega v ciljni jezik v primerjavi s študentom, ki se je odločil za zapis v izhodiščnem jeziku. Njihovo tolmačenje je bilo bolj povezano, stavki pa večinoma smiselno zaključeni z nekaj premori in ponavljanji. Tolmač T₅, ki je zapisoval v izhodiščnem jeziku, je med vsemi sodelujočimi študenti naredil največ napak v kategoriji izpusti in nepopolne/neppravilne stavčne zgradbe. Izpustil je celotne stavke, pogosto so stavki ostali nedokončani. Študentka, ki je obiskovala oba programa hkrati je zapisovala v nekakšnem hibridu treh jezikov – angleščini, nemščini in slovenščini. Njeno tolmačenje je med vsemi sodelujočimi študenti najuspešnejše, saj je v vseh kategorijah naredila najmanj napak. Glede na pridobljeni rezultat naše študije lahko povemo, da za kakovostno tolmačenje ni nujno potrebno zapisovati samo v izhodiščnem ali samo v ciljnem jeziku. Sicer je priporočljivo, da se odločiš za enega ali drugega zaradi jasnosti, saj nas v nasprotnem primeru lahko zapiski zmedejo. Naši rezultati pa tudi kažejo na dejstvo, da je vseeno priporočljivo zapisovati v ciljnem jeziku. Najpomembnejša zagotovo ostaja fleksibilnost tolmača, kajti če npr. govorec uporabi idejo, ki je zelo specifična za njegovo kulturo in jo težko zapišemo v ciljnem jeziku, ali če se npr. tolmaču pripeti, da se trenutno določene besede v ciljnem jeziku nikakor ne more spomniti, potem vsekakor ne sme izgubljati časa z iskanjem ustrezne različice in naj zapiše besedo v izhodiščnem jeziku. Sicer pa »zapiski niso sestavljeni samo iz besed, ampak je precejšnji del

zapisan v simbolih in kraticah, ki predstavljajo nekakšen metajezik, ki pa ni niti izhodiščni niti ciljni jezik« (Jones 2002, str. 66).

Tabela 6: Raba kratic/okrajšav, simbolov, celih besed

Prevajanje in tolmačenje angleščina

Prevajanje in tolmačenje nemščina

	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆
A	47	19	5	19	8	27
B	4	5	6	1	10	6
C	62	89	101	97	65	87

	T _{1A}	T _{2A}
A	38	22
B	12	30
C	26	11

Spremenljivka X prikazuje posamezne tolmače

Spremenljivka Y prikazuje: A – kratice/okrajšave; B – simboli; C – cele besede

**Tabela 7: Primerjava rabe kratic/okrajšav, simbolov, celih besed
Prevajanje in tolmačenje –angleščina ter Prevajanje in tolmačenje –
nemščina**

	Prev. in tolm. ang	Prev. in tolm. nem
A	125	60
B	32	42
C	501	37

Spremenljivka X prikazuje seštevek rabe kratic/okrajšav, simbolov, celih besed po programu

Spremenljivka Y prikazuje: A – kratice/okrajšave; B – simboli; C – cele besede

Tabela 8: Primerjava povprečne rabe kratic/okrajšav, simbolov, celih besed v odstotkih in odstotna razlika med obema programoma

	Prev. in tolm. ang v povprečju	Prev. in tolm. nem v povprečju	Razlika med Prev in tolm. nem ter Prev. in tolm. ang v %
A	20,83 %	30 %	30,6 % več kratic/okrajšav
B	5,33 %	21 %	74,6 % več simbolov
C	83,5 %	18,5 %	77,9 % manj celih besed

Spremenljivka X prikazuje povprečno rabo kratic/okrajšav, simbolov in celih besed po programu v odstotkih in odstotno razliko med skupinama

Spremenljivka Y prikazuje: A – kratice/okrajšave; B – simboli; C – cele besede

Tabela 8 nam prikazuje povprečno rabo kratic/okrajšav, simbolov in celih besed glede na smer programa ter odstotno razliko med skupinama.

Prevajanje in tolmačenje –angleščina. Za potrebe naše raziskave smo združili kratice, okrajšave in skrajšane besede. Kot je razvidno iz Tabele 7 je pretežni del zapiskov na angleškem programu sestavljen iz celih besed (501), kar v povprečju znaša 20,83 % na tolmača. Sledijo okrajšave/kratice (125, povprečno 83,5 % na tolmača), zelo malo je simbolov (35, povprečno 5,33 % na tolmača).

Prevajanje in tolmačenje –nemščina. Tabela 7 nam prikazuje, da je pri študentih na nemški smeri ravno obratno – tukaj je največ okrajšav/kratic (60, povprečno 30% na tolmača), dosti je simbolov (42, povprečno 21% na tolmača) in najmanj celih besed (37, povprečno 18,5 % na tolmača).

Primerjava tabelaričnih prikazov po vrstah napak v povezavi s tehnikami zapisovanja: raba okrajšav/kratic, simbolov, celih besed

»Tolmač bi se naj pri tehnikah zapisovanja držal treh osnovnih načel: ekonomičnosti, hitrega branja zapiskov in individualnosti« (Albl-Mikasa, 2007, str. 29). Da bi bili zapiski karseda ekonomični, bi se naj tolmač nagibal k uporabi kratic in simbolov. Če tolmač namesto besede uporabi simbole in kratice, se izogne prevodu besede za besedo, kajti simbol predstavlja idejo. Jones pravi, da je izbira, koliko zapisati v simbolih in kraticah, stvar okusa vsakega posameznika. Nekatere šole zagovarjajo minimalističen pristop, npr. Jean-François Rozan, predstavnik ženevske šole, je v svojem delu *Prise de notes* napisal, da lahko tolmač dela z 20 simboli in le 10 od njih je nujno potrebnih. Spet druge šole zagovarjajo maksimalistični pristop, kot ga je npr. predstavnik šole v Heidelbergu Heinz Matyssek opisal v njegovem delu *Handbuch der Notizentechnik für Dolmetscher*. Menimo, da je raba simbolov uporabna metoda, saj pomaga tolmaču hitreje zapisovati in prihraniti čas, ki ga lahko porabi za druge aktivnosti v procesu tolmačenja. Vendar smo mnenja, da če tolmaču uspe kakovosten prevod na drugačen način, je zanj bolje, da se drži preverjene metode, kajti simboli so lahko za tolmača dvoumni, če jih še ni usvojil v celoti, pod časovnim pritiskom pa tolmač nima časa ugotoviti njegovega pomena. Profesorica na nemškem programu je zagovarjala uporabo simbolov, še več - njihova uporaba je bila obvezna. Študentom je na začetku šolskega leta razdelila obsežen seznam simbolov, ki so se nanašali na temo politike, gospodarstva, Evropske unije itd. Znanje študentov o rabi simbolov je vsak teden preverjala pred tablo, kjer je bilo pri zapisovanju potrebno uporabiti čim več simbolov. Tukaj se je takoj pokazalo, kateri od študentov so simbole dejansko usvojili in kateri so se jih samo naučili »na pamet«. Kajti pod časovnim pritiskom tolmač nima časa predolgo razmišljati, kateri simbol bo uporabil. Na angleški smeri uporaba simbolov ni bila obvezna, bila je zgolj priporočljiva. Najočitnejša razlika med programoma pri tehnikah zapisovanja je definitivno pri rabi simbolov in celih besed. Pri študentki T_{2A}, ki je obiskovala oba programa,

je daleč največ simbolov (30), zelo malo je celih besed (le 11). Pri študentu T_{1A} na nemškem programu je manj simbolov (12) in malo celih besed (26). Največje odstopanje na angleški smeri opazimo pri študentu T₄, pri katerem je razmerje med rabo celih besed in simboliko precejšnje (št. celih besed 97, simbol pa zgolj eden). Iz tabele 1 je razvidno, da njegovo tolmačenje zaradi razmerja med celimi besedami in simboli ni vplivalo na tolmačenje in posledično na število napak. Tolmačenje tolmača T₄ je razumljivo, med besedami so krajši premori, vendar so ideje zaključene in stavki dokončani. Občasno zasledimo le nekaj ponavljanj (*veliko stopnjo..visoko stopnjo, tudi..tudi, ki to pomoč potrebujejo..ki to potrebujejo*). Tako na angleškem kot nemškem programu smo zasledili simbole, ki so jih uporabljali oboji študenti, npr. kvadrat so študenti uporabili, da so ponazorili državo; simbol Q so uporabili za ljudi, matematični znak plus so uporabili za veznik »in«. Tolmača na nemškem programu sta za odtenek bolj natančno podala ideje govora v primerjavi s študenti na angleškem programu, tudi manj napak v vseh kategorijah sta naredila, vendar v naši študiji nismo zasledili, da bi bil razlog povezan z rabo simbolov, kratic/okrajšav ali celih besed. Tukaj bi bilo bolj logično sklepati, da sta imela študenta na nemškem programu več izkušenj s konsekvativnim tolmačenjem v primerjavi s študenti na angleški smeri, saj sta imela to prednost, da sta bila samo 2 v skupini (ostali so bili na izmenjavi) in ju je profesorica peljala tudi na tolmačenja na graški univerzi, kjer je poučevala.

Glede na izsledke naše študije lahko povemo, da različnost uporabljenih metod med programoma ne vpliva na kakovost tolmačenja. Namreč ugotovili smo, da ni pravih ali napačnih načinov, kako zapisovati pri konsekvativnem tolmačenju. Vsak tolmač razvije lasten sistem zapisovanja, ki ga z leti izboljšuje. Študenti so dokazali, da je »prost pristop« tj. da si vsak študent izdelal sebi najlažji in najučinkovitejši sistem zapisovanja, v praksi uspešen, kar se navsezadnje ujema tudi z izsledki drugih znanstvenih raziskav na področju konsekvativnega tolmačenja. Vzorec sodelujočih študentov je dokaj majhen (predvsem pri nemški smeri) in zato

ni možno trditi, da so pridobljeni rezultati statistično reprezentativni. Ob upoštevanju dejstva, da so imeli tolmači za seboj le eno leto izobraževanja, je razveseljivo, da so tolmačenja na primerljivem nivoju in so na dobri poti, da se izurijo kot poklicni tolmači. Za potrebe naše raziskave smo izbrali govor srednje težavnosti, ki je od tolmačev zahteval precejšnjo mero koncentracije in zmogljivosti. Naj poudarimo, da je bila študija izvedena v prostorih fakultete ob prisotnosti učitelja, kar pomeni, da smo se skušali približati realni situaciji, kjer sta prisotna stres in napetost. Na ta način smo izključili možnost, da bi tolmači govor večkrat poslušali in nam kasneje posredovali svoje najuspešnejše tolmačenja.

6. ZAKLJUČEK

V diplomskem delu smo skušali s pomočjo že obstoječe literature in analize tolmačenj predstaviti konsektivno tolmačenje in ugotoviti, ali različne šole tehnik zapisovanja vplivajo na kakovost tolmačenja. Izvlečku v slovenščini in angleščini sledi uvodni del, v katerem smo opisali namen oz. cilje, predpostavke dela, hipotezo in metodologijo dela. V drugem poglavju smo najprej začeli z definicijo izraza »tolmačenje«, naredili primerjavo med prevajanjem in tolmačenjem, na kratko opisali zgodovino ter razvoj in vrste tolmačenja. Sledi drugo poglavje, v katerem predstavljamo razliko med simultanim in konsektivnim tolmačenjem in opisujemo vlogo spomina pri procesu tolmačenja. V tretjem poglavju smo se osredinili na konsektivno tolmačenje in tehnike zapisovanja, kjer dobimo vpogled v raznolikost učenja – nekatere šole učijo tehnike zapisovanja s pomočjo številnih simbolov, znakov in kratic, spet druge šole se nagibajo k t.i. »prostemu pristopu«, kjer lahko študenti razvijejo lastne tehnike zapisovanja. Nemški teoretik tolmačenja Heinz Matyssek je celo razvil izčrpen sistem tehnik zapisovanja, kjer se morajo študenti na pamet naučiti več sto simbolov in jih uporabljati v svojih zapiskih. Spet drugi teoretiki predlagajo kot najustreznejšo smer zapisovanja – diagonalno, vertikalno ali horizontalno, jezik v katerem zapisovati – ciljni ali izhodiščni jezik, in na kakšen način urediti zapiske (list papir), da so v pomoč našemu spominu. Osrednji del diplomskega dela predstavlja empirična raziskava, v kateri smo vsebinsko analizirali tolmačenja in tehnike zapisovanja osmih tolmačev 2. letnika študijskega programa 2. stopnje *Prevajanje in tolmačenje -angleščina in -nemščina* Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, ki so bili pripravljene sodelovati v naši študiji. Njihova naloga je bila konsektivno stolmačiti govor in predati svoje zapiske. Analizi sledi primerjava napak po kategorijah med programoma *Prevajanje in tolmačenje -angleščina* in *-nemščina* in njeni izsledki, s šestim poglavjem pa se diplomsko delo zaključuje. Zaključku sledi seznam literature in virov ter priloge, ki so sestavljene iz govorov v nemškem in

angleškem jeziku, skeniranih zapiskov vseh osmih tolmačev, pretipkanih zapiskov z Microsoft Wordom ter transkripcij njihovih tolmačenj.

V uvodu smo postavili hipotezo, ki predvideva, da si zapiski glede na smer programa med seboj ne bodo podobni, kajti sodelujoči študenti so bili deležni različnih šol tehnik zapisovanja. Izsledki analize tej hipotezi pritrujejo, saj je več simbolov opaziti na nemškem programu in več posameznih besed na angleškem, tudi način zapisovanja po načelu osebek-povedek-predmet je največ prisoten na angleški strani. Zanimalo pa nas je, ali različne šole tehnik zapisovanja vplivajo na kakovost tolmačenja. Glede na izsledke naše študije lahko povemo, da različni pristopi tehnik zapisovanja ne vplivajo na kakovost tolmačenja. Namreč ugotovili smo, da ni pravih ali napačnih načinov, kako zapisovati pri konsektivnem tolmačenju. Vsak tolmač razvije lasten sistem zapisovanja, ki ga z leti izboljšuje. Vsa tolmačenja osmih sodelujočih študentov, ki smo jih analizirali, so na primerljivem nivoju, tukaj ne smemo zanemariti dejstva, da so to študenti »tolmači v nastajanju«, ki so opravili vaje v obsegu približno stotih ur. Študenti so dokazali, da je »prost pristop« tj. da si vsak študent izdelal sebi najlažji in najučinkovitejši sistem zapisovanja v praksi uspešen, kar se navsezadnje ujema tudi z izsledki drugih znanstvenih raziskav na področju konsektivnega tolmačenja.

7. LITERATURA IN VIRI

- Albl-Mikasa, M. (2007): *Notationssprache und Notizentext: ein kognitiv-linguistisches Model für das Konsektivdolmetschen*, Narr, Tübingen.
- Barik, Henri C. (1994). "A description of various types of omissions, additions and errors of translation encountered in simultaneous interpretation". In S. Lambert and B. Moser-Mercer (Eds.), *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation* (121 - 137). Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.
- Delisle, J. in Woodsworth, J. (1995): *Translators through History (Les traducteurs dans l'histoire)*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins in Paris: Editions Unesco.
- Gile, D. (1995): *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Gillies, A. (2005): *Note-taking for consecutive interpreting: a short course*, St. Jerome Publishing, Manchester.
- Jaušovec, N. (1994): *Naučiti se misliti*. Ljubljana: Založba Educa Nova Gorica.
- Jones, R. (1998, 2002): *Conference Interpreting Explained*, St. Jerome Publishing, Manchester.
- Lah, T. (2008): *Pomen spomina pri tolmačenju*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Oddelek za prevodoslovje.

ELEKTRONSKI VIRI

Dam, V.H.- *Interpreters' notes- On the Choice of Language*. Pridobljeno 14.12.2012, s <http://www.benjamins.com/jbp/series/INTP/6-1/art/0002a.pdf>

Evropska komisija: *A stronger safety net for those in need*. Pridobljeno 22.02.2013, s http://ec.europa.eu/news/employment/130220_en.htm

Evropska komisija: *Mehr Schutz und Sicherheit für Bedürftige*. Pridobljeno 22.02.2013, s http://ec.europa.eu/news/employment/130220_de.htm

Interpreter Training Resources. Pridobljeno 17.02.2012, s <http://interpreters.free.fr/consecnotes/symbolexamples.htm>

Šešok S. (2006): *Spomin – kaj je to in kako deluje?* Pridobljeno 02.02.2012, s http://www.szd.si/user_files/vsebina/Zdravniski_Vestnik/vestnik/st6-2/101-104.pdf

The Difference between Translation and Interpreting. Pridobljeno 15.02.2012, s <http://www.languagescientific.com/interpreting-vs-translation-services.html>

8. PRILOGE

- Govor v angleškem in nemškem jeziku.
- Priloga 1 (zapiski tolmača 1, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 2 (zapiski tolmača 2, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 3 (zapiski tolmača 3, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 4 (zapiski tolmača 4, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 5 (zapiski tolmača 5, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 6 (zapiski tolmača 6, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 1a (zapiski tolmača 1a, pretipkani zapiski, transkripti).
- Priloga 2a (zapiski tolmača 2a, pretipkani zapiski, transkripti).

A STRONGER SAFETY NET FOR THOSE IN NEED

Five years of economic crisis has left millions more people in financial distress, or in danger of poverty and social exclusion. Homelessness has grown across the EU. Most national welfare systems are stretched to their limits and governments are having difficulty helping the increasing number of people who need support. To address the problem, the Commission is providing guidance on how EU countries can best use their welfare budgets to protect people in need and strengthen social cohesion.

The advice is based on the strategies taken by countries that have yielded proven benefits to people and economic growth as a whole. They are investing in services to strengthen skills and help people take advantage of opportunities. These countries generally have lower rates of poverty, a better educated workforce, higher employment and better economic conditions. The advice focuses on:

- responding to people's needs at critical moments in life – more can be done in advance to reduce the risk of social breakdown and avoid higher social spending in future
- targeting those in real need by simplifying the rules and becoming more efficient at providing adequate support
- improving people's integration into society and the job market – providing more affordable childcare and education, training and job-search assistance, housing support and accessible healthcare, for example.

The package includes recommendations for tackling child poverty and for a more integrated approach to child-friendly social investment. Investing in children and young people is an effective way to break the cycle of poverty and social exclusion that can be passed on from one generation to the next. More must be done to improve people's opportunities later in life. The package supports other Commission proposals to address Europe's social and economic challenges, including those on employment, youth employment, and pensions. The Commission will monitor EU countries as

they adjust their welfare systems and, if necessary, make recommendations to particular countries.

MEHR SCHUTZ UND SICHERHEIT FÜR BEDÜRFTIGE

Fünf Jahre Wirtschaftskrise haben Millionen Menschen in finanzielle Schwierigkeiten oder sogar an den Rand der Armut und sozialen Ausgrenzung gebracht. Die Zahl der Obdachlosen in der EU ist stark angestiegen. In den meisten Ländern ächzen die Sozialsysteme unter den neuen Belastungen, und die Regierungen haben Schwierigkeiten, der wachsenden Zahl hilfsbedürftiger Menschen gerecht zu werden. Um diesem Problem zu begegnen, hat die Kommission Leitlinien aufgestellt, wie die EU-Länder ihre Sozialinvestitionen am besten einsetzen können, um Bedürftigen zu helfen und den sozialen Zusammenhalt zu fördern.

Die Ratschläge stützen sich auf die Strategien der Länder, in denen nachweislich positive Ergebnisse für die Gesamtbevölkerung und für das Wirtschaftswachstum erzielt wurden. Diese Länder investieren in Sozialdienste, die die Fähigkeiten und Qualifikationen der Menschen stärken und ihnen ermöglichen, ihre Chancen zu nutzen. Im Allgemeinen haben die betreffenden Länder geringere Armutsraten, besser ausgebildete Arbeitskräfte, höhere Beschäftigung und eine bessere Wirtschaftslage. Die Ratschläge konzentrieren sich auf Folgendes:

- Hilfe für Bedürftige zu kritischen Zeitpunkten ihres Lebens: Es muss mehr getan werden, um dem Risiko eines sozialen Zusammenbruchs vorzubeugen und so höhere Sozialausgaben in der Zukunft zu vermeiden.
- Gezielte Politik für die wirklich Bedürftigen durch Vereinfachung der Regeln und effizientere Unterstützungsleistungen.
- Bessere Integration in die Gesellschaft und in den Arbeitsmarkt, zum Beispiel durch erschwinglichere Kinderbetreuung und Bildungsangebote, Hilfen bei Ausbildung und Arbeitsplatzsuche, Wohnungsförderung und Zugang zur Gesundheitsfürsorge.

Zum Sozialinvestitionspaket gehört eine Empfehlung der Kommission zur Bekämpfung der Kinderarmut; dabei wird ein integriertes Vorgehen für kinderfreundliche Sozialinvestitionen vorgeschlagen. Investitionen in Kinder und Jugendliche sind ein besonders wirksames Mittel, den generationenübergreifenden Kreislauf von Armut und sozialer Ausgrenzung zu durchbrechen und die Chancen im späteren Leben zu verbessern. Das Paket unterstützt andere Vorschläge der Kommission hinsichtlich der sozialen und wirtschaftlichen Herausforderungen Europas, zum Beispiel zu Beschäftigung, Beschäftigung von Jugendlichen, und Pensionen und Renten. Die Kommission wird die EU-Länder bei der Anpassung ihrer Sozialsysteme beobachten und gegebenenfalls Empfehlungen für einzelne Länder aussprechen.

PRILOGA 1
ZAPISKI TOLMAČA 1

④ socialna socialna država zaštita najsiromašnijih	najveća soc. kohezija
velika varnost	
gosp. knta milijoni ↓ 1m tona + neseu	
brežovinski in ↓ tu	
sistemi del. power ne zadost +	
vlad. beošte in	
mobilna eu 0 ✓ promer penag 7e lpuh penag pro +	

5

narodila

str

(dron)

ki zag.

gosp. rast

+ konst)

3. M' pouzgu

pr' integracij

Zabr + asposahlyay'o

iskanje elub

zdr. zav.

varstvo otrok

rioga

v

uslugo

sposob

drz

mitka

razen rusche

vij. zap.

bolj. gos. pogon

mesh

7. na potrebe ljudi
v str. de

preč

zn. (traganje
zlova)

2. pom. v potu

per
pranki

+ mcdit

noti pu

⑥

prpomoglo
za
spopadanje
oto resitih

nasli
EU gosp
+
dru izm

+
integriran
prstop
v dr. investicije
klagave

~~upolovitev~~
NPR.

int. rubež
v ljudi
+ otroke

komisija
nadz.
fin. sredstva
+

nasli
za spop resit
+
soc. ekshu
(iz ga. mu)

nasl.
del. države
+
delala priporočila

rec
za
prelož
pr

→ predloge komisij

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 1

socialna država zaščita najšibkejših	navodila str. (držav, ki zag gosp.rast + koristi)
boljša varnost za ↘	vloga v usluge + sposob.
gosp. kriza milijone v fin.teža + revščin	drž. nizka raven revščine zag bolj.gos.pogoj
brezdomskost širi v EU	nasl 1. na potrebe ljudi v str. do (več ∩ zm. tveganje zlom) 2.pom. v pot pol.pravih. + nuditi poti p. 3.in pomaga pri integraciji izobr + usposabljanje iskanje služb zdr.zav varstvo otrok
sistemi den. pomoči ne zadost. + vlada več ljudi t.	
navodila EU ☐ prorač. pomoč za ljudi potr. + močnejša soc. kohezija	

pripomoga za spopadanje otr. revščin + integriran pristop v dr.investicije vlaganje	nasl. EU gosp. + dru.izziv
inv. mlade v ljudi + otroke	npr. upokojitev
način za spopad.revšč. + soc.eksklu. (iz gen.v gen)	Komisija nadz. fin.sredstva + nasl. dol.države + delala priporočila
več za prilož v prih	
+ predloge komisij	

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 1

Boljša varnost za zaščito najšibkejših

Gospodarska kriza je pregnala milijone ljudi v finančne težave in tudi v revščino. Brezdomskost se širi v Evropski uniji. Sistemi denarne pomoči ne zadostujejo, prav tako pa vlado naslavlja vse več ljudi z njihovimi težavami. Zato... je Evropska komisija izdala navodila za države Evropske unije, kako pomagati pomoči potrebnim ljudem in kako čim bolj učvrstiti socialno kohezijo. Navodila so nastala predvsem iz strani držav. Držav, ki zagotavljajo gospodarsko rast in tudi določene koristi. Tako se s tem vlaga v določene sposobnosti in pa usluge, ki jih lahko nudijo. Predvsem države, ki imajo nizko raven revščine, ki lahko zagotavljajo boljše gospodarske pogoje. Navodila se naslavlja pravzaprav na tri probleme: 1. pomagajo pomoči potrebnim ljudem. Vlagajo več v zmanjšanje in tveganja gospodarskega zloma. 2. pomagajo tistim malo manj srečnim, torej posebna pravila za pomoč in 3. pomagajo pri integraciji ljudi v družbo z izobraževanjem, usposabljanjem, z iskanjem služb, boljšim zdravstvenim zavarovanjem, varstvom otrok in podobno. Prav tako bo pripomogla pri spopadanju z otroško revščino in z integriranim pristopom v družbeno vlaganje, torej vlaganje v mlade ljudi in otroke. Saj je to način za spopadanje z revščino in pa socialno ekskluzijo, ki nastopa iz generacije v generacijo. Tako moramo nuditi več priložnosti v prihodnosti in upoštevati tudi druge predloge komisije. Komisije, ki bo naslavljal evropsko gospodarstvo in pa tudi druge izzive, kot je na primer upokožitev. Komisija bo prav tako nadzirala tudi finančna sredstva in naslavljal določene države in delala druga priporočila.

PRILOGA 2

ZAPISKI TOLMAČA 2

vamosť ma Hocnija } mreže za kate li je relijo	+ angli ma strategijah držav, ki delujejo na
+ P reami izhlyicam	vlagajo v institucije + pam. 99
brezdomnost 10- EU	K države imajo ↑ razpoložnost + gosp.
+ blađe težo pomag- ljad.	slediti korakom. 1. slediti potrebam ljad. + onejiti
za nesitne teje EIL	država proučavajo SOLOČANJO 2. Salonje ulice za + istih, ki so najbolj potrebni pomoci pedagog
podala nesitne v pročnem in prstan za 99, ki potrebujejo pomoc in doprter so. hohelye	3. izbolj. uskg 90 dau bo ^{kot je medkijej} (Belg. izob, pedrone v. zdravostna etc.)

to paliet
to vājūnīje pīpīrānīlo

to nēlīwānīje
otros rēstīnīl

EU bō pomog.
dīrīwān pī

īm

+

podala dīlōc.

dīz. hādī

pīpīrānīlo

īm dīgānīje v
otīdī īn
mādī

↓

mēdīje
sawōcī

+ noc. īlījī.

Lalīto mōrēdīnīlo

īl vēlī

īl to

paliet vājūnīje
hādī nēlīwānīje
mērojī.

(2)

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 2

varnostna mreža Močnejša \perp mreža za tiste ki jo rabijo + \varnothing revni izključeni brezdomnost \nearrow v EU + vlade težko pomag. ljud. Za rešitev tega EK podala rešitve s proračunom za \varnothing, ki potrebujejo pomoč in okrepitev soc. kohezije	temelji na strategijah držav, ki delajo na vlagaj v institucije + pom. \varnothing R države imajo \nearrow zaposljivost + gosp. Slediti korakom: 1. slediti potrebam ljudi + omejiti zapravljanje druž. € 2. DOLOCANJE tistih, ki so najbolj potrebni pomoči 3. izboljš. integ \varnothing v družbo kot je mednje (bolj. izob., podpora v zdravstvu etc.)

ta paket vključuje priporočila za reševanje otroš. revščine vlaganje v otroke in mlade \Downarrow razbije revšči + soc. izklj. Lahko naredimo še več za to paket vključuje tudi reševanje nezap.	EU bo pomag. državam pri tem + podala določ. drž. tudi priporočila

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 2

Močnejša varnostna mreža za tiste, ki jo potrebujejo

V Evropi narašča število revnih ljudi in tistih, ki so izključeni iz družbe. Prav tako se meša število brezdomcev. In vlada bo težko pomagala ljudem, ki pomoč potrebujejo. Da bi to rešili, je Evropska komisija podala rešitve s proračunom za ljudi, ki potrebujejo pomoč in za okrepitev socialne kohezije. To temelji na strategijah držav, ki že deluje deloma na tem problemu. Tu država vlaga v EU institucij in pomaga ljudem. Tako imajo in tako imajo večjo zaposljivost in tudi boljše gospodarstvo. Da pa to dosežemo je treba slediti trem korakom. Prvič: slediti je treba potrebam ljudi in omejiti zapravljanje družbenega denarja. Drugič: določimo, določiti je treba tiste, ki so najbolj potrebni pomoči. In tretjič: treba je izboljšati integracijo ljudi v družbo. To je na primer izboljšanje izobrazbe, podpora v zdravstve, v zdravstvu in tako naprej. Ta paket vključuje tudi priporočila za reševanje otroške revščine. Svojo vlaganje v otroke in mlade najboljši način, da se razbije revščina in socialna izključenost. Vendar pa lahko pri tem naredimo še več. Poleg h paketu lahko dodamo tudi načine za reševanje nezaposlenosti kot so zaposlitve in pokojnina. Evropska unija pa bo pri tem pomagala tudi, bo državam tudi pomagala pri tem in določenim državam tudi podala, podala priporočila.

**PRILOGA 3
ZAPISKI TOLMAČA 3**

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

varniji poročila	nasvet
gosp. kriza poveča v strahu	temelji na strategiji ki deluje pri 3
brezbenstvo razširilo ga EU	gosp. družba vse kot celota
strast previd	rezult. uporabn. in izkorist.
iloga, težava pomagajo	↓ stopnja revitiz ↑ zagostrenje jule
da bi resili terzo.	
komisija → novost, kako varčevati za 91 v stiski in es družbeno kohenzivnost	nasvet: odziv na 97 pobud v kritičnih obdobjih evropskega papper 13

~~2. budgeta
podmota
pranle~~

~~3. ideolozijski
povezavost
v družbo
in trg del~~

~~bolju izboljšava
zdravstva
sistov
for p.g~~

~~veci manj~~

~~slavit
ne le
podnet~~

~~obročino ne EU
neregulirani
medicini
i muzikisti~~

~~EU bo
nadzorovala
in jih
scluega~~

~~palet~~

~~skladišče
pripravi
p. i. revščini
otrok~~

~~prilpene
vlogam~~

~~učinki
neiz
premo stit~~

~~revščina
sick poena
ie druž~~

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 3

varnejši povezave	nasvet
gosp kriza povzročča Q^3 v stresu	temelji na strategiji ki deluje pri Q^3 ki jemljejo gosp+ vse kot družbo celoto
brezdomstvo razširilo po EU	razviti sposobnost. in izkoristit. pril
stroški prevelik	↓ stopnjo revščin ↑ zaposlenost šole
vlade s težavo pomagajo	nasvet:
da bi rešil težav. komisija ↓ navodil. kako varčevati za Q^3 v stiski in za družbeno kohezivnost	- odziv na Q^3 potrebe v kritičnih obdobj - zmanjšati propad Q^3

2. poenostaviti pravila 3. izboljšati povezanost Q³ v družbo in trg dela boljšo izobrazbo zdravstvo, šolstvo for e.g.	več mormo storit na tem področj
paket vključuje priporočila proti revščini otrok ↓ prijavno vlaganje	obračamo se EU nezaposlenost mladih + napetosti
≠ učinkovit način premostit revščino + izključenost iz družb	EU bo nadzorovala ☐² in jim svetovala

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 3

Boljše in varnejše povezave

Gospodarska kriza povzroča velik stres pri ljudeh. Brezdomstvo se je razširilo po vsej Evropski uniji. Stroški so postali preveliki in vlada le s težavo pomaga ljudem. Da bi rešili to težavo, je komisija izdala navodila, kako pomagati ter varčevati pri ljudeh v stiski. Prav tako si prizadeva za družbeno povezanost. Torej ta navodila temeljijo na strategiji, ki uspešno deluje pri državah, ki jemljejo tako gospodarstvo kot družbo kot celoto. Razviti morajo sposobnosti in izkoristiti dane priložnosti. Zmanjšati morajo stopnjo revščine ter povečati zaposlenost. Navodila so naslednja: potreben je odziv na človeške potrebe v najbolj kritičnih obdobjih. S tem moramo tudi zmanjšati, zmanjšati propad ljudi. Poenostaviti moramo pravila ter izboljšati povezanost ljudi v družbo in pa na trg dela. Prav tako potrebujemo boljšo izobrazbo, zdravstvo ter šolstvo na primer. Paket vključuje tudi priporočila proti revščini otrok. Prav tako vključuje prevoz in vlaganje, vlaganje je namreč učinkovit način za premostitev revščine ter izključenost iz družbe. Na tem področju moramo storiti več. Obračamo se na Evropsko unijo, da pomaga pri nezaposlenosti mladih in drugih napetostih v Evropski uniji. Evropska unija bo tako nadzorovala številne države ter jim svetovala.

datum/date

kon.

6	Bilet	Wagony	Wagony	drum
7		przebieg		1 dzień przebieg
8		za przebieg		do ko przebieg
9		przebieg		
10		Wagony	x otwiera	
11		rozbieg	konj	
12		konj	+ przebieg	
13		konj	+ przebieg	
14		konj	+ przebieg	
15		konj	+ przebieg	
16		konj	+ przebieg	
17		konj	+ przebieg	
18		konj	+ przebieg	
19		konj	+ przebieg	
20		konj	+ przebieg	
21		konj	+ przebieg	

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 4

Varnostna mreža za tiste ki to potr. Fin. kriza povzročila revščino Brezdomstvo v EU soc.pomoč Vlade težko pomagajo vsem ki ptr. pomoč Komisija za rešitve v proračun za zaščito tistih, ki to potr. + zagotovit. soc. kohezijo	Nasvet strategiji ki so že ponudile pomoč ljudem Invest. v storitve + ponudijo priložnost Te države imajo izobr. del. silo gop.pogoje To odv. - odziv na ljudi - vnaprej ukrepi - manj soc. - ugotovili kdo pot. pomočin to učinkovito - integracije ljudi v družbo varstvo, iskanje službe zdrav.zav.

Paket vključuje priporočil. za preprečite revščine otrok Vlaganje v otroke zaključni krog revščine + izključenost ki se prenaša generacija Omogoč. boljše življ. Paket ponuja ukrepe za soočanje brezpo. brezp.mladih pokojninami	Kom. nadzorovala države + dala priporočila če bo potrebno

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 4

Varnostna mreža za tiste, ki to potrebujejo

Finančna kriza je prinesla s seboj tudi veliko stopnjo, visoko stopnjo revščine. Tudi brezdomstvo v Evropski uniji se je povečalo. Tudi socialna pomoč ni je dovolj za vse. Vlada kar težko pomagajo vsem tistim, ki to pomoč potrebujejo in Evropska komisija išče rešitev v okvirih proračuna, da bi zaščitili tiste, ki to potrebujejo in okrepili ter zagotovili socialno kohezijo. Torej strategije, ki jih potrebujemo za pomoč tem ljudem, je predvsem investiranje v razne storitve, ki ljudem ponudijo priložnost. Države, ki nimajo več takšnih težav, imajo predvsem izobražen., izobraženo delovno silo in boljše gospodarske pogoje. Torej moramo predvsem spremljati različne ukrepe kot na primer odziv, se odzivati na zahteve ljudi in že vnaprej pripraviti razne ukrepe in tudi ugotoviti kdo pravzaprav potrebuje pomoč in to tudi učinkovito pomoč ponuditi. Pomembno je tudi, da se ljudje integrirajo v samo družbo in na trg delovne sile, lahko jim tudi ponudimo boljše varstvo, iskanje službe ponudimo boljše zdravstveno zavarovanje itd. Paket sprememb vključuje pravzaprav priporočilo za pripor., za preprečitev revščine otrok. Vlaganje v otroka pravzaprav zaključni krog, začarani krog revščine in izključenosti, ki se pravzaprav prenaša iz ene generacije v drugo. S tem mu lahko omogočimo boljše življenje. Paket ponuja same ukrepe, predvsem za soočanje z brezposelnostjo, brezposelnostjo mladih in pa pokojninami. Sama komisija bo nadzorovala države in te ukrepe in jim tudi, če bo potrebno, dala nadaljna priporočila.

PRILOGA 5

ZAPISKI TOLMAČA 5

stronger safety net	social cohesion
financial distress	advise
social exclusion	strategies
needs EU	↓ prevent benefits
limits	gradually
help	investigate service
(↑)	↓ help
address problem	support.
EU	lower rates poverty
welfare budget	education
help	jobs

1	beyond R needs critical (life)	training job searching assistance housing
	ready social breadwin	↓ pedagogy child poverty integr
2	targeting R need	child friendly investing
	efficient ↓ ↑	↓ young ↓ bread
3	improving job ↑	social breadwin
	child care education	

more

proposal

address

su

social

econ.

chali

unempl.

youth unempl

Commission

monitor

ii

If necessary

recommendations

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 5

zaščita najšibkejših	social cohesion
stronger safety net financial distress social exclusion	advice strategies ↓ proven benefits growth
homeless. EU	investigate service → help opport.
γ^s → limits γ^s → help $\left(\frac{Q}{\uparrow} \right)$	
address problem ↓ EU ☐ welfare budget → help	☐ lower rates poverty ↗ education jobs

1. regard Q needs critical (life)	training job searching assistance housing
social breakdown	
2. targeting Q need	predlogi child poverty integ. child friendly
efficient ↓ ↑	investing J^r young ↓ break
3. improving job ↑	social razdrobj
childcare educating	

more	
proposal address eu social econ. chall unempl. youth empl. Commission monitor ↓ necessary recommend.	

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 5

Močnejša varnostna mreža naj bi omogočala pomoč tistim ljudem, ki so se znašli v finančni stiski ali so celo..padli v...ali so jih celo izločili iz družbe.

V Evropski uniji iščejo, ..smo opazili, da se pritiska na omejitve in vlade iščejo načine, kako bi lahko pomagali vse večjemu številu ljudem, ki potrebujejo pomoč. Da bi.. se soočili s tem problemom so Evropske države namenile proračun za pomoč in ojačitev socialne kohezije. Predlagali so nekatere strategije, ki so, ki so pokazale izboljšanje in rast. Raz..Raziskali so ponudbo storitev in, ki bi lahko pomagale in ponudile priložnost za izboljšanje. V državah..v teh državah so namreč opazili, da so imeli manjše, manjšo..odstotek revščine, vedno boljšo izobrazbo in boljše ponudbe služb. Zato so..zato so v okviru tega izpostavili tri točke, in sicer najprej, da se..odzovejo na...ljudi s temi potrebami, ki so v kritično skupino, v njihovih kritičnem obdobju v življenju. Tako bodo.. pomagali bi jim zmanjšati.. zlom v družbi in izboljšanje druž..in finančno izboljšanje. Druga strategija je, da ciljajo na ljudi, ki imajo resne težave in učinkovito jim pomagati in ponuditi podporo. Tretja pa je izboljšanje na trgu dela z varstvom otrok, izobrazbo, usposabljanjem, iskanjem služb in pomoč v gospodinjstvu. Ta paket vsebuje predloge, kako zmanjšati revščino pri otrocih in kako narediti svet otrokom prijaznejši. Zato si prizadevajo za investiranje v mlade, otroke in mladostnike in...preprečiti to družbeno razdrobljenost. Vendar pa lahko še naredimo več za izboljšanje situacije. Paket vsebuje tudi predloge, s katerimi bi naslovili ...socialne in gospodarske izzive v Evropski uniji, kako zmanjšati brezposelnost in povečati zaposljivost mladih in komisija bo spremljala dogajanje v državah in če bo potrebno bodo posredovali določene predloge ali izboljšave.

PRILOGA 6
ZAPISKI TOLMAČA 6

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

I II III IV V VI VII VIII IX X XI

7
7° matrica
8
8° varnostni
9
9° zbirka
10
10° bradovca
11
11° Mest
12
12° persič
13
13° Sive
14
14° po EU
15
15° paroli
16
16° Annot
17
17° Vlado
18
18° legla
19
19° pomor
20
20° Zsly
21

hi gam
pauze
konciji
pomor
Dokl
govor
su
mari
slo
kolonije

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

ponedeljek
torok sreda
četrtak

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

petek sobota nedelja

7	□	leung:
7 ³⁰	k	
8		1. odg
8 ³⁰	Aspirin	ha
9		potube
9 ³⁰		
10		
10 ³⁰	plazma	sci
11		mediti
11 ³⁰	✓ skrite	
12		✓ napreng
12 ³⁰	la	
13	gang	(da) program.
13 ³⁰		
14	inharist	
14 ³⁰		♠ p. p. h.
15	itaba	
15 ³⁰		
16		
16 ³⁰	Te □ itaba	2. odg
17		
17 ³⁰	↑ raps	mo
18		hido
18 ³⁰		hi
19	boly gog	
19 ³⁰		
20		
20 ³⁰	ritus	to
21		

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

ponedeljek
torok

streda
četrtak

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

petek
sobota
nedelja

7

7³⁰

8

8³⁰

9

9³⁰

10

10³⁰

11

11³⁰

12

12³⁰

13

13³⁰

14

14³⁰

15

15³⁰

16

16³⁰

17

17³⁰

18

18³⁰

19

19³⁰

20

20³⁰

21

fitnes

3. tabor

inšpekcija

v družbo

strog delo

goljaze vantar

tabor

ku medicina

zdravstvo

publika

vsebo

predlog

boj

konstruktiv

in piškop

služba

vlaga

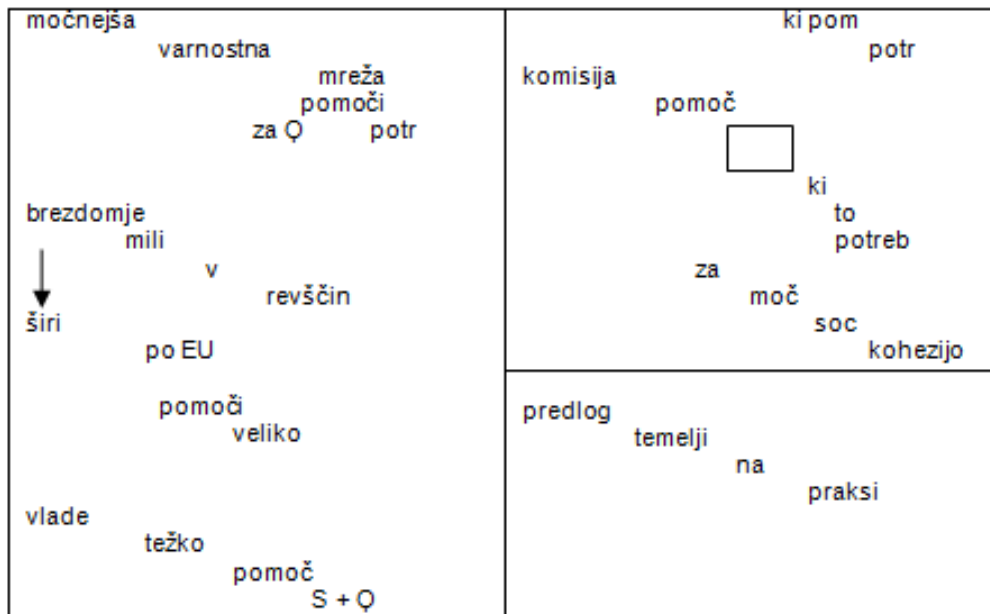
v mladi

tehnika

meto

preprosto

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 6

potrebujejo 3. izboljš integ v družbo trg dela boljše varstvo otrok izob namestitev zdravstvo	paket vseb predlog boj revščin otr in pristop vlaganj vlag v mlade učinko način preprečiti

ki se prelaga gen → v. več storiti da izb možn za življ paket vseb predloge	glede zaposlovanj mladih pokojnin EC nadz EU ☐ ko pritag & p. potrebe podala predloge določenim ☐

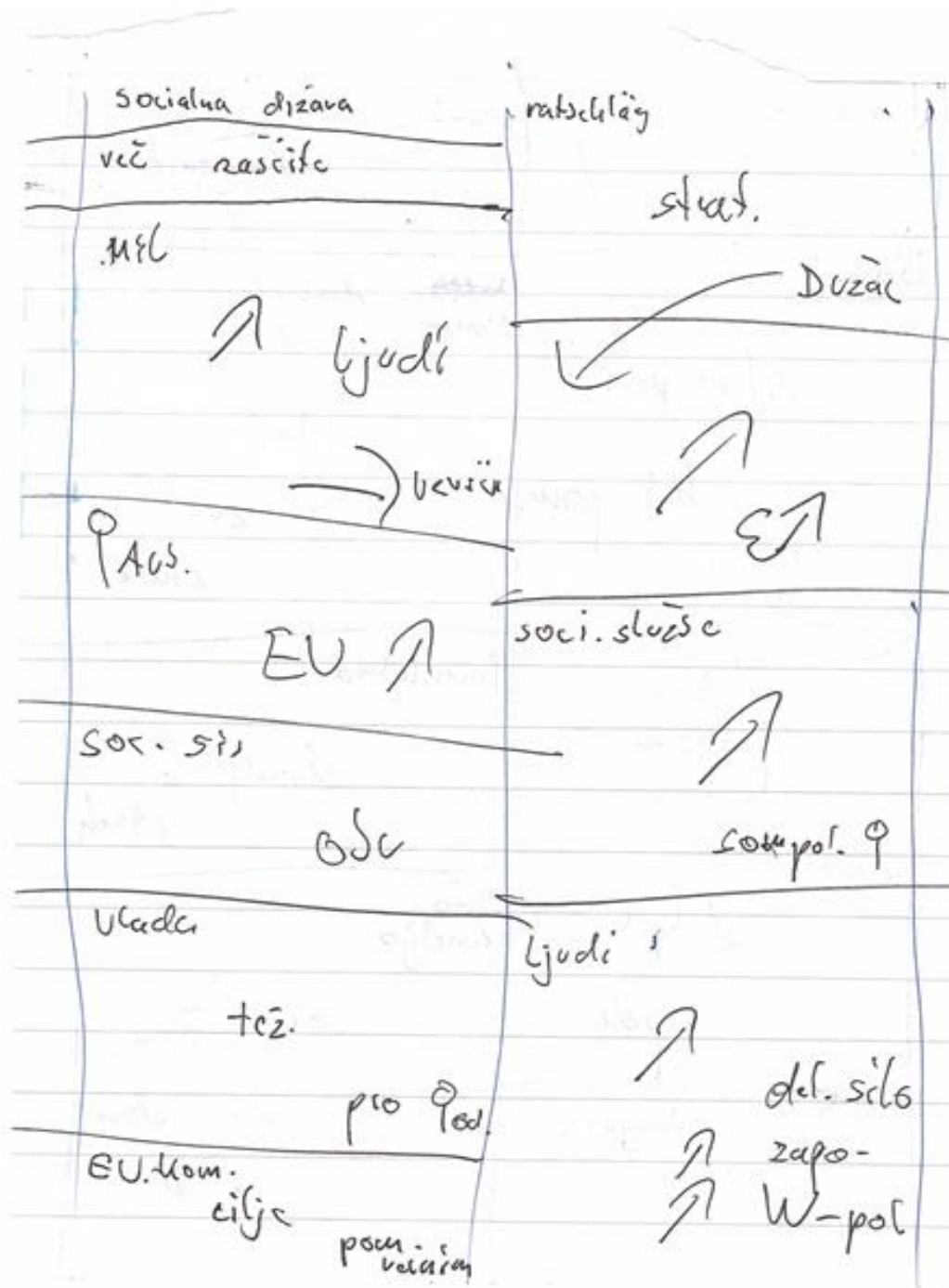
TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 6

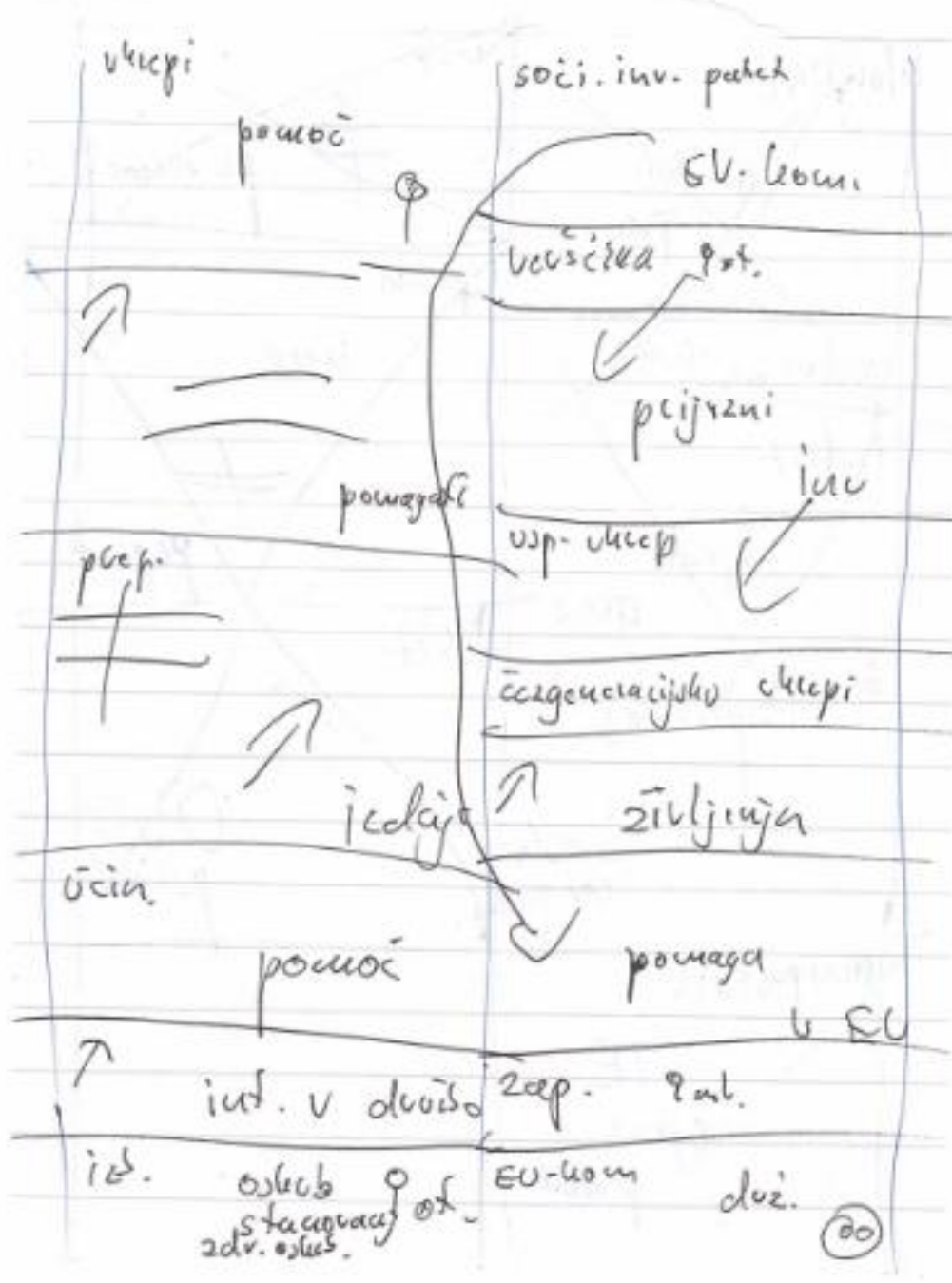
Močnejša varnostna mreža za pomoči potrebnim ljudem

Brezdomje pomeni, da je milijone ljudi živi v revščini. In to brezdomstvo se širi tudi po Evropski uniji. Pomoči je zelo veliko, ampak vlade zelo težko zagotavljajo pomoč za tiste ljudi, ki so tega potrebne. Komisija pa bo pomagala državam, ki to potrebujejo, da bi zagotovili torej močnejšo socialno kohezijo. Ta predlog temelji na praksi držav, ki so pri tem uspešne in sicer vlagajo v storitve, ki pomagajo ljudem izkoristiti te lastnosti, pri katerih so najboljši. Te države torej vlagajo v izobrazbo in so bolj gospodarsko razvite. No..tema tega.. pa..poznamo pa več različnih elementov, torej prvič: moramo podati odgovor na potrebe, za potrebe ljudi moramo več narediti torej že vnaprej, da se lahko izognemo torej plačevanju stroškov v prihodnje. Kot drugič moramo ciljati na tiste, ki našo pomoč potrebujejo. Kot tretjič pa moramo izboljšati integracijo le teh ljudi v družbo ter v trg dela. Moramo zagotoviti torej boljše varstvo otrok, boljše izobraževanje, namestitev ter zdravst, zdravstvo med drugim. Ta paket vsebuje predlog, kako naj se borimo za..odpravljanje revščine med otroci ter pristop za vlaganje v prihodnost otrok. Pot v vlaganje mladih bi lahko..je učinkovit način za preprečevanje revščine, ki se prelaga oziroma prehaja iz generacije v generacijo. Več moramo storiti torej, da izboljšamo možnost za življenje mladih. No poleg vseh predlogov pa podamo tudi predlog glede zaposlovanja mladih, za splošno zaposlovanje ter pokojnin. Evropska komisija pa nadzoruje prav vse države Evropske unije, ko vse to..vpeljujejo ter poskrbi za predloge določenim državam.

PRILOGA 1a

ZAPISKI TOLMAČA 1a

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 1a

socialna država	ratschlag strat Držav
več zaščite	← ↗ ↘
Mil ↗ ljudi → revšč.	soci.sluzbe ↗ sam.pol.Q
Q Aus EU ↗	Ljudi ↗
soc.sis obr	
vlada tež. pro Q od.	
EU Kom. cilje pom. revnim	↗ del.silo ↗ zapo. W-pol

ukrepi	pomoč	Q	soci. inv. paket	EV. kom.
↗	==	pomagati	revščina	Q +
prep.	==	↗	prijazni	inv
izdaje			usp. ukrep	
učin.	pomoč		čezgeneracijsko ukrepi	
↗	int. v družbo		življenja	
izb.	oskrb. Q stanovanja zdrav. oskrb.		pomaga	v EU
			zap.	Q ml.
			EU. kom	drž. 😊
			sankcije	< Drž

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 1a

Zaščita in varnost v Evropski uniji

Na milijone ljudi v Evropski uniji živi na pragu revščine. V Evropski uniji se je tudi število brezposelnih zelo povišalo. Zelo se zavzemajo, da bi ustvarili torej socialno državo, ki bi pomagala tistim, ki pomoč potrebujejo. Tudi socialni sistem v evropskih državah je zelo obremenjen. Vlada, vlade v Evropski uniji pa skušajo in težijo k temu, da bi zagotovili pomoč tistim, ki to potrebujejo. Tako je Evropska komisija izdala tudi cilje, s katerimi bo skušala pomagati tistim, ki potrebujejo pomoč. Ukrepe, ki jih je, ki so jih države Evropske unije sprejele, pa so torej okrepile gospodarski položaj. Tako so sprejeli ukrep, da bodo krepili socialne službe in njihovo delo tudi izboljšali. S tem pa bodo lahko pomagali tistim, ki so pomoč potrebne. Ljudi bodo skušal, ljudem bodo skušali pomagati tudi tako, da bodo izboljšali delovno silo, da bodo, da bodo povečali torej število zaposlenih in da bodo torej izboljšali tudi gospodarski položaj v državi. Ukrepi, ki pa so jih sprejeli pa so seveda namenjeni tistim, ki res živijo na pragu revščine. Tako bodo skušali s povečanjem, s povečanjem..torej socialnega, socialnih izdatkov pomagati ljudem. Seveda pa bodo hkrati tudi pazili na to, da ti finančni izdatki ne bodo previsoki. In učinkovito bodo torej skušali preprečiti, da bi se ta trend nadaljeval. Skušali pa bodo tudi omogočiti boljše integracijo v družbo in pa tudi poskrbeti za boljše oskrbo starejših in mladih, kot tudi zato, da bodo poskrbeli za stanovanja za revne in pa tudi za zdravstveno oskrbo. Torej socialni paket investicijske pomoči, ki ga je namenila Evropska komisija pa bo namenjen temu, da bodo predvsem skušali umiriti in preprečiti še dodatni pojav revščine pri mladostnikih. Te investicije so zelo prijazne in tudi hkrati zelo uspešne. Te investicije med drugim zagotavljajo tudi čezgeneracijsko, čezgeneracijsko sodelovanje in so torej čezgeneracijski, medgeneracijski ukrep, ki lahko v... torej, v prihodnje izboljša življenje mladostnikov. To pa bo seveda pomagalo izboljšati socialni položaj in socialno stanje v Evropski uniji v posameznih državah. S tem bodo skušali tudi povečati število zaposlenih med mladimi in s tem pa je Evropska komisija sprejela tudi naslednje da bo vse države zelo nadzorno spremljala in če bo potrebno tudi izdala sankcije proti posameznim državam.

Ratsch

+ Estauj

↓ strat
(□)

help B^0

+ Ereg
(○) + EA

vec \times^n

soc. prop.
(~~ⓧ~~ \rightarrow)

soc služb.

(spos. kval. kret.)

$\overline{\Pi}$
 B^0

einfach

↓ Arm
→ de
→ x

uteyer

⊙

α P

Bild. Ang.

Wohnung

G. Osk

~~generacije~~

chancen ✓

paket

Soc. Invest. paket

EK

Empt
(EK)

⊙
E W

~~Jr~~

Invest

Jr^o
Ml^o

Jr α
+ greener-

EK

EU

10

Empf
(post)

PRETIPKANI ZAPISKI TOLMAČA 2a

Schutz varnost B^e	Υ ε ↗ ε
5 y ε ε (soc) (Armut)	EK smernice How? EU □ Coα B^e help
Obd ↗ EU	
□^{ss} Belast	

Ratsch ┌ strat (□)	+ ε stanje
+ Erg ○ + ε ↗	help B^e več αⁿ soc.prop (↗ \$ ↘)
↙ soc. služb (spos krep quali)	π B^e einfach S
↘ Arm ↗ α ↗ α	

<u>integr</u> Q α ↑ Bildung Wohnu Gosk	↗ generacije
soc Investpaket Empf (EK) Jrα	Chancen ✓
Invest Jrα Miα	paket EK Q ψ ϵ Jr α + grenzen

EK EU 😊 + Empf (pos ____)	

TRANSKRIPCIJA TOLMAČA 2a

Zaščita in varnost za pomoči potrebne, pomoči potrebnim

Pet let gospodarske krize je pustilo posledice in mnogi se soočajo s socialnimi, družbenimi težavami. Mnogi pa se soočajo tudi z revščino. Število tistih, ki nimajo strehe nad glavo je v Evropski uniji močno naraslo. In veliko držav članic se soočajo s temi težavami. Vlade v državah članicah se soočajo z vse večjimi težavami na tem področju. In Evropska komisija je zato izdala smernice, v katerih piše, kako naj so države članice Evropske unije soočijo, izboljšajo socialno pomoč pomoči potrebnim in sodelovanje. Ti nasveti pa temeljijo na mnogih strategijah držav članic. To gre predvsem za boljšo vključevanje v družbo ter za gospodarsko rast. Te države članice imajo posebne socialne službe, ki krepijo, ki predvsem delajo na programih za krepitev sposobnosti in kvalifikacij posameznikov. Delajo na tem, na splošno pa v teh državah, teh državah, podatki sledeči in sicer manjša stopnja revščine, boljše, boljši kadri, večja zaposlenost ljudi ter boljše gospodarsko stanje. Ti nasveti zajemajo naslednje: pomoč pomoči potrebnim tako da se več dela vloži, da preprečimo socialni propad ter višje stroške v prihodnosti. Naslednji cilj je, da usmerimo politiko tako, da poenostavimo pravila za pomoči potrebnim. Izboljšati pa moramo tudi integracijo, tako v družbo kot v trg dela, to pa lahko storimo na primer z boljšo ponudbo za izobraževanje, pomoč pri iskanju stanovanja in dostop do zdravstvene oskrbe. V ta namen so razvili socialni investicijski paket. Ta vsebuje tudi priporočila Evropske komisije, ki se usmerjajo predvsem na mlade. Gre za investicije, predvsem v otroke in mladino. Da pretrgamo krog, začarani krog revščine, ki sega tudi čez mnogo generacij in izboljšamo možnosti. Ta paket torej vsebuje tudi priporočila Evropske komisije na področju sociale in gospodarstva v Evropi. Torej, da se ti področji izboljšata. Gre predvsem za možnosti zaposlitve za mlade, tudi preko meja. Evropska komisija, da bo nadzorovala oziroma spremljala dejavnosti držav članic Evropske unije in če bo to potrebno tudi svetovala posameznim članicam.